

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

TEREKENİN KORUNMASI ÖNLEMLERİ

TEZİ YAZAN
BURAK FURKAN KARAMAN

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Kemal ATASOY
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Orhan ÇETİN
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Selin SERT SÜTÇÜ (Akdeniz Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / NİSAN 2022

ONAY

**T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

20193022 numaralı öğrencimiz olan Burak Furkan KARAMAN tarafından hazırlanan “**TEREKENİN KORUNMASI ÖNLEMLERİ**” başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından oy birliği ile Özel Hukuk Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

.....
Dr. Öğr. Üyesi Kemal ATASOY
Üniv. İçi- Tez Danışmanı- Jüri Başkanı:

.....
Dr. Öğr. Üyesi Orhan ÇETİN
Üniv. İçi- Jüri Üyesi: .....

.....
Üniv. Dışı- Jüri Üyesi: **Doç Dr. Selin SERT SÜTÇÜ**
(Akdeniz Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.....
28/04/2022
Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Anneme, babama ve Ceren'e

ETİK BEYAN

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

Bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

28/04/2022

TEŞEKKÜR

Tez hazırlık sürecimde bilgisi ve tecrübeleriyle desteğini hiç eksik etmeyen ve her zaman yol gösteren değerli ve saygı değer hocam Dr. Öğr. Üyesi Kemal ATASOY'a teşekkürü bir borç bilirim. Çağ Üniversitesi'nde öğrenci olduğum süre içerisinde bilgiye tecrübeleriyle her zaman yanımda olan saygı değer hocalarıma sonsuz teşekkürler.

ÖZET

TEREKENİN KORUNMASI ÖNLEMLERİ

Burak Furkan KARAMAN

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Kemal ATASOY

Nisan 2022, 129 Sayfa

Ölen kişinin hukuki statüsünün kanunda belirlenen haleflere geçeceği genel kuralı için, terekenin ölüm anından mirasçılarının fiili hâkimiyetine ulaşıncaya kadar korunması büyük önem taşımaktadır. Bu korumanın gerçek anlamda sağlanamaması, miras hukuku teorisinin yanıltıcı olmasını engellemektedir. Mirasçılarının ve mirasçılarının payı ne olursa olsun, kendilerine tanınan imkânlar ve mirasçının tasarruf özgürlüğü kanunla düzenlenirse, tüm bunların yönlendirildiği mirasın korunamayacağı bir ortamda pratik bir anlamı yoktur. Bu nedenle mirasın korunmasına yönelik tedbirler, Miras Hukukunun en önemli konularından birini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Medeni Kanunumuzun 589-598. Maddeler arasında düzenlenen koruma tedbirleri bir bütün olarak incelenmiştir. Çalışma, uygulamaya ışık tutacağı düşünülmektedir. Miras hukuku teorisinin göz ardı edilmemesi ve uygun bir uygulamanın kurulması gerektiği fikri hakim olmuştur. Aynı anda çalışmada Miras Hukukunda teorik olarak da önemli olan çeşitli kurumları inceleme iddiasındadır. Ancak bu yapılırken uygulamanın ihtiyaçları göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tereke kavramı ve terekenin belirlenmesindeki amaç, ikinci bölümde genel olarak terekenin korunması önlemleri, üçüncü bölümde terekenin deftere kaydedilmesi ve mühürlenmesi, dördüncü bölümde terekenin mühürlenmesi ele alınmıştır. Son olarak beşinci bölümde terekenin resmen yönetilmesi incelenip sonuç kısmında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Miras, Mülkün korunması, güvenceler, dijital varlıklar ve miras

ABSTRACT

ESTATE PROTECTION MEASURES

Burak Furkan KARAMAN

Master Thesis, Department of Private Law

Thesis Advisor: Dr. Kemal ATASOY

April 2022, Pages 129

For the general rule that the legal status of the deceased person will pass to the successors determined in the law, it is of great importance to protect the estate from the moment of death until the actual dominance of the heirs is reached. Failure to provide this protection in real terms prevents the theory of inheritance law from being misleading. Regardless of the share of heirs and heirs, if the opportunities afforded to them and the heir's freedom of disposal are regulated by law, there is no practical meaning in an environment where the inheritance to which all these are directed cannot be protected. For this reason, measures for the protection of heritage constitute one of the most important issues of Inheritance Law.

In this study, 589-598 of our Civil Code. The protection measures arranged between the articles were examined as a whole. It is thought that the study will shed light on the application. The idea that the theory of inheritance law should not be ignored and that an appropriate practice should be established has prevailed. At the same time, the study claims to examine various institutions that are also theoretically important in Inheritance Law. However, while doing this, the needs of the application were tried to be taken into account.

The study consists of five parts. In the first part, the concept of inheritance and the purpose of determining the estate, in the second part, the protection of the estate in general, the recording and sealing of the estate in the third part, the sealing of the estate in the fourth part are discussed. Finally, in the fifth chapter, the official management of the estate is examined and discussed in the conclusion part.

Keywords: Heritage, Protection of property, safeguards, digital assets and heritage

ÖNSÖZ

Medeni Kanunda kişinin ölümü ile o anda “tereke” teşkil eden tüm mal varlığı mirasçılara geçer. Ölen kişinin mülkü yasal olarak talep edilmemiş değildir. Ancak terekenin kanunen sahiplenilmemiş olması, ölüm anından itibaren terekenin fiilen sahip olduğu anlamına gelmez. Genel olarak mirasçılar da fiili yetkileri dahilinde terekeyi ellerinde buldursalar da bazen aralarındaki ihtilaflardan kaynaklanan sorunlar veya bunlardan herhangi birinin veya bir kısmının bulunamaması veya tespit edilememesi nedeniyle bu mümkün olmamaktadır.

Ancak ölümden sonra terekenin bir bütün olarak mirasçılara devri, tüm sorunları çözen bir sonuç değildir. Mirasçıların tereke üzerinde müşterek haklara sahip olmaları halinde ortaya çeşitli sorunlar çıkmaktadır. Dolayısıyla amaç, terekeyi uzun süre mirasçılar arasında bir bütün olarak tutmak değil, en kısa sürede dağıtmak ve her mirasçının bireysel haklara sahip olmasını sağlamaktır. Miras Hukukunun ölüm anından itibaren ulaşmak istediği amaç budur. Bu açıdan ölüm anı ile başlayan süreç aslında geçici bir süreçtir. Bu süreci sona erdirmek ve herkesin bireysel haklara sahip olmasını sağlamak genellikle hemen gerçekleşmez ve bazen yıllar alır.

Bu noktada Miras Hukuku devreye girmeli ve uzun sürmesi muhtemel söz konusu döneme ilişkin çeşitli düzenlemeler yapılmalıdır. Zira bu süre içerisinde terekeye dahil olan bir unsur kaybolabilir, bozulabilir veya zarar görebilir. Somut bir durumda bir hakkın korunması, onarılması veya ileri sürülmesi için gerekli işlemlerin yapılması mümkün olmayabilir. Bunun dışında mirasçılarının bilinmediği zaman diliminde tereke gerçek hak sahibi yerine başkalarının eline geçmiş veya mirasçının son isteklerine ulaşılmamış olabilir.

Tüm bu durumlarda, terekenin uzun ara ve geçici dönemde değer kaybetmemesi ve mirasbırakanın devire uygun tüm malvarlığının tam olarak aynı hak sahiplerine devredilmesi büyük önem taşımaktadır. Devrin sağlıklı olması için bu ara dönemde terekenin korunması gerekebilir. İşte tez konumuz “Mirasın Korunmasına Yönelik Önlemler” de bu amaca hizmet etmekte ve bu noktada devreye girmektedir.

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	i
ONAY.....	ii
İTHAF.....	iii
ETİK BEYAN	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	xiv
EKLER LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TEREKE KAVRAMI VE TEREKENİN BELİRLENMESİNDEKİ AMAÇ

1.1. Tereke Kavramı	2
1.1.1. Genel Olarak.....	2
1.1.2. Tereke, Miras ve Malvarlığı Kavramları	5
1.1.3. Terekeye Hâkim Olan İlkeler	6
1.1.3.1. Külli İntikal	6
1.1.3.2. Kendiliğinden ve Kanun Dolayısıyla İntikal İlkesi.....	8
1.1.3.3. Miras Ortaklığı ve Elbirliği İlkesi	9
1.1.3.4. Borçlardan Sorumluluk	11
1.1.3.5. Ölüm Anına Göre Değerlendirme	12
1.2. Terekenin Belirlenmesindeki Amaç	13
1.2.1. Saklı Payın Hesaplanması.....	14
1.2.2. Tasarruf Oranının Belirlenmesi	15
1.2.3. Mirasbırakanın Alacaklılarının Korunması	16

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK TEREKENİN KORUNMASI ÖNLEMLERİ

2.1. Terekenin Korunması Kavramı ve Kurumun Amacı.....	17
2.1.1. Terekenin Korunması	17
2.1.2. Kurumun Amacı	17
2.2. Terekenin Koruması Önlemlerinin Genel Esasları	19
2.2.1. Terekenin Korunması, Mirasın Geçışı, Bölüştürülmesi ve Tasfiyesi.....	19
2.2.2. Terekenin Korunması Kurumunun Tali Bir Kurum Olması.....	19
2.2.3. Terekenin Korunmasının Özel Hukuk Kişileri Eliyle Yürütülmesi	20
2.2.4. Koruma Önlemlerine İlişkin Hükümler.....	20
2.2.5. Koruma Önlemlerine İlişkin Hükümler.....	21
2.2.6. Koruma Önlemlerinin Alınabilmesi İçin Kural Olarak Talep Durumu.....	22
2.2.7. Koruma Önlemlerinin Kanundaki Yeri	23
2.2.8. Koruma Önlemleri Miras Paylarındaki Hedefleri	23
2.3. Koruma Önlemlerinin Çeşitleri	24
2.4. Genel Önlemler.....	25
2.5. Vesayeti Yerine Getirme Görevlisinin Koruma Önlemleri İçindeki Rolü	27
2.5.1. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi Kavramı	27
2.5.2. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Hukuki Niteliği Konusunda İleri Sürülen Görüşler	31
2.5.2.1. Vesayet Görüşü	31
2.5.2.2. Lehine Vasiyet Yapılan Kişi (Musaleh) Görüşü	32
2.5.2.3. Sınırlı Aynı Hak Görüşü	33
2.5.2.4. Vekalet Görüşü.....	34
2.5.2.5. Temsil Görüşü	36
2.5.2.5.1. Mirasbırakanı temsil.....	37
2.5.2.5.2. Terekeyi temsil.....	38
2.5.2.5.3. Mirasçıları temsil	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TEREKENİN KAYDEDİLMESİ VE MÜHÜRLENMESİ

3.1. Terekenin Deftere Kaydedilmesi Kavramı, Kurumun Amacı, Benzer Kurumlarla İlişkisi.....	40
3.1.1. Genel Olarak.....	40
3.1.2. Kurumun Amacı	41
3.1.3. Benzer Kurumlarla İlişki	41
3.2. Terekenin Deftere Geçirilmesi ile Mühürlenmesi İlişkisi	44
3.3. Terekenin Deftere Kaydedilmesini Gerektiren Haller	45
3.4. Deftere Kaydedilecek Tereke Değerleri	51
3.5. Terekenin Deftere Kaydedilmesinin Zamanı.....	55
3.6. Terekenin Deftere Kaydedilmesi Usulü	56
3.7. Terekenin Deftere Kaydedilmesinin Sonuçları.....	57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEREKENİN MÜHÜRLENMESİ

4.1. Terekenin Mühürlenmesi Kavramı.....	60
4.2. Terekenin Mühürlenmesinin Amacı ve İşlevi	61
4.3. Mühürlemenin Uygulanışı	61
4.3.1. Terekenin Mühürlenme Yeri ve Zamanı	61
4.3.2. Mühürlemenin Kapsamı	63
4.3.2.1. Genel Olarak	63
4.3.2.2. Mirasbırakanla Birlikte Oturanların İhtiyaçlarının Göz Önünde Bulundurulması	64
4.3.2.3. Alacaklıların Talebi Üzerine Yapılan Mühürleme.....	66
4.3.3. Mühürleme İşleminin Uygulanış Usulü:	66
4.4. Mühürlemeye Aykırı Davranışlar ve Sonuçları.....	67

BEŞİNCİ BÖLÜM

TEREKENİN RESMEN YÖNETİLMESİ

5.1. Terekenin Resmen Yönetilmesi Kurumunun Genel Olarak Tanıtımı	70
5.1.1. Terekenin Resmen Yönetilmesi Kavramı.....	70
5.1.2. Kurumun Amacı	71

5.1.3. Yakın Kurumlarla İlişkisi	72
5.2. Resmi Yönetimi Gerektiren Haller	73
5.2.1. Genel Olarak	73
5.2.2. Kanunda Belirtilen Sebepler	74
5.2.2.1. Temsilci Bırakmaksızın Ortadan Uzun Süre Kaybolan ve Bulunamayan Mirasçının Varlığı	75
5.2.2.2. Mirasçılık Sıfatlarını İspat veya Şüpheli Durumlar	77
5.2.2.2.1. Mirasçı Olduklarını İddiada İspat Edilmeme	77
5.2.2.2.2. Mirasbırakanın Mirasçısının Bulunup Bulunmadığının Şüpheli Olması.....	79
5.2.2.3. Mirasçılarının Tamamının Tespit Edilememesi	79
5.2.2.4 Kanununun Diğer Yerlerinde Belirtilen Haller	80
5.2.2.4.1. Hâkimin Terekenin Resmen Yönetilmesi Kararı Vermesi (MK. m. 595/f. son)	81
5.2.2.4.2. Ön Mirasçının Güvence Göstermemesi veya Artmirasçının Beklenen Haklarını Tehlikeye Düşürmesi Durumunda Mirasın Resmen Yönetilmesi (MK. m.523/f. 3).....	84
5.2.2.4.3. Mirasın Açıldığı Anda Sağ Olup Olmadığı İspat Edilemeyen Mirasçının Miras Payının Resmen Yönetilmesi (MK. m. 586/f. 1)	86
5.2.2.4.4. İstihkak Davasında Koruma Önlemi Olarak Terekenin Resmen Yönetilmesi (MK. m. 637/f. son).....	86
5.2.2.4.5. Resmi Tasfiye Uyarınca Terekenin Yönetilmesi (MK. m. 634/f. 1).....	87
5.2.2.4.6. Mirasçılardan Birinin Ödemedi Acziyet İçerisinde Olması Halinde Diğer Mirasçılarının Haklarının Korunması için Terekenin Resmen Yönetilmesi (MK. m. 640/f. son).....	88
5.2.3. HMK. m. 55'in Değerlendirilmesi	89
5.3. Dijital Miras Ve Karşılaşılan Hukuki Sorunlar	90
5.3.1. Kavram Olarak Dijital Varlık	90
5.3.2. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Konunun Değerlendirilmesi	94
5.3.2.1. Mirasbırakan ile Dijital Varlık Arasındaki İlişki	96
5.3.2.2. Şifre ve Hesap Bilgilerinin Saklanması ve Mirasçılara Aktarılması. 98	
5.3.2.3. Mevzuat ve Yapısal Boşlukların Giderilmesi Değişiklikler	99

SONUÇ	102
KAYNAKÇA.....	105
EKLER	110

KISALTMALAR

ABD.	: Amerika Birleşik Devletleri
AY.	: 7.11.1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
b	: bent
BK.	: Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
dn.	: dipnot
EMK.	: Eski Medeni Kanunu
f.	: fıkra
HMK.	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD.	: İstanbul Barosu Dergisi
İİK.	: İcra ve İflas Kanunu
İKİD.	: İlmî ve Kazai İçtihatlar Dergisi
Kars.	: Karşılaştırınız
m.	: madde
MK.	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun

EKLER LİSTESİ

Ek A. Etik Kurul Onay Formu.....	110
Ek B. Tez Etik Kurul İzin İstek Formu	113
Ek C. Çağ Üniversitesi Tez Kurulu İzin Yazısı.....	114

GİRİŞ

Ölüm, birçok önemli hukuki sonucu olan bir olaydır. Bir kişinin fiziksel varlığının yanı sıra ölümle birlikte hukuki varlığı da ortadan kalkmaktadır. Bu açıdan ölüm, doğal bir olay olduğu kadar hukuki bir olaydır. Bir kişinin faaliyetlerinin sona ermesi, aynı zamanda o kişiyle ilişkili herhangi bir yasal ilişkinin veya statünün sona ermesi anlamına gelmektedir. Ancak hukuki bir olay olarak ölümün en büyük rolü oynadığı alan elbette miras hukukuna aittir. Çünkü mirasçı sıfatının kazanılması ve mirasın devamında miras hukuku kurallarının uygulanması, mirasbırakanın ölümü ile ilişkilendirilir.

Medeni Kanun sistemimize göre, kişinin ölümü ile ve o anda “tereke”yi oluşturan tüm mal varlığı mirasçılara geçmektedir (MK. m. 575/f. 1, MK. m. 599/f. 1). Böylece merhumun malı bir an bile başıboş bırakılmayacaktır. Ancak mirasın hukuken talep edilmemiş olması, ölüm anından itibaren mirasın zilyetliğinde olduğu anlamına gelmemektedir. Mirasçılar genellikle mülkün gerçek sahipleri olmakla birlikte, bazen aralarındaki ihtilaflardan kaynaklanan sorunlar veya bunlardan birinin veya bir kısmının yokluğu veya yokluğu nedeniyle bu mümkün olmamaktadır. Daha sonra mirasçılara intikal eden mirasın taksimi ile ilgili sorular ortaya çıkar. Aksine mirasçıların ortak mülkiyet hakkı nedeniyle çeşitli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle amaç, mirasçılar arasında mirasın bir bütün olarak uzun süre korunması değil, bir an önce dağıtılması ve her mirasçı için bireysel haklar sağlanmasıdır.

Miras hukukunun ölüm anından itibaren takip ettiği amaç budur. Tek mirasçı varsa, mirasbırakanın taşınır ve taşınmaz malları üzerindeki tüm ayni haklar, alacaklar, diğer ayni haklar, mallar ve borçlar doğrudan bu mirasçıya geçer (TMK m. 599/2). Doğal olarak böyle bir imkanla mirasın taksimi gündeme gelmez. Birden fazla mirasçı varsa mirasçılar arasında miras malındaki tüm hak ve yükümlülükleri kapsayan bir ortaklık kurulur (TMK m. 640/1). Miras ortaklığı, kanuna uygun olarak kurulan geçici bir ortaklıktır. Kanun koyucu, ortaklığın uzun süreli kalıcı olmasına olanak tanımamıştır ve mümkün olan en kısa sürede ortaklığı sona erdirmeyi hedeflemiştir. Zira aksi düşünce mirasçıların menfaatleri açısından olumsuz bir durum yaratacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TEREKE KAVRAMI VE TEREKENİN BELİRLENMESİNDEKİ AMAÇ

1.1. Tereke Kavramı

1.1.1. Genel Olarak

Arapça “terk” kelimesinden gelen tereke kelimesinin kökeni “terike”den gelmektedir¹. Genellikle miras kelimesi ile eş anlamlı olarak kullanılan tereke kavramı, miras kavramının statik anlamı olarak değerlendirilmiştir². Bu durumu bazı yazarlara göre tereke, mirasçının ölümü ile dondurulan yani artık değiştirilemeyen sabit kıymetler olarak tanımlanmaktadır³. Ölen kişinin geride bıraktıklarını ifade eden “bırakı”⁴ veya “kalıt”⁵ kelimeleri alanyazında *tereke* yerine kullanılan kavramlar içerisinde yer almaktadır.

Alanyazında yapılan tanımlara göre tereke, ölen kişinin mülkiyet, haklar, borçlar gibi mirasçılara geçebilecek tüm varlıkları ve hukuki ilişkileri olarak ifade edilebilir⁶. Bu bağlamda terekeyi hukuki anlamda mirasçılara devredilebilecek hak, borç ve hukuki ilişkiler olarak tanımlamak, bunları maddi değeri olan ekonomik varlıklar olarak ifade etmek mümkündür⁷.

Roma hukukunda tereke kavramını⁸ incelediğimizde, "*hereditas*" kelimesi ile ifade edilmiştir. Özellikle Klasik Dönem'de tam miras anlamında kullanılan (küllü halefiyet

---

¹ Hüseyin Hatemi, *Miras Hukuku*, (5. Bası), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, 12. Esat Şener, *Eski ve Yeni Miras Hukuku (Şerh)*, Seçkin Kitabevi, Ankara 1988, 593; Sözlük anlamı olarak, "*Mirasbırakanın mirasçılara geçen kalıtı; kalıt; mirasçılara kalan malvarlığı*" ifadesine yer verilmektedir. Ejder Yılmaz, *Öğrenciler İçin Hukuk Sözlüğü*, Yetkin Yayınları, Ankara 2006, 691.

² Rona Serozan ve Baki İlkey Engin, *Miras Hukuku*, (4. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 115.

³ Mehmet Ayan, *Miras Hukuku*, (8. Baskı), Mimoza Yayınları, Konya 2015, 5, 9

⁴ Serozan, (Serozan ve Engin),125. Aynı zamanda, “bırakıt” anlamı için İnternet: Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğü, Erişim Tarihi: 03.09.2021, Erişim: www.tdk.gov.tr.

⁵ Ali Naim İnan, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku*, (9. Baskı), Bilge Yayınevi, Ankara 2015, 67.

⁶ Ferit H. Saymen, *Miras Hukuku*, Ahmet Sayman Teksir İşleri, Teşvikiye 1955, 14; Necip Kocayusufoğlu, *Miras Hukuku*, (2. Bası), Filiz Kitabevi, İstanbul 1978,1; Samim Gönensay, Kemaleddin Birsen, *Miras Hukuku*, (2. Bası), Ahmed Said Matbaası, İstanbul 1963, 1; Mustafa Dural ve Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2015, 8. Gökhan Antalya ve İpek Sağlam, *Miras Hukuku*, Legal Yayıncılık, İstanbul 2015, 33; Zahit İmre ve Hasan Erman, *Miras Hukuku*, (11. Tıpkı Basım), Der Yayınları, İstanbul 2015, 10; Bilge Öztan, *Miras Hukuku*, (6. Bası), Turhan Kitabevi, Ankara 2014, 1; Serozan ve Engin, 125; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 5- 9; İnan, Ertaş ve Albaş, 67.

⁷ Antalya ve Sağlam, 33.

⁸ Roma hukukunda terekenin bölünemeyen bir bütün hâlinde olduğuna dair Bkz. Paul Koschaker ve Kudret Ayiter, *Modern Özel Hukuka Giriş Olarak Roma Özel Hukukunun Ana Hatları*, Olgaç Matbaası, Ankara 1983,345-346.

anlamında) bir tür "*successio*"⁹ olan "hereditas", bir Romalının ölümü halinde mirasçılara bırakılan tüm borç, alacak, hak ve yükümlülükler olarak tanımlanmaktadır. Ancak günümüzde miras kavramına tekabül eden tüm bunların halefi olma durumu Roma'da "hereditas" kavramı ile ifade edilmiştir¹⁰.

Roma hukukunda mirasçının ölümü ile mirasçı, ölenin kişisel ilişkileri dışında tüm hak ve alacaklarına sahiptir. Ayrıca mirasçıya bazı yükümlülükler de geçmiştir. Bu bağlamda ilk karşılaşılanlar ölenin borçlarıdır. Tıpkı bugün olduğu gibi, Roma'da, mirasçının şahsının önemli olduğu borçlar dışındaki tüm borçlardan mirasçılar sorumluydu. Bu sorumluluk sadece tereke ile sınırlı kalmayıp, mirasçının kendi malvarlıkları ile sorumluluğunu da gerektiriyordu¹¹. Ancak günümüzde var olmayan ancak Roma'da bulunan "sacra" adı verilen ailenin dini törenlerini ve ibadetlerini sürdürme sorumluluğu mirasçılara aittir¹².

Roma hukukunda, bir kişinin vasiyet yapabilmesi için yasal ehliyete sahip olması gerekiyordu. Bu nedenle Romalı olmayan vatandaşlar, köleler ve aile çocukları miras alamazdı. Aynı zamanda varis olabilmek için belirli özelliklere sahip olmak gerekiyordu. Yabancılar, müebbet hapis ve ölüm cezasına çarptırılanlar mirasçı olamazken, başkasının kölelerini veya aile çocuklarını mirasçı olarak atamak mümkündü.

Sahiplerinin veya aile babalarının izni ile mirasçı olabilirler; ancak edinilen mal, sahibinin veya aile babasının¹³ malına dahildir. Daha sonra Roma hukukuna farklı bir kurum getirilmiş ve buna "bonorumposesio" adı verilmiştir. Bu kurum sayesinde terekedeki malların zilyetliğinin mirasçı olamayanlara verilmesi mümkün olmuştur. Praetor'un mirası olarak da adlandırılan bu kurum sayesinde mülklerin maliki olan bu kişiler daha sonra zaman kısıtlaması sayesinde bu mülklerin maliki haline gelmişlerdir¹⁴. Bu, Roma hukukunda miras için öngörülen özel durumlardan biriydi¹⁵.

Medeni Kanun öncesinde tereke kavramını incelediğimizde, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu¹⁶ (TMK) ve 743 sayılı Türk Medeni Kanunu¹⁷ (eMK) yürürlüğe

---

⁹ Successionun külli halefiyet anlamına geldiği hakkında bkz. Ziya Umur, *Roma Hukuku Ders Notları*, Beta Yayınları, İstanbul 1987, 501.

¹⁰ A. Nadi Günal, "Roma Miras Hukuku'na Genel Bir Bakı ve Vasiyet Yolu ile Miras" *AÜHFD*, 44 (1-4), 1995, 425; Umur, 501.

¹¹ Şakir Berki, "Romada Miras Hukuku", *AÜHFD*, 10(1-4), 1953, 560, 561; Umur, 502; Günal, 426.

¹² Berki, 560; Umur, 503..

¹³ Umur, 505; Günal, 426

¹⁴ Umur, 506-507; Günal, 430-431.

¹⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Umur, 507 vd.; Günal, 431 vd.

¹⁶ Türk Medeni Kanunu, (2001), *T.C. Resmî Gazete*, 24607, 8 Aralık 2001

¹⁷ Türk Kanunu Medenisi, (1926), *T.C. Resmî Gazete*, 339, 4 Nisan 1926.

girmeden önce miras hukuku sisteminde uygulanan esaslar İslami usullere dayanmaktaydı. Bu sebeple İslam Miras Hukukunda miras kavramının ne anlama geldiği ve miras kapsamına nelerin girdiğinden kısaca bahsetmek gerekecektir.

İslam miras hukukunda mirastan kastedilen mirasçıdan kalan her şeydir. Bu kapsamda öncelikle mal ve alacaklar terekeye dahil edilirdi. Taşınır ve taşınmaz mallar, irtifak hakları, diyet ve kısas alacakları ile İslam hukukuna özgü alacaklar terekeye dahil edilecektir¹⁸.

Mülke dahil edilecek bir diğer değer de haklardır. Bu konuda özellikle Hanefiler arasında tartışmalar olsa da kişilik hakları dışındaki diğer haklar da terekeye dahil edilecektir¹⁹. Terekenin aktif kısmı olarak adlandırılabilen bu değerlerin dahil edilmesinden sonra, paylaşımından önce tereke üzerindeki bazı hakların indirilmesi gerekmektedir.

Tereke üzerindeki bu haklar, araç gereç ve defin masrafları, mirasbırakanın kullanım hakkı adı verilen şahsi borçları ve mirasbırakanın vasiyetidir. Bundan sonra kalan miktar varisler arasında paylaşılır²⁰. Teçhizat ve defin giderleri gümrüğe göre cenaze ve defin ile ilgili giderlerdir²¹. Bundan sonra mirasın borçları terekeden ödenir²². İslam miras hukukunda mirasçıların borçlarından dolayı mirasçıların sorumluluğu sadece tereke ile sınırlıdır. Terekeyi aşan borçların ödenmesi sadece mirasçıların inisiyatifindedir²³. Borçlar ödendikten sonra kalan terekenin üçte biri ödenir²⁴.

---

¹⁸ Ahmed Akgündüz, *İslâm ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı Özel Hukuk- II (Miras- Borçlar- Eşya- Ticaret ve Devletler Hususi Hukuku) III*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2012,53; Hamza Aktan, *Mukayeseli İslam Miras Hukuku* (2. Baskı), Akademi Yayınları, İzmir 2008, 62; Halil Cin ve Gül Akyılmaz, *Türk Hukuk Tarihi* (7. Baskı), Sayram Yayınları, Konya 2015, 455.

¹⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Akgündüz, 53; Aktan, 63 vd.

²⁰ Ömer Nasuhî Bilmen, *Hukuki İslamiyye ve Istılahatı Fikhiyye Kamusu IV*, Nazir Akbasan Matbaası, İstanbul 1951, 476; Ali İhsan Özuğur, *Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku*, (3. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2009, 775; Akgündüz, 54; Bu konuda sıralamalar açısından farklı görüşler için bkz. Aktan, 64

²¹ Akgündüz, 54; Aktan, 65; Cin ve Akyılmaz, 455.

²² Mirasbırakanın borçları farklı şekillerde görülmektedir. Bu borçlar belirli bir şeyin verilmesi şeklinde olabileceği gibi kul borcu ya da Allah'a karşı olan borçlar şeklinde de olabilir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Akgündüz, 54; Aktan, 65 vd.; Cin ve Akyılmaz, 456

²³ Şakir Berki, "Eski ve Yeni Hukukumuzda Miras Sistemleri Arasındaki Farklar", *AÜHFED*, 37(1-4), 1980, 145.

²⁴ Akgündüz, 54.

1.1.2. Tereke, Miras ve Malvarlığı Kavramları

Hem doktrinde hem de TMK'de²⁵ tereke, miras ve mülkiyet kavramları birbirinin yerine kullanılmaktadır. Ancak bu kavramlar birbiriyle tam olarak örtüşmemektedir. Miras, tereke yerine en sık kullanılan kavramdır²⁶. Bu iki kavramın birbirinden tamamen farklı olduğu söylenemezse de miras kavramının daha geniş bir kapsama sahip olduğu söylenebilir²⁷. Çünkü miras kavramından kastedilen, miras ve parasal varlıkların mirasçılara devridir. Kısacası mirasçılar için bir miras olayıdır²⁸. Bu anlamda mirasın devri, miras kavramının dinamik anlamı olarak da adlandırılmaktadır²⁹.

Tereke kavramı ile aynı anlamı taşıyan diğer bir kavram ise mülkiyettir³⁰. Bilindiği gibi haklar farklı kategorilere ayrılmaktadır. Bu ayrımlardan biri de kişisel mülkiyet hakları ve parasal olmayan haklardır. Dolayısıyla bu haklar hayatta iken devredilemez ve ölüm halinde mirasçılara devredilemez³¹. Varlık hakları ise ekonomik değeri olan yani para ile ölçülebilen haklardır. Bu haklar hem varlıklardan, yani parasal değer atfedebileceği tüm haklardan hem de yükümlülüklerden, yani yükümlülüklerden oluşur³². Bu mülkiyet hakları kişinin ölümüyle birlikte gelir. Ölümden sonra mirasçılara intikal eder ve bundan sonra tereke adını alır³³. Kural olarak ölenin malı mirasçılara geçer ve tereke olarak varlığını sürdürür. Ancak ölüm halinde mirasçılara intikal eden miras ile mirasçının hayatta iken sahip olduğu malvarlığı her zaman örtüşmemektedir. Bazen terekeye dahil edilir bazen dahil edilmez. Malvarlığına dahil

---

²⁵ Bu duruma örnek olarak *Kocayusufpaşaoğlu*, 743 sayılı eMK m. 517 (MK m. 575)'de yer alan miras kelimesini mirasın intikali olarak anlamak gerektiğinden bahsederken, m. 537 ve 545 (MK m. 597 ve 605)'de yer alan miras kelimelerinin tereke anlamına geldiğinden bahsetmektedir. Bkz. *Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku*, 30. Ancak Ayiter'e göre eMK m. 545'de yer alan miras esas anlamında kullanılmış ve hatta tereke ile arasındaki farkı belirtmek için örnek olarak verilmiştir. Bkz. Ayiter, 9.

²⁶ *Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku*,30; Nüşin Ayiter, *Miras Hukuku*(4. Bası), Sevinç Matbaası, Ankara 1978, 9; Zahit İmre, *Türk Miras Hukuku*(4. Bası), Fakülteler Matbaası, İstanbul 1978,14; Kemal Oğuzman, *Miras Hukuku* (6. Bası), Filiz Kitabevi, İstanbul 1995,1; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 9; Serozan, (Serozan ve Engin), 115; Dural ve Öz, 5; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 15,17; MK m. 592; Cem Akbıyık, *Miras Sebebi ile İstihkak Davası Yeni Türk Medeni Kanunu'nun Işığında Bilimsel Bir Sentez Denemesi*, Der Yayınları, İstanbul 2013, 152.

²⁷ Ayiter, 9; Nüşin Ayiter, Ahmet Kılıçoğlu, *Miras Hukuku* (2. Bası), Savaş Yayınları, Ankara 1991, 37.

²⁸ Gönensay ve Birsen, 1; Oğuzman, 1; Ayiter, 9; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 17.

²⁹ Serozan, (Serozan ve Engin), 115.

³⁰ Antalya ve Sağlam, 34. Ayrıca bkz. Oğuzman, 1; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 5.

³¹ Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk* (20. Bası), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, 154; Hatemi, 6.

³² Bilge Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları* (38. Bası), Turhan Kitabevi, Ankara 2013, 65;

Oğuzman ve Barlas, 139; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 5.

³³ Oğuzman, 1; Serozan, (Serozan ve Engin), 125; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 9.

edilen ancak terekeye dahil edilmeyen değerler olabilir³⁴. Varlıklar ve mülkiyet arasındaki bu fark, genellikle kişisel ilişkilerin ölüm nedeniyle son bulmasından kaynaklanmaktadır³⁵. Mirasçılar maldan ayrı olarak değerlendirildiği için terekeye "özel mülk" de denilmektedir³⁶.

1.1.3. Terekeye Hâkim Olan İlkeler

Bu başlıkta terekenin özelliklerini oluşturan genel ilkelerden bahsedilmiştir.

1.1.3.1. Külli İntikal

Külli intikal, bir kişiye ait varlıkların, hem aktif hem de pasif varlıklarla birlikte bir bütün olarak başka bir kişiye devredilmesidir. Sadece kanunda belirtilen hallerde mümkün olan evrensel mirasın en bariz örneği, kişinin ölümü halinde terekenin mirasçılara devredilmesidir³⁷. Bu durum TMK m. 599'da düzenlendi. Bu hükmün birinci fıkrasına göre; "*Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar.*" belirtildiği gibi ölen kişinin terekesinin tamamı bir bütün olarak varis veya varislere geçer. Bunun için ölüm olayının gerçekleşmesi yeterlidir ve her bir değer için ayrı bir devir yapılmasına gerek kalmadan tüm tereke hatta zilyetlik mirasçıya veya mirasçılara geçer³⁸. Mülk kanuna göre edinildiği için sonraki işlemler kurucu değil bildirim niteliğindedir³⁹.

Evrensel miras ilkesinin kapsamını en iyi şekilde özetleyen Akkanat⁴⁰, evrensel mirası miras hukuku açısından beş farklı ilke çerçevesinde değerlendirmiştir. Buna göre; bir bütün olarak tüm halefler veya mirasçılar için eşit ölüm, ölüm sırasında ve

³⁴ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*,31; E. Şener, 75; Antalya ve Sağlam, 34; Serozan,(Serozan ve Engin), 126; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 17; Dural ve Öz, 8; İnan, Ertaş ve Albaş, 54 vd.; Ayiter, 10; Ayiter ve Kılıçoğlu, 38.

³⁵ Halil Akkanat, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2004, 77; Dural ve Öz, 8; B. Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, 546.

³⁶ Antalya ve Sağlam, 34; Serozan, (Serozan ve Engin), 106, 126; İmre ve Erman, 430; Köprülü, 292. Terekenin "*özerk bir malvarlığı*" olduğuna ilişkin görüş hakkında bkz. Akbıyık, 240.

³⁷ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*,41; Oğuzman ve Barlas, 227; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 22; Antalya ve Sağlam, 53- 54; İnan, Ertaş ve Albaş, 71; İmre ve Erman, 11; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 18; Külli intikal hâlinin toptan, götürü biçiminde intikal olduğuna dair bkz. Serozan, (Serozan ve Engin), 83

³⁸ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*,42; Oğuzman, 6; Akkanat, 57; İnan, Ertaş ve Albaş, 73; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 18-19, 272; Antalya ve Sağlam, 54 vd

³⁹ B. Öztan, *Miras Hukuku*, 22; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 272.

⁴⁰ "*intikal konusunun bütünlüğü, intikale nail olacak kişi veya kişilerin bütünlüğü, intikalin bütün mirasçılar için aynı şekilde gerçekleşmesi, intikalin aynı sebebe dayalı olarak gerçekleşmesi, intikalin aynı anda gerçekleşmesi.*" Akkanat, 54.

ölüm anında miras alınır⁴¹. Evrensel miras nedeniyle, mirasçılar evrensel halefler haline gelir. Ancak, sadece yasal mirasçılar değil, atanmış mirasçılar da tam halef olurlar⁴².

Her ölen kişinin mutlak bir mirasçısı olduğunu kabul eden Türk miras hukukunda hiç kimse olmasa bile kanuni mirasçılardan biri olan devlet evrensel haleftir⁴³. Ancak vasiyet eden mirasçı sayılmadığından tam halef olamaz⁴⁴. Genel miras nedeniyle terekenin tamamı mirasçıya veya mirasçılara intikal edeceğinden mirasçılar borçlarını vasiyetçiye vermekle yükümlüdür⁴⁵.

Küllü intikalın bir diğer amacı da Roma hukukundaki görüşün bir yansıması⁴⁶ olarak mirasın tamamen mirasçılara geçmesini sağlayarak mirasçılar aracılığıyla ölenin kişiliğinin devamlılığını sağlamaktır⁴⁷ ancak bu kabul edilemez⁴⁸. Ancak mirasçılar, terekeyi edinmenin yanı sıra tabii ki mirasçının "hukuki konumunu" da koruyacaklardır. Bu çerçevede mirasbırakanın hukuki ilişkileri dışında diğer tüm hukuki ilişkiler ölüm anında olduğu gibi mirasçılara intikal eder. Böylece mirasbırakanın hukuki statüsü mümkün olduğunca korunmaya devam edilmekte ve henüz sona ermemiş hukuki ilişkiler dahi bu kapsamda değerlendirilmektedir⁴⁹.

Küllü intikal ilkesi kanunla belirlenir, zorunludur ve bu nedenle öngörülemez⁵⁰. Ancak evrensel miras ilkesinin istisnası sayılabilecek bazı durumlar vardır. Bunlardan ilki kısmi devir davasıdır. Ölüme bağlı tasarruf durumunda söz konusu olabilecek bu durum, aslında evrensel miras ilkesini esnetme arzusunun bir sonucudur⁵¹. Buna göre, lehine belirli bir vasiyetin yapıldığı bir vasiyetin lehdarı, küçük bir halef olur ve bu nedenle ölüm üzerine miras alamaz. Bu kişiler yalnızca kısmi haleflerdir ve yalnızca mirasçılara karşı talepte bulunma hakkına sahiptir⁵². Zira Türk miras hukuku sisteminde aynı etkiye sahip vasiyetname yapılması mümkün değildir. Bu durumda vasiyetçi, mülkiyet hakkını değil, sadece talep etme hakkını kazanır⁵³.

---

⁴¹ Akkanat, 54.

⁴² MK m. 599/3.

⁴³ Ayiter, 153; Ayiter ve Kılıçoğlu, 204; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 18.

⁴⁴ B. Öztan, *Miras Hukuku*, 23; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 19.

⁴⁵ Ayiter, 6-7.

⁴⁶ Ayiter, 7

⁴⁷ İmre, 15; İmre ve Erman, 11; E. Şener, 72

⁴⁸ Ayiter, 7

⁴⁹ Akkanat, 54-55.

⁵⁰ B. Öztan, *Miras Hukuku*, 23

⁵¹ B. Öztan, *Miras Hukuku*, 24; Antalya ve Sağlam, 58; Serozan, (Serozan ve Engin), 545.

⁵² M. Ayan, *Miras Hukuku*, 19; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 25; Antalya ve Sağlam, 59; Serozan, (Serozan ve Engin), 545; Akkanat, 59.

⁵³ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, 51; Serozan, (Serozan ve Engin), 545; Akkanat, 59. Dolayısıyla burada taşınır için zilyetliğin devri, taşınmazlar için tapu siciline tescil gereklidir. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, 51.

Devredilemez olduğu için, devredilemez bir ikamet hakkı gibi bazı varlık değerleri de vardır. Bu durumlar, her unsurun ayrı ayrı değerlendirilmesi ve varsa kanun hükümleri dikkate alınması sonucunda belirlenebilir. Yine bazı özel kalıtım hallerinde tam miras söz konusu değildir⁵⁴. Bu özel halefiyet halleri de kanunlarda düzenlenmiştir. Özel mirasın söz konusu olduğu durumlarda bazı değerler, bazen özel bir prosedür izlenerek ve hatta bir nevi mirasa dahil edilmeden de varis ünvanına bile sahip olmayanlara⁵⁵ bazı değerler intikal ettirilebilir. Özel halefiyete örnek olarak, 92663 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda⁵⁶ ilk kez madalya ve nişanlı personelin ölümü halinde yapılan özel nakil düzenlemesi verilebilir⁵⁷. Bir başka örnek de kira sözleşmelerinden geliyor. TBK m. 356. madde hükmüne göre, “Ölen kiracının ortakları veya bu ortakların aynı meslek ve sanatı yürüten mirasçıları ve ölen kiracı ile birlikte aynı konutta oturanlar, sözleşmeye ve kanun hükümlerine uydukları sürece, taraf olarak kira sözleşmesini sürdürebilirler.”

1.1.3.2. Kendiliğinden ve Kanun Dolayısıyla İntikal İlkesi

Külli intikal ilkesinin tamamlayıcısı olan kendinden aktarım ilkesi, TMK m. 599'a göre tereke otomatik ve kanuni olarak mirasçılara geçer. Bu nedenle terekenin mirasçılara intikal edilebilmesi için mirasçıların herhangi bir işlem yapmasına, kabul beyanında bulunmasına, hatta ölümden haberdar olmasına bile gerek yoktur⁵⁸. Mülkü oluşturan değerlerin taşınır, taşınmaz, mal veya alacak olması önemli değildir⁵⁹.

⁵⁴ Akkanat, 63.

⁵⁵ Serozan, (Serozan ve Engin), 89

⁵⁶ Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, (1967), *T.C. Resmî Gazete*, 12670, 10 Ağustos 1967.

⁵⁷ 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu m. 197; “– Bu Kanun hükümlerine göre verilen madalyalarla, dost devletler tarafından asker kişilere verilen madalya ve nişanlar, sahiplerinin ölümü halinde kanunî mirasçılara geçer. Ancak, mirasçılar bu madalya ve nişanları takamazlar. Madalya almaya hak kazanmış kişi madalyayı almadan ölmüşse, madalya kanunî mirasçılara verilir” 199/2-3: “(Değişik ikinci fıkra: 22.1.2015 - 6586/57 md.) Madalya ve nişan alan veya almaya hak kazananların ölümleri hâlinde bu madalya ve nişanlar kendileri tarafından mirasçılarından birine bırakılmamış ise, en büyüklerinden başlamak üzere çocuklarına, çocukları yoksa babasına o da yoksa annesine, baba ve annenin boşanmış olduğu durumlarda çocuğun velayeti kimde ise ona, anne ve babanın olmadığı durumda eşine, eşinin de yokluğu hâlinde 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kanuni mirasçılara intikal eder.

(Değişik üçüncü fıkra: 22.1.2015 - 6586/57 md.) Kendilerine madalya ve nişan intikal edenlerin ölümleri hâlinde, bu madalya ve nişanlar; en büyüklerinden başlamak üzere çocuklarına, çocukları yoksa babasına o da yoksa annesine, baba ve annenin boşanmış olduğu durumlarda çocuğun velayeti kimde ise ona, anne ve babanın olmadığı durumda eşine, eşinin de yokluğu hâlinde 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre kanuni mirasçılara intikal eder”

⁵⁸ Bülent Köprülü, *Miras Hukuku Dersleri* (2. Bası), Fakülteler Matbaası, İstanbul 1985, 366; Gönensay ve Birsen, 223; Serozan ve Engin, 79-80; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 22; Antalya ve Sağlam, 54-55; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 19-272; İmre ve Erman, 11

⁵⁹ İmre ve Erman, 11; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 18; Antalya ve Sağlam, 55.

Kanuna ve kendiliğinden miras ilkesine uygun olarak mirasçılar, terekedeki değerlerin zilyetliğini ve mülkiyetini kazanırlar. Diğer bir ifade ile zilyetlik öz devir ilkesi sonucunda mirasçıya geçer. Burada mirasçılar, mirasçılarının mallarını mirasçılar şeklinde elde ederler. Bu sebeple mirasçılarının vasiyeti aranmaz ve fiilen şey üzerinde hakimiyet kurmalarına gerek yoktur. Burada kazanılan, zilyetlikten doğan hukuki durumdur. Önemli olan, mirasın ölümü anında malın herhangi bir şekilde zilyetliğinde olmasıdır. Bu nedenle mirasçılar zilyetliğe ilişkin koruma hükümlerine başvurabilirler⁶⁰. Ayrıca TMK m. 996'da belirtildiği gibi, devralan, devreden ile aynı yetkiye sahipse, zilyetlik süresi birbirine eklenebilir, böylece mirasçılar mirasta geçirdikleri süreyi kendi zilyetlik sürelerine ekleyebilirler⁶¹. Yine mülkiyet devri için taşınmazların tescili, taşınırın zilyetliğinin devri ve alacakların temlik aranmaz.

Ölüm olayı ile devir otomatik ve yasal olarak gerçekleşir. Böylece tereke hiçbir zaman sahihsiz bırakılmamış ve terekeye ait malları varisler dışında kimsenin talep etme olasılığı ortadan kaldırılmıştır⁶². Mirasçının veya mirasçının ölümü sonucu terekenin kendiliğinden iktisabı “bozucu şarta bağlı iktisap” olarak ifade edilir. Buna göre mirasçı veya mirasçı ise, TMK m. 605 ve diğerleri red haklarını kullanmaları halinde bu bozucu koşul yerine getirilecek ve süresi dolan tereke geçerli sayılmayacaktır⁶². Ancak TMK m. 610/2'ye göre mirasçı, ret süresi olan 3 aylık süre içinde terekeyi kabul ederse veya kabul davası açarsa ret hakkı ortadan kalkar⁶³.

1.1.3.3. Miras Ortaklığı ve Elbirliği İlkesi

Mirasçının ölümü halinde, ölüme ilişkin herhangi bir tasarruf veya kişilerarası işlem olmaksızın hayatta kalan birden fazla mirasçı⁶⁴ varsa, bu mirasçılar arasında miras

---

⁶⁰ İmre ve Erman, 347; Akkanat, 67; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 27; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 272; Ayiter, 10; Ayiter ve Kılıçoğlu, 38-39. Mehmet Ayan, *Eşya Hukuku I Zilyetlik ve Tapu Sicili* (10. Baskı), Mimoza Yayınları, Konya 2014, 86-87. “Zira mirasçılar arasında zamanaşımı işlemez. Murisin ölümünden sonra mülkiyet gibi zilyetlik de diğer mirasçılara intikal eder. Taksim olmadığı takdirde bir mirasçının zilyetliği diğer mirasçılar adına sürdürülmüş sayılır.” Yargıtay 8. H.D. E. 1991/3200, K. 1991/12837, K.T. 30.06.1991, YKD, 17 (11), 1991, 1658-1659.

⁶¹ M. Ayan, *Eşya Hukuku I Zilyetlik ve Tapu Sicili*, 87. Kazandırıcı zamanaşımına ilişkin bir kararında Yargıtay mirasçılarının zilyetliğe ilişkin şu ifadelerle yer vermiştir; “Çünkü miras bırakanın ölümü ile miras bırakanın tüm hakları ve bu arada zilyetlik hakkı Medeni Kanununun 539. maddesi hükmünce mirasçılarının geçer ve Tapulama Kanununun 45. maddesi hükmünce kazandırıcı zamanaşımının hesabında mirasbırakan zamanında geçen zilyetlik süresi ile mirasçılar zamanında geçen zilyetlik süreleri birbirine eklenir.” Yargıtay 7. H.D. E. 1980/13835, K. 1981/878, K.T. 30.01.1981, YKD, 7 (8), 1981, 987-988.

⁶² İmre, 512; İmre ve Erman, 342; Hatemi, 136; Akkanat, 66.

⁶³ İmre, 513; İmre ve Erman, 342.

⁶⁴ Miras ortaklığının olması için birden fazla mirasçının olması gerektiği, tek mirasçının olduğu hâllerde terekenin sadece el değiştireceği hakkında bkz. Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, 300-301

ortaklığı kurulur. Bu ortaklığa miras şirketi de denilmektedir⁶⁵. Miras ortaklığı TMK m. 640/8 yılında çıkarılan kanundan doğan bir ortaklıktır. Hükme göre miras ortaklığı mirasın devrine ve paylaşımına kadar devam eder. Miras devrinin ölüm anında⁶⁶ gerçekleşeceği düşünüldüğünde, miras ortaklığı ölümle başlar ve paylaşımına kadar sürer⁶⁷. TMK m. Miras ortaklığının, ortaklığın amacı fiilen ortaya çıkana kadar devam edeceğini belirten 640/1'deki düzenlemeye göre terekenin sorunsuz bir şekilde paylaşılmasının amaçlandığı söylenebilir⁶⁸. Bu hüküm de miras ortaklığının geçici olduğunu göstermektedir.

Diğer bir deyişle, paylaşımın biten ve kanunen zorunlu tutulan geçici bir ortaklıktır. Dolayısıyla varisler veya ölenler bunun aksini öngöremez⁶⁹. Tüzel kişiliği olmayan miras ortaklığının organları yoktur. Bu nedenle miras ortaklığı adına yapılan işlemler ancak tüm mirasçıların katılımı ile mümkündür⁷⁰. TMK m. 640/2'ye göre yukarıda belirtilen miras ortaklığı terekeyi müştereken alır⁷¹. Ancak mirasçıların müşterek hakkı sadece bir mülkiyet hakkı değildir. Çünkü terekeyi oluşturan değerler mülkiyet hakkının kapsamından daha geniştir. Mülkün mülkiyetine konu olan maddi duran varlıklar ile mülkiyet dışındaki maddi olmayan duran varlıklar, yani alacaklar ve haklar, mevcuttur. Bu nedenle terekenin ortak mülkiyetinden anlaşılması gerekenin “işbirlikçi hak sahipliği” olduğu birçok yazar tarafından ifade edilmiştir⁷². Tereke üzerinde müşterek hak sahipliği neticesinde, miras ortaklığına dahil olan varisler⁷³ terekeyi tek başlarına elden çıkaramazlar⁷⁴ ve tereke temsilcisinin bulunmadığı haller dışında tüm mirasçılar birlikte iş ve işlem yapabilirler⁷⁵. Bu mirasçıların tereke üzerinde belirli bir payı yoktur.

---

⁶⁵ M. Ayan, *Miras Hukuku*, 301. Bu şirketin, bir adi şirket niteliğinde olmadığı, çünkü burada güdülen amacın, adi şirketlerden farklı olarak daha yüzeysel olduğu konusunda bkz. Serozan, (Serozan ve Engin), 101, 616

⁶⁶ MK m. 31 ve 32'de düzenlenen ve aşağıda daha ayrıntılı olarak incelenecek olan ölüm karinesi ve gâiplik hâllerinde de ölüme ilişkin hükümler uygulanacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, 438 vd.

⁶⁷ Antalya ve Sağlam, 401; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 466; İmre ve Erman, 432

⁶⁸ B. Öztan, *Miras Hukuku*, 466; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 301

⁶⁹ B. Öztan, *Miras Hukuku*, 465; İnan, Ertaş ve Albaş, 530.

⁷⁰ İmre ve Erman, 431; Antalya ve Sağlam, 402; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 465; İnan, Ertaş ve Albaş, 530; Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, 304.

⁷¹ Elbirliği şeklinde hak sahipliği, terekeyi oluşturan değerlerin yanı sıra, bu değerlerin semereleri ve tereke değerlerinin yerini alan ikame değerler içinde geçerli olacaktır. Bkz. M. Ayan, *Miras Hukuku*, 309

⁷² Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, 45; İnan, Ertaş ve Albaş, 529-530; İmre ve Erman, 429; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 466.

⁷³ Miras ortaklığına yasal mirasçıların yanı sıra atanmış mirasçılar da dâhildir. Hatta yasal mirasçının da ölümü hâlinde onun yerini kendi mirasçısı alacaktır ve fakat vasiyet alacaklıları miras ortaklığına dâhil değildir. Bkz. B. Öztan, *Miras Hukuku*, 466; İnan, Ertaş ve Albaş, 530; İmre ve Erman, 432.

⁷⁴ Mirasçıların taahhüt işlemi yapabildiklerine dair bkz. Antalya ve Sağlam, 404. Ancak Kılıçoğlu'na göre, miras ortaklığındaki mirasçılar hem taahhüt hem de tasarruf işlemi yapamazlar. Bkz. Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, 301, 307. Mirasçıların yapabilecekleri işlemler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. M. Ayan, *Miras*

Paylaşımaya kadar miras ortaklığı tüm terekenin sahibidir⁷⁶. Ancak miras ortaklığının sahip olduğu malın müşterek mülkiyeti, mirasçılardan birinin talebi üzerine müşterek mülkiyete dönüştürülebilir. TMK m. 644 sayılı hüküm uyarınca, mirasçılardan birinin talebi üzerine sulh hakiminin yaptığı çağrıya mirasçılar itiraz etmezlerse veya belirlenen süre içinde dava açılmazsa, müşterek mülkiyet, müşterek mülkiyet haline gelir. TMK m. 644/3'e göre diğer alacaklar ile tereke üzerindeki hakların payları oranında taksiminde de aynı hükümler uygulanır.

1.1.3.4. Borçlardan Sorumluluk

Mirasçılarının müşterek sorumluluğu esasen TBK 162'ye dayanmaktadır⁷⁷. Buna göre müşterek borçluluk, birden fazla borçlunun her birinin yapacağı bir bildirimle veya kanunda öngörüldüğü takdirde mümkündür. Bu doğrultuda TMK m. 641/1'e göre mirasçılar terekenin borçlarından müştereken ve müteselsilen sorumludur. Mirasçılar ayrıca tüm mal varlığı ve borçlarından şahsen sorumludur⁷⁸. Nitekim TMK m. 599/2'de belirtildiği gibi mirasçılar, mirasçının borçlarından şahsen sorumludur. Bu durum aslında toplam ardıllığın bir yansıması olarak ortaya çıkmaktadır⁷⁹. Terekeyi oluşturan aktif ve pasif değerlerin ortak devri nedeniyle mirasçılar tam halef olur⁸⁰. Dolayısıyla mirasçılarının borçlardan doğan sorumluluğu hem müşterek hem de müteselsil sorumluluktur ve terekelerle sınırlı olmayıp kendi malvarlığı şeklinde de olmaktadır.

Mirasçılarının borçlarından doğan sorumluluğu, yukarıda belirtildiği gibi, kişisel varlıkları ile sınırsız bir sorumluluktur. Bu sorumluluk, ölümle başlayan ve TMK m. 681'e göre paylaşımından sonra 5 yıl devam eden bir sorumluluktur⁸¹. Beş yıllık süre,

---

Hukuku, 303 vd.; Mirasçının yapacağı taahhüt işlemi miras ortaklığı adına olduğunda bu durum yetkisiz temsil ile bağdaşacaktır. Bkz. Serozan, (Serozan ve Engin), 621.

⁷⁵ Ancak terekeyi temsil edebilecek olan vasiyeti yerine getirme görevlisi, terekenin resmen yönetilmesi için görevlendirilen kimsenin ya da MK m. 640'a göre belirlenen tereke temsilcisinin bulunduğu hâllerde, ortaklık adına işleri bu kimseler görebilecektir. Bkz. B. Öztan, *Miras Hukuku*, 470; Serozan, (Serozan ve Engin), 622- 623

⁷⁶ İmre ve Erman, 432; İnan, Ertaş ve Albaş, 530

⁷⁷ İnan, Ertaş ve Albaş, 78; Ayiter, 174; Ayiter ve Kılıçoğlu, 225. “Müteselsil alacaklılardan her biri borcun tamamının ifasını borçludan isteyebilirler. Buna karşılık elbirliği ile alacaklılıkta, alacaklılar ancak birlikte ifayı isteyebilirler.” Bkz. Halûk N. Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (13. Bası), Beta Basım Yayım, İstanbul 2013, 351.

⁷⁸ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, 45; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 474; Serozan, (Serozan ve Engin), 634; Antalya ve Sağlam, 57.

⁷⁹ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, 45; E. Şener, 73.

⁸⁰ Antalya ve Sağlam, 55.

⁸¹ Antalya ve Sağlam, 56-57; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 20. Müteselsil borçluluk için öngörülen bu süre içinde ancak alacaklıların kabul etmesi hâlinde müteselsil borçluluk münferit borca dönüştürülebilir. Bkz. Serozan, (Serozan ve Engin), 665.

borçların paylaşılmasından veya sonradan ifa edilmesinden sonra borcun muaccel hale geldiği tarihten itibaren başlar. Bazı durumlarda mirasçılarının şahsen ve tüm mal varlığı ile sorumlulukları yoktur. Bu vakalardan ilki TMK m. 631/2'de yer almaktadır. Buna göre miras devlete intikal etmişse, devlet ancak deftere yazılan borçlardan miras yoluyla edindiği değerler oranında sorumludur. Ayrıca terekenin resmen tasfiye edildiği durumlarda terekenin borçlarından mirasçılar sorumlu değildir.

Bir diğer ihtimal de mirasın reddidir ki bu durumda mirasçı tereke üzerinde bir hakkı olmadığı için borçlardan sorumlu olmayacaktır. Mirasçılarının sorumlu olduğu borcun kaynağı önemli değildir. Alacağın kaynağı sözleşme olabileceği gibi haksız fiil veya sebepsiz zenginleşme de olabilir⁸².

1.1.3.5. Ölüm Anına Göre Değerlendirme

Sağ ve tam doğumla başlayan kişilik ölümle biter. TMK'daki ifade doğrultusunda kişiliği sona erdiren ölüm sadece doğal bir olay değil, aynı zamanda hukuki bir olaydır. Miras hukuku başta olmak üzere hukukun diğer alanlarında da önemli değişikliklere yol açmaktadır⁸³. Nitekim TMK m. 575'e göre miras, mirasçının ölümü ile açılır. Ayrıca mirasçı veya lehtar olma hakkı, tereke üzerinde birden fazla mirasçının bulunması, terekenin müşterek mülkiyeti veya tespiti halinde, ölüm anında eş zamanlı olarak ortaya çıkabilecek hukuki durumların da değerlendirilmesi gerekir.

Tasarruf oranının belirlenmesinde gayrimenkulün değerlerine de yer verilmelidir. ölüm anının belirlenmesini önemli kılmaktadır⁸⁴. Bu nedenle özellikle ölüm anının tespiti incelenmelidir. Pek çok sonucu ölüme bağlayan TMK'da ölüm anının belirlenmesine ilişkin bir düzenleme yok. Bu eksiklik aslında gelişen koşullara ayak uydurmak açısından bilinçli ve mantıklıdır⁸⁵. Bu konuda 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanunu⁸⁶ m. 11'de bir düzenleme var. Buna göre; *“Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak tıbbi ölümün gerçekleştiğine, biri nörolog veya nöroşirürjiyen, biri de anesteziyoloji ve reanimasyon veya yoğun bakım uzmanından oluşan iki hekim tarafından kanıta dayalı tıp kurallarına*

⁸² Baygın, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, 53.

⁸³ Ayiter ve Kılıçoğlu, 204; Akkanat, 27; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 15; İnan, Ertaş ve Albaş, 438.

⁸⁴ Gönensay ve Birsen, 187- 188; Ayiter, 153-154; Ayiter ve Kılıçoğlu, 204-205; Akkanat, 27; Antalya ve Sağlam, 54-55.

⁸⁵ Akkanat, 28; Ümit Gezder, “Ölüm Sonrası Hatırayı Koruma Doktrini ve Ölüm Sonrası Kişiliğin Korunması Teorisi”, *İÜHFİM*, 65 (1), 2009, 208

⁸⁶ Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanun, (1979), *T. C. Resmi Gazete*, 16655, 3 Haziran 1979.

uygun olarak oy birliği ile karar verilir.” ifadesi ile ölüm anının tespitinin aslında tıp bilimi kapsamında olduğu görölmektedir⁸⁷.

Ölüm anını tıp bilimi belirleyeceğinden, ölümün ispatı hukuk açısından da önemlidir. TMK m. 30/1'e göre ölüm, nüfus kayıtlarındaki kayıtlara göre kanıtlanabilir. Ancak hükmün devamında belirtildiği üzere nüfus kütüğüne kayıt ölümün doğru olmadığı veya kaydın doğru olmadığı durumlarda ölümün her türlü delille ispat edilebileceği belirtilmiştir.

1.2. Terekenin Belirlenmesindeki Amaç

Sahibine en geniş yetkileri veren mülkiyet hakkı sayesinde kişi istediği kadar tasarruf edebilir⁸⁸. Bu tasarruflar aynı zamanda vasiyet tasarrufları⁸⁹ veya miras sözleşmeleri şeklinde de olabilir. Ancak söz konusu kişi mirasçı ise ve gizli paylı mirasçuları varsa, yapabileceği tasarrufların belirli sınırları olacaktır⁹⁰. Mirasın tasarruf edebileceği oran ile mirasçılarının saklı paylara sahip oldukları paylar birbirleriyle yakın ilişki içindedir. Çünkü oran gizli paylar hariç mirasçının tasarruf edebileceği kısımdır ve ancak gizli paylar hesaplanarak belirlenebilir. Hem tahsis edilen payı hem de tasarruf edilebilecek kısmı hesaplamak için mirasın mirasını bilmek gerekir⁹¹.

---

⁸⁷ Bu noktada biyolojik ve özellikle beyinsel ölüme ilişkin tartışmalar bulunmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Akkanat, 29vd.; Yeşim Atamer, “Ölüden Organ Naklinin Beraberinde Getirdiği Bazı Hukuki Sorunlar”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 19-20(1-2), 1999- 2000, 123 vd.; Ergun Özsunay, “Hayatın Başlangıcı ve Sonuna İlişkin En Önemli Hukuksal Sorunlar”, *Bülent Davran’a Armağan*, İstanbul 1998, 35 vd.

⁸⁸ Mülkiyet hakkının tanımı her ne kadar MK’da yapılmıyor olsa dahi içeriği MK m. 683/1’de hüküm altına alınmıştır. Buna göre, “*Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir.*” Dolayısıyla bir şey üzerinde mülkiyet hakkına sahip olan kimse dilediği tasarrufta bulunabilecektir. Anayasal olarak da tanınmış olan mülkiyet hakkının sınırı yine Anayasa m. 35’de belirtilmiştir. Hükme göre, “*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.*” Bkz. Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, Eşya Hukuku, 277 vd.

⁸⁹ Ancak aslında ölüme bağlı tasarruflar mülkiyet hakkını değil, mirasbırakanın ölümü hâline bağlandıkları için olsa olsa mirasçılarının menfaatlerini etkilemektedir. Bkz. Dural ve Öz, 236.

⁹⁰ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, 355; Oğuzman, 198-199; Antalya ve Sağlam, 263.

⁹¹ Saymen, 235-236.

1.2.1. Saklı Payın Hesaplanması

Ağırlıklı olarak bir kişinin ölümü sonucu bir kişiye ait olan malvarlığının devri ve dağıtımı ile ilgili olan Miras Hukuku'nun⁹² bu devir işleminde mirasçının iradesi dikkate alınacaktır. Mirasbırakanın özgür düşüncesinin ne oranda dikkate alınacağına dair tartışmalar olmuştur⁹³. Bu tartışmaların merkezinde ise sır paylaşım kurumu yer almaktadır. Eski Roma hukukunun bir yansıması olan Anglo-Sakson hukuk sisteminde halen benimsenen görüşün yanı sıra mirasçının iradesine dayalıdır ve herhangi bir tasarruf sınırlaması istemez; Eski Germen hukukunda, en azından bazı mirasçıların, mirasçının tasarrufuna karşı korunması gerektiği görüşü de vardı⁹⁴.

Nitekim bu son görüş Kıta Avrupası Hukuk sisteminde ve dolayısıyla Türk hukukunda benimsenmiştir. Ancak Türk hukukunda mirasbırakanın tasarrufları tamamen sınırlandırılmamıştır ve intifa senedi adı verilen bazı kanuni mirasçıların payları dokunulmazdır. Dolayısıyla yasal miras ve gizli paylı miras esas alınırken, bu sistem yumuşatılmış ve nihayet mirasçıya gizli paylar dışında tereke üzerinde tasarruf özgürlüğü tanınmıştır⁹⁵. Bu nedenle Çağa⁹⁶ göre salt yasal miras, Germen hukuk sisteminde olduğu gibi kabul edilmemiş ve ihtiyaçları karşılamak için "çoklu bir sistem" ortaya çıkmıştır. TMK m. 505'e göre, gizli paya sahip mirasçılar, mirasbırakanın altsoyları, ebeveynleri ve eşleridir. Bu kişilerin sahip oldukları saklı payların oranları TMK'nın bir sonraki hükmünde belirlenir (TMK 506). Bu hükümde, altsoyların gizli pay oranı, yasal miras payının yarısı, her ebeveyn için yasal miras payının dörtte biri ve sağ kalan eş için altsoy ya da ana-baba ile beraber mirasçı olması dahilinde yasal miras payının tamamı bunun dışındaki hallerde miras payının dörtte üçüdür.

---

⁹² Oğuzman, 1; Kocayusufpaşaoğlu bu tanımı daha genişleterek, miras hukuku bir gerçek kişinin ölümü hâlinde sadece malvarlığının değil, özel hukuk ilişkilerinin tümü ile ilgilendiğini ifade etmektedir. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, 4.

⁹³ Tahir Çağa, *Türk-İsviçre Hukukuna Göre Mahfuz Hisseli Mirasçıların Hukukî Vaziyeti*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1950, 1; Fikret Eren, *Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1973, 2.

⁹⁴ Bu görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Çağa, 48 vd. ; Eren, *Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası*, 2 vd. ; İmre ve Erman, 230-231; İnan, Ertaş ve Albaş, 297-298; Dural ve Öz, 235-236; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 168.

⁹⁵ İmre ve Erman, 231; İnan, Ertaş ve Albaş, 298; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 168. Mirasbırakanın tasarruflarının tamamının sınırlandırılmasının, sağlararası işlemler açısından, mülkiyet hakkını ihlâl edeceğine dair bkz. Dural ve Öz, 236.

⁹⁶ Çağa, 64. Eren'e göre ise, kanunda saklı payın esas alındığı sistem olan Cermen hukuk sistemi kabul edilmiştir. Dolayısıyla mirasbırakanın tasarruf iradesi ikinci planda yer almaktadır. Yine Eren'e göre, MK'da tasarruf edilebilir kısım değil de buna yönelik araçların hüküm altına alınması bunun bir göstergesidir ve saklı pay oranlarının kanunda yer alması tasarruf edilebilir kısmın hesaplanabilmesi için bir aşamadır. Nitekim saklı paya alacak hakkı niteliği verilmemesi, bir miras hakkı olarak görülmesi de bunun bir göstergesidir. Bkz. Eren, *Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası*, 8-9.

Esas amacı terekenin en az bir kısmının kanunda belirtilen kişilere devredilmesi olan saklı payların⁹⁷ TMK'da belirtilen oransal değerlerden sayısal hesaplamalara dönüştürülebilmesi için terekenin bilinmesi gerekir. Zira bir eleştiri davasında ihlal edilen gizli payın tespit edilebilmesi için saklı paylara sahip mirasçılardan sadece malvarlığının değil, bu payların toplamının da bilinmesi gerekir. Bu nedenle öncelikle terekenin belirli bir yüzdesini oluşturan yasal miras payları belirlenmeli, ardından saklı pay TMK m. 506'da belirlenen oranlara göre hesaplanmalıdır⁹⁸. Bu nedenle toplam gizli pay hesaplanırken terekenin bilinmesi gerekir⁹⁹.

1.2.2. Tasarruf Oranının Belirlenmesi

Tasarruf oranı, terekenin saklı paya sahip mirasçılar da dahil olmak üzere kimsenin müdahale edemediği ve mirasçının dilediği gibi tasarruf edebildiği kısımdır¹⁰⁰. Mirasın kurtarılabilmesi için “bedelsiz pay”¹⁰¹ olarak da adlandırılan tasarruf oranı, tereke toplamı ile tahsis edilen paylar arasındaki farktan oluşur. Mirasçının saklı paya sahip bir mirasçısı yoksa tasarruf oranı terekenin tamamıdır. Tasarruf miktarını belirlemek için tek bir oran tespiti yeterli değildir¹⁰². Ayrıca tereke bilinmeli ve tereke üzerindeki

⁹⁷ Çağa, 3.

⁹⁸ Eren, *Türk Hukukunda Tenkis Davası*, 38; Fatma Tülay Karakaş, “Saklı Paylı Mirasçılara Yapılan Kazandırmalar ve Artık Terekenin Paylaşılması Sorunu”, *AÜHF*, 63(4), 2014, 819

⁹⁹ “Tenkis davasının dinlenebilmesi için öncelikli koşul; mira bırakanın ölüme bağlı veya sağlar arası bir kazandırma işlemi ile saklı pay sahiplerinin haklarını zedelemiş olmasıdır. Saklı payların zedelendiğinden söz edilmesi ise kazandırma konusu tereke ile kazandırma (temlik) dışı terekenin tümü ile bilinmesiyle mümkündür. Tereke mirasbırakanın ölüm tarihinde bırakmış olduğu mameleki kıymetler ile, iadeye ve tenkise tabi olarak yaptığı kazandırmalardır. Bunlar terekenin aktifini oluşturur. Mirasbırakanın borçları, bakmakla yükümlü olduğu kişilerin bir aylık nafakası, terekenin defterinin tutulması, mühürlenmesi, cenaze masrafları gibi giderler de pasifidir. Aktiften belirtilen borçların indirilmesi net terekeyi oluşturur. Tereke bu şekilde tesbit edildikten sonra mirasın açıldığı tarihteki fiyatlara göre değerlendirilmesi yapılarak parasal olarak miktarının tesbiti gerekir. (MK.565) Mirasbırakanın Medeni Kanunun (MK) 564. maddesinde belirlenen saklı paya tecavüz edip etmediği bulunan bu rakam üzerinden hesaplanır.” Yargıtay 1. H.D. E. 2015/489, K. 2015/2007, K.T. 11.02.2015, Erişim: *HukukTürk Mevzuat İçtihat Bilgi Bankası*, Erişim Tarihi: 11.10.2021. Yine tasarruf edilebilir kısmın mirasbırakanın ölüm tarihindeki terekeye göre hesaplanacağına ilişkin bir Yargıtay kararında; “...mahkemece yapılacak iş, terekenin ölüm günündeki değeri esas alınarak saklı payın hesaplanması ile bulunacak sabit tenkis oranını, tercih tarihindeki değerle çarpmak ve hâsıl olacak sonuç uyarınca hüküm kurmaktan ibarettir...” Yargıtay 2.H.D. E. 2010/ 9218, K. 2010/ 15381, K.T. 27.09.2010, Erişim: *HukukTürk Mevzuat İçtihat Bilgi Bankası*, Erişim Tarihi: 11.10.2021.

¹⁰⁰ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, 360; Oğuzman, 107; İmre ve Erman, 231; İnan, Ertaş ve Albaş, 300

¹⁰¹ İmre ve Erman, 231.

¹⁰² Tasarruf edilebilir miktar, şu şekilde formüle edilmiştir; “Tenkise esas tereke-saklı paylar toplamı=tasarruf miktarı” bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, 300.

oranların parasal karşılığı belirlenmelidir¹⁰³. Bu nedenle terekenin unsurları belirlenerek ve mali açıdan değerlendirilerek tasarruf edilebilecek miktarı bulmak mümkündür¹⁰⁴.

1.2.3. Mirasbırakanın Alacaklılarının Korunması

Eleştiriye esas alınan terekenin hesaplanması sırasında yapılan işlemlerden biri de tereke borçlarının tespitidir. Bu pasif kalemler arasında mirasçının borçları da yer almaktadır¹⁰⁵. Tereke hesabı yapılırken fiilen ödeme yapılmamasına rağmen bu borçların terekeden mahsup edilmesi alacaklılar lehine bir durum yaratmaktadır. Zira bunlar dikkate alınmadan yapılan hesaplamalar sonucunda elde edilen miras, yanlış hesaplamalara neden olacak ve dolaylı olarak da olsa miras alacaklılarına zarar verecektir¹⁰⁶. Bu anlamda TMK md. 589 ve diğerleri. Kanunda düzenlenen tereke ile ilgili koruma tedbirlerinin vasiyet alacaklıları tarafından da talep edilebilmesi¹⁰⁷, özellikle defter tutma gibi terekenin varlık ve yükümlülüklerinin tespitine yönelik tedbirler¹⁰⁸ terekenin önemini ortaya koymaktadır.

---

¹⁰³ Köprülü, 292; İnan, Ertaş ve Albaş, 300; Dural ve Öz, 250; Serozan ve Engin, 222-223; Antalya ve Sağlam, 271; B. Öztan, *Miras Hukuku*, 96; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 193; Karakaş, 817.

¹⁰⁴ Eren, *Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası*, 26.

¹⁰⁵ Kocayusufoğlu, *Miras Hukuku*, 376; M. Ayan, *Miras Hukuku*, 195

¹⁰⁶ Nitekim külli halefiyetin bir faydasının bu olduğuna ilişkin açıklama için bkz. Yukarıda Külli İntikal başlığı altında yapılan açıklamalar. Ayrıca bkz. Baygın, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, 20.

¹⁰⁷ Bu konuda bkz. Baygın, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, 128 vd

¹⁰⁸ Baygın, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, 129.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK TEREKENİN KORUNMASI ÖNLEMLERİ

2.1. Terekenin Korunması Kavramı ve Kurumun Amacı

2.1.1. Terekenin Korunması

Terekenin korunması mülkün değerlerinin gerçek hak sahiplerine tam ve sağlıklı bir şekilde aktarılmasını sağlamaya yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda terekenin tespiti, kaydı ve korunması, ölüme ilişkin tasarrufların tespiti, korunması ve uygun kişilere devredilmesi ile terekenin tespiti ve terekenin tespiti için terekenin gerçek hak sahipleri ve hakim tarafından onlara tam erişimi sağlayan bir miras hukuku kurumudur¹⁰⁹.

2.1.2. Kurumun Amacı

Her hukuk kurumu gibi burada da tartışılan terekenin korunmasının bir amacı vardır. Korumalara ilişkin esas amaç, Medeni Kanunumuzun 598. maddesinin birinci fıkrasında ve Vesayet, Velayet ve Veraset Yönetmeliği'nin 32. maddesi ikinci fıkrasında yer alan "... tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak..." ibareleri ile belirlenmiştir. Bunlar şu şekilde ortaya konulmaktadır.¹¹⁰

---

¹⁰⁹ HMK. m. 101 ve devamında genel olarak ihtiyati tedbire yönelik düzenlemeler yer almaktadır. 'Genel anlamıyla ihtiyati tedbirden' amaç, açılmış bir davada dava ile hakkı veya hukuki durumu teminat altına almak ve onunla ilgili olarak meydana gelebilecek zararların önüne geçmektir. Karş. İlhan E. Postacıoğlu. Medeni Usul Hukuku dersleri. altıncı bası, . İstanbul Üniversitesi Yayınları. İstanbul 1975. s. 487.

¹¹⁰ İmre, Miras Hukuku, s. 481; Bülent Köprülü. Miras Hukuku Dersleri. Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası. İstanbul Üniversitesi Yayınları. İstanbul. 1985. s. 358; Necip Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku. Hiç değiştirilmemiş 3. Bası. Filiz Kitapevi. İstanbul. 1987. s. 564; M. Kemal Oğuzman, Miras Hukuku. Gözden Geçirilmiş 6. Bası, Filiz Kitapevi. İstanbul. 1995, s. 274; Ayiter, Miras Hukuku, s. 158-159; İmre/Erman. Miras Hukuku, s. 304; Mustafa Dural / Turgut Öz. Türk Özel Hukuku, C. IV. Miras Hukuku, Yenilenmiş Dördüncü Bası. Filiz Kitapevi. İstanbul. 2009. s. 379; Hüseyin Avni Göktürk. Miras Hukuku. Ankara 1937. s. 91. İnan/Ertas/AIbaş. Miras Hukuku, s. 480-481; Rona Serozan / Baki İlkey Engin. Miras Hukuku. Seçkin. Ankara, 2008. 5. N. 57. s. 354; Gökhan Antalya. Miras Hukuku. Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 342; Akıl Önder. "Miras Hükümlerinden Terekeye Mutaallik İhtiyati Tedbirler". Adalet Dergisi. 1943, S. 4. s. 206-213, s. 206. Koruma önlemlerinin amacının terekeyle ilgisi bulunan kişilerin zarara uğramalarının engellenmesi olarak belirtilmesi ile ilgili olarak bkz. Mehmet Ayan. Miras Hukuku. Gözden Geçirilmiş 4. Bası. Mimoza. 2007 Konya. s. 199.

1. Gerçek hak sahiplerinin mümkün olduğunca güvenilir ve kesin olarak tespitini sağlamak.

Burada kanuni mirasçılar denilince sadece kanuni mirasçılar değil, mirasbırakanın son istekleri bağlamında öne çıkan çeşitli kanuni mirasçılar da kastedilmektedir. MK. m. 594-598 bu amaç için yapılan düzenlemelerdir.

2. Tereke mallarının herhangi bir kayba yahut hasara uğramadan oldukları gibi hak sahiplerinin eline geçmesini sağlamak.

Bu amaca, terekenin tescili, mühürlenmesi ve resmi idaresi hizmet eder. Bu bağlamda MK. m. 589/f. 2, 590-593 sayılı düzenlemelerin bu amaca yönelik olduğu söylenebilir. Bu iki amaç esas olarak "*miras haklarının güvence altına alınması ve terekenin hak sahiplerine tam ve sağlıklı bir şekilde devredilmesi*" olarak özetlenebilir. Zira hem terekenin korunması anlamını hem de hak sahiplerinin belirlenmesi anlamını içerir.

Bu ana amaca ulaşmak için alınacak koruyucu tedbirler, öncelikle mirasın başka yollarla kaçırılmasını veya değerlerinin kaybolmasını önlemek için mirasın devrini engelleyen tehlikeleri ortadan kaldırmaya yöneliktir¹¹¹.

Yukarıdaki ana amaç doğrultusunda diğer bir amaç da vasiyetin gerçek mirasçılarının veya alacaklılarının mümkün olduğunca doğru bir şekilde belirlenmesini sağlamaktır. Ölüme bağlı tasarrufların korunması ve tenfizine yönelik tedbirler bu amaca hizmet eder. Ayrıca mirasçılarının tespitinin önemi de bu bağlamda değerlendirilmelidir¹¹².

Görüldüğü gibi terekenin korunması, başlangıçta bireysel mirasçılarının menfaatlerine hizmet ediyor gibi görünse de terekenin varlığını ve değerini koruyarak tüm hak sahiplerini korumayı amaçlayan bir kurumdur.

Yukarıda da açıkladığımız gibi terekenin korunması esasen bir özel hukuk kurumudur. Bununla birlikte, dolaylı olarak da olsa vergi hukuku ile ilgili yönleri vardır. Çünkü ölüm vergi hukuku açısından önemli bir olaydır ve vergilerin ödenmesi gerekebilir. Koruyucu tedbirler arasında özellikle terekenin mal varlığının tespitini sağlayan ve yapılacak vergilendirme için referans kaynağı teşkil eden terekenin tescili

¹¹¹ İmre, Miras Hukuku, s. 481; İmre/Erman. Miras Hukuku, s. 304.

¹¹² Karş. İmre. Miras Hukuku, s. 481. İmre/Erman. Miras Hukuku, s. 304.

ve mühürlenmesi yer almaktadır. Ayrıca bu tespitler sayesinde mirasçının vergi borçlarını ömrü boyunca ödeyip ödemediği de tespit edilmektedir¹¹³.

2.2. Terekenin Koruması Önlemlerinin Genel Esasları

Verdiğimiz tanım, terekenin korunması terimini tanıttığımızda belirttiğimiz gibi, terekenin korunması ile ilgili bazı anlamlar içermektedir, ancak bazı anlamları atlamaktadır. Aşağıda, yukarıdaki tanımdan hareketle, kurumun bu çerçevede kapsamını, sınırlarını ve özelliklerini belirteceğiz.

2.2.1. Terekenin Korunması, Mirasın Geçişi, Bölüştürülmesi ve Tasfiyesi

Koruyucu tedbirlerin ihmal ettiği ilk anlam, "miras" ve "mal paylaşımı" anlamlarıdır. Miras, koruyucu tedbirlerle mirasçılara değil, kanunla (MK. m. 575/f. 1, MK. Madde 599/f. 1) intikal etmiştir. Ayrıca terekenin bölünmesi de yapılabilir. Türk Medeni Kanunu'nun 646'ncı maddesi hükümlerine göre mirasçılar bu yönde sözleşmeler yapabilir ve bunları icra veya mahkeme kararı ile yaptırabilirler. Bu, koruyucu önlemler bağlamında mülkün devri, tasfiyesi veya bölünmesi ile ilgili değildir.

2.2.2. Terekenin Korunması Kurumunun Tali Bir Kurum Olması

Medeni kanunumuzda yer alan terekenin korunması kurumu, yalnızca ikincil olarak uygulanan bir kurumdur. Özel hukuk mülkiyeti veya özel hukuk ilişkilerinin konusu olan terekeye kamu otoritelerinin müdahalesi öncelikle hedeflenen bir olgu değildir.

Spesifik soruna uygulanabilecek bir hüküm varsa ve bu korumalar gerekli değilse, önce o hüküm uygulanmalıdır. Bu kapsamda örneğin tereke, ilk etapta mirasçılar veya mirasçının tayin ettiği vasiyet veya şirket temsilcisi tarafından yönetilir. Veraset tedbirleri, yani terekenin resmi idaresi, ancak bu seçeneklerin imkansızlığı, zorluğu veya faydasız olduğu durumlarda devreye girer.

Bu şartlar sağlansa dahi terekenin korunmasına yönelik tedbirlerin uygulanmayacağı anlamına gelmez. Koşullar yerine getirilirse ve ihtiyaç varsa, elbette terekenin korunması kurumu devreye girer. Söylediğimiz şey, yasama organının bu kurumun öncelikli bir kurum olarak algılanmasını istememesidir.

---

¹¹³ Ahmet Erdoğan, "Vergi Borçlusunun Ölümünde Mirasçıların Durumu, Defter Tutma ve Küresel Sonuç". Recai Seçkin'e Armağan, Ankara 1974, s. 757-763.

2.2.3. Terekenin Korunmasının Özel Hukuk Kişileri Eliyle Yürütülmesi

Mirasçıların kendi özgür iradeleriyle yaptıkları sözleşmeler ve terekenin veya terekenin tayin ettiği vekil tarafından merhumun ölümünden sonra yapılan işlemlerin önemi, terekeyi korumaya yönelik tedbirlerin göz ardı edilmesinin bir diğer önemli anlamıdır. Bu anlamda koruyucu tedbirler, mirasçılar veya mirasbırakan tarafından değil, yetkili hâkim tarafından alınan tedbirlerdir. Bu açıdan koruyucu tedbirler, hâkim kararı gerektiren bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.4. Koruma Önlemlerine İlişkin Hükümler

Koruyucu tedbirlerin anlamını ve hukuki niteliğini belirlemenin önemli bir dayanağı, ilgili taraflar arasındaki gerçek veya kişisel anlaşmazlıkları çözmeye yönelik olmamasıdır.

Dolayısıyla koruyucu tedbirlere ilişkin hükümler emir mahiyetindedir. Kurumun, terekenin iktisabı veya varis unvanı üzerinde herhangi bir maddi etkisi yoktur. Amacı kişilerin haklarını, ilişkilerin veya hukuki işlemlerin geçerliliğini tesis etmek olduğundan, icrası veya uygulanması söz konusu değildir. Koruyucu tedbiri alan hâkimin bu konuda herhangi bir yetki ve görevi bulunmadığı gibi, koruyucu tedbire ilişkin kararları da aynı veya haklılaştırıcı nitelikte değildir¹¹⁴.

Ölümlerle ilgili tasarruflar için alınan tedbirlerde, mirasçılarının bir kısmının lehinde veya aleyhinde veya vasiyetlerin şekil ve esas itibarıyla geçerliliği konusunda karar vermek mümkün değildir. Burada alınan önlemler, sözünü ettiğimiz kesin yargıyı ima etmez. Bu konuda alınan kararlar esasen nihai değildir ve esasa ilişkin hukuki bir etkisi yoktur¹¹⁵. Koşullar değişirse, hakim kararını değiştirebilir. Sonuç olarak, ilgili tarafların, verilen kararlardan maddi hukukun etkisi hakkında sonuç çıkarma imkânı yoktur. Bu manada maddi hukuk açısından hizmet etmek için adım atmamak ölüme bağlı

---

¹¹⁴ Antalya, Miras Hukuku, s. 344. Ayrıca karşı. Y.2.HD.. 14.10.1976. E. 6392. K. 7035 (Kazancı Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası): Y.2.HD.. 2.5.1985. E. 4018, K. 4236 (Kazancı Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası).

¹¹⁵ Karşı. Pekcarutez/Atalay/Özekes, Usul Hukuku, s. 78: Postacıoğlu. Medeni Usul. s. 27-29. Şekli anlamda kesinleşse bile bu kararların maddi anlamda kesin hüküm niteliğinden söz edilemez. Bkz. Postacıoğlu. Medeni Usul, s. 27-29. "Şekli anlamda kesin hüküm" ile "maddi anlamda kesin hüküm" ayırımı için bkz. Baki Kuru. Hukuk Muhakemeleri Usulü. C. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 6. Baskı, Demir Demir, İstanbul 2001, s. 4981 vd.: Pekcarutez/Atalay/Özekes, Usul Hukuku, s. 49 vd. karşı. Üstündağ, Yargılama Hukuku, s. 693 vd

tasarrufların¹¹⁶, açılması ve açıklanması veya bunu gerektiği gibi veya zamanında yapmamak vasiyetnameyi geçersiz kılmaz veya bu adımlardan doğan hak sahiplerini haklarından mahrum bırakmaz. Ölümle ilgili tasarruflar buna rağmen uygulanabilir olmaya devam ediyor¹¹⁷.

2.2.5. Koruma Önlemlerine İlişkin Hükümler

Daha önce de belirttiğimiz gibi mirasın korunmasına yönelik tedbirler, mirasçılarının veya mirasbırakanın iradesi dışında geçerli olan bir kurumdur. Ancak buna ek olarak bu kurumun başka bir anlamı daha var. Buna bağlı düzenlemelerin nitelikleri ve amaçları bakımından *kamu düzenine ilişkin olup emredici nitelikte zorunlu olduğu* belirtilmiştir¹¹⁸.

Mülkü koruyan hükümlerin kamu politikası yönü, özellikle bazı kişilerin haklarını koruma yeteneğinin eksikliğini telafi eden terekeyi koruyucu önlemler yönü nedeniyle ön plana çıkmaktadır.

Emredicilik hem yetkililer hem de ilgili özel hukuk kişileri bakımından geçerlidir¹¹⁹

-Mirasçı, ölüm anında tasarruflarıyla bu tedbirleri iptal edemez, sınırlayamaz veya yasaklayamaz. Örneğin, mirasbırakan vasiyetnamesinin açılmasını engelleyemez, istese dahi terekenin deftere veya MK'ya tescili gibi işlemlerden birine engel olamaz. m. 590/f.1/b.3'e göre mevcut dilekçe hakkını ortadan kaldıramaz veya yetkili makamın koruyucu tedbirler almasını engelleyemez¹²⁰.

-Mirasçılar, tek başlarına veya birlikte bu tedbirlerin alınmasını engelleyemezler veya şartları sağlananların yerine başka tedbirlerin alınmasını isteyemezler. Mirasçılarının tedbirin gerekliliğini görüp tedbir alınmasını istememeleri veya bazı hallerde tedbir talep hakkından feragat etmeleri mümkün değildir. Bu bağlamda mirasçılar, örneğin

---

¹¹⁶ Ölümle bağlı tasarrufların teslimi bakımından sadece bir düzen hükmü vasıtasıyla vasiyetçinin son arzularının yeterince korunduğuna ilişkin şüphe için bkz. Herzer. s. 58. Yazar bu borcun aynı zamanda bir kamu hukuku yükümlülüğü olarak düzenlenmesinin bir çare olarak düşünülebileceğini fakat kanun koyucunun el yazılı vasiyetnameleri çok düşünmediğini, diğer vasiyetnameler bakımından ise zaten bir kamu hukuku yükümlülüğünün bulunduğunu belirtmektedir. Herzer. s. 58

¹¹⁷ Cem Baygın Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi. 1999. C. III. S. 1, s. 235-262. s. 248. Maddi etki elde etmek isteyen kişilerin bunu. başka davalar aracılığı ile sağlaması gerekir. Özellikle mirasçılık durumu ve ölümle bağlı tasarrufların geçerliliği ile ilgili meseleler genel yetkili mahkemelerde çözülür Bu çerçevede iptal (MK. m. 557 vd.). tenkis (MK. m. 560 vd.) yahut bölüştürme davası (MK m. 642) gündeme gelebilir.

¹¹⁸ Karş Pekcanitez/Atalay/Özekes. Usul Hukuku, s. 78.

¹¹⁹ Buradaki açıklamalar için genel olarak bkz. İnan/Erlas/Albaş. Miras Hukuku, s.481-482: Antalya. Miras Hukuku, s, 344.

¹²⁰ Mirasbırakan ancak, vasiyeti yerine getirme görevlisi tayin etmek gibi tasarruflarla terekeye ilişkin bir takım önlemleri belirli bir kişiye yükleyebilir veya gerekirse onun yönetici olmasını dolaylı da olsa sağlayabilir Karş Piotet. s, 701.

MK. m. 590/f. Mirasçılar arasında vasi veya vasiler varsa, bunların 1/b.l'ye göre terekenin deftere girmesini veya vasiyetin açılmasını engellemeleri mümkün değildir¹²¹.

-Mirasçılar veya mirasbırakan tarafından bu şekilde alınan koruyucu tedbirlerin de yetkili hakim üzerinde zorlayıcı etkisi vardır. Buna göre, kanunda belirtilen şartlar yerine getirildiği takdirde hâkimin bu tedbirleri alması konusunda artık herhangi bir takdir yetkisinin bulunduğu söylenemez. Hakim gerekli önlemleri almalıdır¹²².

2.2.6. Koruma Önlemlerinin Alınabilmesi İçin Kural Olarak Talep Durumu

Koruma tedbirlerine ilişkin hükümlerin düzenliliği ve emredici niteliğinin doğal bir sonucu olarak, kural olarak koruyucu tedbir alınması talebi aranmaz. Hakim, şartlar yerine getirildiğinde re'sen hareket etmelidir¹²³.

Hakimin re'sen hareket etme ilkesi MK. m. 589/f. Aşağıdaki ifadelerde açıkça belirtilmiştir:

"Mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimi, istem üzerine veya re 'sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır".

Resen harekete geçmenin ön şartı, hâkimin ölümü öğrenmesi ve şartların sağlandığını görmesidir¹²⁴. Dolayısıyla kanunda öngörülen bu sisteme göre bir tedbir gerekiyorsa hâkim o yönde karar vermekle yükümlüdür; Bunun bir görevden ziyade bir ödev olduğu söylenebilir.

Kural, re'sen hareket etmektir; ancak bunun bazı istisnalarıyla karşılaşmak mümkündür. Bu anlamda kanun koyucu çoğu yerde alınacak tedbirlere ilişkin kesin bir dil kullanırken, bazı yerlerde hâkimin takdirine veya ilgililerin talebine atıfta bulunmaktadır.

---

¹²¹ Mirasçılar 590. maddenin üçüncü bendi gereğince sahip oldukları yetkiyi kullanmamak suretiyle terekenin sadece hu kapsamında olmak üzere deflere kaydedilmemesini sağlayabileceklerinde şüphe yoktur. Karş. wolf. s. 187.

¹²² Özmen. Tereke Hukuku Davaları. 1997. s 154-155.

¹²³ Potacıoğlu. Medeni Usul. s. 28. Kural olarak usul hukukumuzda " taraflarca gelinime ilkesi" geçerlidir. Fakat istisnai ha/ı hallerde "kendiliğinden araştırma ilkesi" uygulanabilmektedir. Bu yapılacak işlemin başında talebe ihtiyaç hissedilmemesi yanında süreç devam ederken da hâkimin ilgili araştırmaları kendiliğinden yapması, delilleri kendiliğinden toplaması anlamına gelir Karş. Pekcarulez/Atalay/Özekes. Usul Hukuku, s 244.

¹²⁴ Ölüme bağlı tasarruflar bakımından bir önlem söz konusu olacaksa, öncelikle bunların yetkili makamlara teslim edilmiş olması gerekir (MK. m. 595 vd.), Fakat bunların teslim edilmesi, bir talep anlamına gelmez. Bu vasiyetnamenin açılmasından bağımsız ve buna yönelik bir talep anlamına gelmeyen kanuni hır borcun ifasıdır

Örneğin mirasçılık belgesi, ancak talep üzerine düzenlenen ve verilen bir belgedir (bkz. MK. M. 598). Yine bunun dışında örneğin MK. m. 590/f. 1/b.3; 591/f. 3; 592/f. Son olarak ilgililerin talebi bu tür hükümler içinde gönderme yapılmıştır.

Bu hükümlerin istisnai nitelikte olduğu ve genel olarak koruma tedbirlerinin zorunlu niteliğini ve hâkimin re'sen hareket etmesi gerektiği ilkesini ortadan kaldırmadığı belirtilmelidir.

2.2.7. Koruma Önlemlerinin Kanundaki Yeri

Hâkimin alabileceği bütün tedbirler Medeni Kanunumuzda tek tek sayılmadığı ve bu nedenle tüketilme yolu tercih edilmemiştir. Böyle bir yönüme başvurmak sistematik olarak ne doğru ne de imkânsızdır¹²⁵. Bu nedenle kanunumuz bazı önemli tedbirleri sıralarken, bazılarında isim belirtmeden hâkime yetki vermektedir.

Konuya aşağıda başka bir paragrafta değineceğimiz için burada yaptığımız açıklama ile yetineceğiz¹²⁶.

2.2.8. Koruma Önlemleri Miras Paylarındaki Hedefleri

Koruma tedbirleri, tüm terekeler için alınan ve terekenin tamamını etkileyen tedbirlerdir. Burada amaç, menfaati veya talebi olan mirasçının miras payını korumak değildir. Bu nedenle koruma tedbirinin sadece pay ile sınırlandırılması talep edilemez. Buna ek olarak kanunun farklı yerlerinde sadece paylarla sınırlı çeşitli hükümlere rastlamak mümkündür. Ancak bu hükümler burada tartışılan koruma tedbirleri kapsamına girmemekte ve kural olarak buradaki tedbirlerin özelliklerini taşımamaktadır¹²⁷.

Yukarıdaki açıklamalarda yanlış anlaşılmalara mahal vermemek için, koruma tedbirlerinin payları hedef almaması, terekenin tamamı için tedbir alınması gerektiği anlamına gelmediğini belirtmek gerekir. Hâkim gerektiğinde terekenin tamamı yerine

---

¹²⁵ İmre. Miras Hukuku, s. 482; İmre/Erman. Miras Hukuku, s. 305. Böyle bir yolun tercih edilmesi halinde, kanunda gerekli olmayan bir şekilde ayrıntılı hükümler yer bulacak ve kazuist yöntemin sakıncaları ortaya çıkacaktır. Bkz. a.e.

¹²⁶ İntikalin sağlıklı olması mülkiyet hakkına da hizmet eden bir araçtır. Genel olarak miras ile mülkiyet hakkı ilişkisi için bkz. Nuşin Ayiter, Mamelek Kavramı Üzerinde İnceleme. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları. Ankara 1968. s. 117; Burak Gemalmaz. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Mülkiyet Hakkı. Beta. İstanbul 2009, s 399 vd.

¹²⁷ Söz konusu hükümlere örnek olarak bkz. MK. m. 586/f. 1.

terekenin sadece bir kısmına, örneğin bir taşınmazın hakkında önlem alabilir¹²⁸. Bu, pay ile ilgili önlem almak anlamına gelmez.

2.3. Koruma Önlemlerinin Çeşitleri

Yukarıda da belirttiğimiz gibi bazı koruma tedbirleri Medeni Kanunumuzda özel olarak sıralanmıştır ancak alınabilecek tedbirler bunlarla sınırlı değildir. Bu itibarla koruma tedbirlerinin türlerini kesin olarak ortaya koymak mümkün değildir. Burada kanundaki düzenlemeye göre bir ayırım yapılarak ele alındı.

Önlem türlerini veya adlarını listelemeden önce, bu önlemlerin kural olarak isteğe bağlı olmadığı belirtilmelidir. Diğer bir ifade ile tedbirlerden birinin alınması diğerinin alınmasına engel değildir. Koşullar karşılanırsa, her bir "önlem"e diğerinden bağımsız olarak kararlaştırılabilir¹²⁹.

Kanunumuzda adı konulan ve savdan önlemler şunlardır:

- Terekenin Deftere Kaydedilmesi (MK. m. 590).
- Terekenin Mühürlenmesi (MK. m. 591).
- Terekenin Resmen Yönetilmesi (MK. m. 592-593).
- Mirasçılarının Saptanması (MK. m. 594).
- Vasiyetnamenin Teslimi, Açılması ve Tebliği (MK. m. 595, 596, 597).
- Mirasçılık Belgesi Verilmesi (MK. m. 598).

Doktrinde koruma önlemlerinin genellikle çeşitli açılardan birden fazla gruba ayrıldığı ve bu nedenle eşleştirildiği belirtilmelidir. Bu gruplandırma genelde "tereke ile ilgili kartıma önlemleri", "mirasçılarının saptanması ile ilgili koruma önlemleri" ve "vasiyetnamelerle ilgili konana önlemleri" şeklindedir¹³⁰.

¹²⁸ Terekenin bir kısmı bakımından önlem alınabileceğine yönelik olarak bkz. Y.2.HD., 11.10.2002. E. 10733, K. 11829 Mevzuat İçtihat Bilgi Bankası).

¹²⁹ Doğal olarak burada kastettiğimiz önlemler, bir diğerinin alınmış olmasını gerektirmeyen önlemlerdir. Aralarında mantıksal bir bağ olan önlemlerin birbirinden bağımsız düşünülmesi zordur. Örneğin vasiyetnamenin açılabilmesi için, yetkililere teslim edilmiş olması gerekir. Terekenin resmen yönetilmesi ile deftere kaydetme yahut mühürleme bakımından ise yukarıda belirttiğimiz yargı geçerlidir. Benzer bakış açısı için bkz. Bilge Oztan, Miras Hukuku, ikinci Bası, Ankara, 2007, s. 293.

¹³⁰ Örnek olarak bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 565; Dural/Öz, Miras Hukuku, s. 379 vd.; Antalya. Miras Hukuku, s. 343 vd. Karş. Göktürk, Miras Hukuku, s. 91 vd.; Baygın, İhtiyat Tedbirleri, s. 236. Antalya, yapılan bu gruplandırmayı önlemlerin amaçlarını etkileyecek şekilde ele almaktadır. Örneğin yazara göre, vasiyetname ile ilgili olmayıp tereke ile ilgili olan koruma önlemlerinin amacı, terekenin yahut mirasçılarının yararlarının korunması değil, mirasın geçişini korumaktır. Bkz. Antalya. Miras Hukuku, s. 344. Belirtelim ki, bu şekildeki bir tasnifin, pratik yahut sistematik bir faydasını görmemekteyiz

Bu çalışmada, böyle bir gruplandırma yapma gereği duymadan önce, hâkimin genel olarak kendisine verilen yetki çerçevesinde alabileceği genel tedbirler ve ardından MK. m. 590-598'de belirtilen önlemler ele alınacaktır¹³¹.

2.4. Genel Önlemler

Kanun koyucu MK m. 589/f. 1 ile hakime gerekli gördüğü tüm tedbirleri alması için yetki vermiştir.

"Mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimi, istem üzerine veya re'sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır".

Burada hâkime hem işlem yapma şartlarını değerlendirmede hem de hareket tarzını belirlemede geniş bir takdir yetkisi verilmektedir. Çünkü yönetmelikte "*gerekli gördüğü tüm tedbirler*" vurgusu yer alıyor.

Bunun dışında kanun koyucu daha sonra MK. m. 589/f. 2, koruma tedbirlerini sıralarken "*özellikle*" ifadesini kullanmıştır:

"Bu önlemler, özellikle kanunda belirtilen hâllerde terekede bulunan mal ve hakkını yazımına, terekenin mühürlenmesine, terekenin resmen yönetilmesine ve vasiyetnamelerin açılmasına ilişkindir".

Bu açıklamada belirtilen tedbirlerin sadece örnek niteliğinde olduğu, alınabilecek tüm önlemlerin bunlarla sınırlı olmadığı ve herhangi bir tüketici sayımının bulunmadığı vurgulanmıştır¹³².

Dolayısıyla Medeni Kanunumuzun terekenin korunması açısından alınması gereken tedbirleri tek tek sıralamadan önce bu konuda hâkime genel yetki verdiğini görüyoruz. Yani Medeni Kanunumuzda yer alan mirasın korunmasına yönelik tedbirler sistemine göre hâkim, kanunda sayılan tedbirler dışında somut duruma göre gerekli gördüğü her türlü tedbiri alabilir¹³³.

Yukarıda belirtilen genel ilkeyi veren hükümlerle yapılan vurgu, hâkimin genel yetkisinin de sınırını oluşturmaktadır. Buna göre hâkimin genel olarak tedbir alabilmesi

¹³¹ Aynı sistematik için bkz. Oğuzman. Miras Hukuku, s. 275.

¹³² Oğuzman. Miras Hukuku, s. 274; İmre. Miras Hukuku, s. 482; Kocayusufpaşaoğlu. Miras Hukuku, s. 565; Ayiter. Miras Hukuku, s. 151>: İmre/Erman. Miras Hukuku, s. 305; Baygın. İhtiyat Tedbirleri, s. 236; Nuri Ülgenalp. "Miras - İhtiyat Tedbirleri". Adalet Dergisi. 1944. S. 10. s. 829-845. s. 831; Özmen. Tereke Hukuku Dttvalart. \W7. s. 155-156. Karş. Göktürk. Miras Hukuku, s. 91.

¹³³ Durumun gerektirmesi halinde hakimin harekete geçme yetkisinden ziyade görevinden söz edilebileceğini daha önce belirtmiş bulunuyoruz. Bkz. 2.2.5

için tedbir alması gerekir. Kanunda "*gerekli önlem*" vurgusu bu durumu ortaya koymaktadır.

Doğal olarak bu, kanunda özel olarak belirlenen tedbirler için de geçerlidir. Ancak bu önlemler dikkate alındığında "*gerekli olma*" koşulu iki şekilde değerlendirmek gerekir. Bunun kanunda özel olarak belirtilen tedbir türleri bakımından anlamı ile belirtilmeyen diğer tedbirler bakımından ifade ettiği anlam birbirinden farklıdır.

Buna göre kanunun aşağıdaki maddelerinde belirtilen tedbirlerin gerekliliği daha çok ilgili durumların genel özelliklerinden anlaşılmaktadır. Bu itibarla somut olayda önlem alınmasına gerek yokmuş gibi görünse de olayın genel niteliği gereği farklı bir sonuca varılabilir. Örneğin mirasçılardan biri vesayet altında ise MK. m. 590'a göre, mülkün kayıtlı olması gerekir. Yine MK. m. 596'ya göre, somut olayda vasiyet yerine getirilmiş olsa veya bu konuda bir endişe olmasa bile vasiyetnamenin usulüne uygun olarak açılması gerekir. Bunun kanunda özel olarak belirtilen tedbir türleri bakımından anlamı ile belirtilmeyen diğer tedbirler bakımından ifade ettiği anlam birbirinden farklıdır.

Buna göre kanunun aşağıdaki maddelerinde belirtilen tedbirlerin gerekliliği daha çok ilgili durumların genel özelliklerinden anlaşılmaktadır. Bu itibarla somut olayda önlem alınmasına gerek yokmuş gibi görünse de davanın genel niteliğinden dolayı farklı bir sonuca varılabilir. Örneğin mirasçılardan biri vesayet altında ise MK. m. 590'a göre, mülkün kayıtlı olması gerekir. Yine MK. m. 596'ya göre, somut olayda vasiyet yerine getirilmiş olsa veya bu konuda bir endişe olmasa bile vasiyetnamenin usulüne uygun olarak açılması gerekir. Bu nedenle kanunda belirtilen tedbirler açısından "*gerekli olma*" unsuru, özel olarak belirlenmiş koruma tedbiri görüşünde belirtilen şartların oluşması olarak değerlendirilmelidir. Kanunda belirtilmeyen ve hakimin MK. m. 589'a göre alabileceği genel tedbirlere gelince bu şekilde genelleme yapmak mümkün olmadığından somut olayı ayrı değerlendirip gerekliliği ona göre belirlemeleri gerekir¹³⁴.

Hâkime verilen genel yetkinin, tedbirin şeklini belirlemede kendini gösteren tedbir alma şartlarını değerlendirmekten başka bir boyutu daha vardır. Çünkü yönetmelik "*gerekli gördüğü bütün önlemleri*" vurguluyor.

---

¹³⁴ Bu şekilde bir değerlendirme yapılması gerektiği, bazı hallerde kanunda ayrıca belirtilmiştir Örnek olarak bkz. MK. m. 589/f. 3. MK. m. 595/1. 4,

Buna göre, hâkim ölümü herhangi bir şekilde öğrendiğinde, somut olayın özellikleri ve gereksinimleri kanunda sayılan tedbirlerle sınırlı kalmaksızın, amacını gerçekleştireceğine inandığı ve alınması uygun veya gerekli her türlü tedbiri alabilir¹³⁵.

2.5. Vesayeti Yerine Getirme Görevlisinin Koruma Önlemleri İçindeki Rolü

Vasiyetname kavramı ile vasiyet kavramını birbirinden ayıran farklılıklar bulunmaktadır. Vasiyetname biçimsel anlamda tek taraflı ölüme bağlı bir tasarruf iken, vasiyet maddi anlamda ölüme bağlı bir tasarruftur. Vasiyetname vasiyet yoluyla yapılabileceği gibi miras sözleşmesi şeklinde de olabilir. Miras sözleşmesinin konusu vasiyet ise, bu bir vasiyet sözleşmesidir. Ancak kanun koyucu bu konuda gerekli özeni göstermemiş ve birçok yerde vasiyet kavramını (örneğin MK m. 502, 531, 539) vasiyetname yerine kullanmıştır. Vasiyetname kavramı, vasiyetnamenin şekil anlamında değil, maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufu ifade etmek için kullanılmıştır¹³⁶.

2.5.1. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi Kavramı

Girişte belirtildiği gibi, vasiyetçinin beyan edilen vasiyeti yerine getirme görevi ilke olarak yasal veya atanmış mirasçılara aittir, ancak vasiyetçinin son isteklerini yerine getirme görevi için bir başkasını seçmesi ve vasiyetçiyi kendisine emanet etmesi mümkündür. Bu durumda vasiyetçiyi fiil ehliyetine sahip olan ve mirasbırakanın son isteklerini yerine getirmek, vasiyet hükümlerini ve benzeri işlemleri yerine getirmekle görevlendirilmiş kişi olarak tanımlamak mümkündür. Bir vasiyetçinin atanması, ölüme bağlı bir tasarruftur, MK m. 550/I uyarınca mirasçı bunu vasiyetle yapar. Bir vasiyetçinin atanması güvene dayalı olduğundan, ilke olarak tek taraflı bir ölüme bağlı tasarruf olan bir vasiyetname ile atanabilir.

Buna ek olarak vasiyetçinin miras sözleşmesi ile atanması da mümkündür. Çünkü miras sözleşmesi, vasiyetin şekil şartından fazlasını içerir. Ancak vasiyetçi tayin etme fiilinin miras sözleşmesinde yer alması bağlayıcı olduğu anlamına gelmez¹³⁷.

---

¹³⁵ Özmen. Tereke Hukuku Damlan. I W. s 155-15. Karş, İnan/Ertaş/Albaş. Miras Hukuku, s. 481. Y.2.HD. 14.11.1997. E. 10309. K. 12315 (Kazana Mevzuat İçtihat Bilgi Bankası). Burada "alabilecek" dememizin sebebi, önlemin türünü belirleyebilmesi konusundaki hâkimin takdir yetkisini vurgulamaktır. Yoksa önlemin alınması gerektiği sonucuna vardığı hallerde hâkimin önlem alması zorunludur.

¹³⁶ Aksi görüş için bkz. OĞUZMAN, Kemal, *Miras Hukuku*, 6. Bası, İstanbul 1995, s. 160.

¹³⁷ DURAL/ÖZ'e göre (s. 137), miras sözleşmesinin bağlayıcı niteliği gözönüne alındığında, yalnızca, vasiyeti yerine getirme görevlisi atanması gibi bağlayıcı olmayan maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan oluşan bir miras sözleşmesi yapılması mümkün değildir. En az bir bağlayıcı tasarruf

Mirasbırakan vasiyet ile tayin edilmişse vasiyet olarak kabul edilmeli ve mirasbırakanın tek taraflı olarak serbestçe feragat edebileceği kabul edilmelidir¹³⁸. MK m. 550/I uyarınca vasiyetçi atama yetkisi sadece mirasçıya aittir. Mirasçılar¹³⁹ veya mahkeme¹⁴⁰ vasiyetçi atayamaz. Miras ortaklığı için vekil tayin edebilecekleri halde vasi tayin edemezler.

Mirasbırakanın vasiyetinde üçüncü bir kişiye vasiyetini bırakıp bırakamayacağı tartışmalıdır¹⁴¹. İmre/Erman¹⁴² haklı olarak hukukumuz açısından da aynı sonucun kabul edilmesi gerektiği görüşündedir. Dural/Öz¹⁴³ ise, mirasbırakanın objektif kriterler belirlemesi ve seçilecek kişi grubunun sınırlarını dar tutması şartıyla vasiyetin devrini üçüncü bir kişiye atfeder. Yazarlara göre sınırsız özgürlük, ölüme bağlı tasarrufun kesinlikle kişisel doğasıyla bağdaşmaz. Aynı şekilde, vasiyetçinin bir veya daha fazla kişiyi müşterek sabitleyici olarak yanına alması veya ölüm halinde başka bir kişiyi tayin etmesi, mirasbırakanın açık yetki vermesi kaydıyla mümkündür. Mirasbırakan vasiyetinde bu hususta açık bir yetki vermemişse, vasiyet eden bir veya birden fazla kişiyi yanına alamaz ve ölümü halinde yerine başka birini tayin edemez.

Mirasbırakanın bu unvanı kazanamaması veya kaybedememesi durumunda, atanan vasiyetin vasiyetine ek olarak bir vasiyetin yerine getirilmesi de mümkündür¹⁴⁴. MK m. 550/1'e göre mirasbırakan, aynı anda bir vasiyetçi veya birden fazla vasi tayin edebilir. MK m. 551/1'e göre, "Birden fazla vasiyetçi atanmışsa, işin niteliği veya niteliği aksini belirtmedikçe, görevi birlikte yürütürler." Ancak bu hüküm zorunlu değildir ve her vasiyetçinin hangi işi yapacağını mirasbırakan belirleyebilir. Böyle bir durumda birlikte hareket etmeleri gerekmez; Her biri kendisine verilen görevi tek başına yerine getirir. Aynı şekilde birden fazla icra memuru atanmış olsa dahi her biri acil durumlarda gerekli

---

bulunmadıkça, miras sözleşmesinden söz edilemez. Ancak, böyle bir miras sözleşmesi, tarafların iradesi gözönüne alınarak tahvil (çevirme) yoluyla resmi vasiyetname olarak ayakta tutulabilir.

¹³⁸ İMRE, Zahit/ERMAN, Hasan, *Miras Hukuku*, 4. Bası, İstanbul 2003, s. 159; DURAL/ÖZ, s. 179-180; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 295; OĞUZMAN, s. 160. ; İNAN, A. Naim/ERTAŞ, Şeref, *İnan Miras Hukuku*, 4. Bası, İzmir 2000, s. 203, dn. 283; Yarg. İBK, 7.12.1955, 16/25 (RG 10.2.1956, S. 9230, s. 13543).

¹³⁹ Yargıtay'ın bir kararına göre, vasiyetnamede vasiyeti yerine getirme görevlisi atanmamış veya atanan vasiyeti yerine getirme görevlisi görevi kabul etmemiş veya herhangi bir sebeple görevi yapamayacak duruma düşmüşse, mirasçılar oybirliği ile vasiyeti yerine getirme görevlisi seçebilirler (Yarg. 2. HD, 14.7.1982, 5704/6311- YKD 1983, C. 9, S. 1, s. 42).

¹⁴⁰ Yargıtay da, hakim vasiyeti yerine getirme görevlisi tayin edemeyeceğine karar vermiştir (Yarg. 2. HD, 10.6.1982, 4696/5208- YKD 1982/11, s. 1522)

¹⁴¹ İMRE/ERMAN, s. 160; OĞUZMAN, s. 163.

¹⁴² İMRE/ERMAN, s. 160.

¹⁴³ DURAL/ÖZ, s. 181.

¹⁴⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 296; DURAL/ÖZ, s. 161; ANTALYA, s. 172; İNAN/ERTAŞ, s. 202; OĞUZMAN, s. 163.

işlemleri yapabilmektedir¹⁴⁵. Yürütücünün tek başına hareket edebildiği durumlarda, verilen zarardan her biri bireysel olarak sorumlu olacaktır¹⁴⁶. Öte yandan, birlikte hareket etmeleri halinde sebep oldukları zarardan müştereken ve müteselsilen sorumludurlar. Memurlardan birinin ölümüyle ilgili olarak görevi kabul etmeyi reddetmesi veya herhangi bir nedenle işine son verilmesi durumunda, diğerleri ölüme ilişkin tasarrufta aksi kararlaştırılmadıkça (MK m. 551/II) çalışmaya devam eder.

Gerçek bir kişi gibi, bir tüzel kişi de vasiyetçi olarak atanabilir. Hatta tüzel kişiliği olmayan bir ofis atamak bile mümkündür. Bu durumda o makamdaki kişi vasiyetini yerine getirir. Örneğin vasiyetin yerine getirilmesi için Antalya 2. Noter atanmışsa bu görev Antalya 2. Noterliğine aittir. Ölüm veya başka bir nedenle yerine geçen kişi görevine devam eder¹⁴⁷. Ancak mirasçının fiilen o pozisyondaki kişiyi, yani belirli bir kişiyi tayin etmek istediği anlaşılırsa, bu kişinin ayrılması vasiyetini iptal etmez. Bu konuda bir sonuca varmak için ödevin yorumlanması gerekir¹⁴⁸. Mirasbırakan, vasiyetinde "vasiyet eden" tabirini kullanmamış olsa bile, bu görevi yerine getirebilecek bir kişiyi görevlendirmişse burada da bir vasiyetçinin varlığından bahsedilmiştir. Örneğin, vasiyet eden, "Çocuklarım reşit oluncaya kadar vasiyetimi yerine getirmek ve terekeyi yönetmek için bir kayyım tayin ediyorum" derse, A aile hukuku anlamında kayyum değil, vasiyetçidir¹⁴⁹. Bir vasiyeti yerine getirme görevi, bazı durumlarda oldukça sıkıcı ve hatta üzücü olabilir. Bu nedenle sadece mirasçının tek taraflı irade beyanı ile bunu kimseye dayatmak doğru olmaz; Mirasbırakanın ölümünden sonra, vasiyetin icracısı olarak atanan kişinin rızası aranmalıdır.

Bu görev, vasiyetname yürütücüsü olarak atanan kişiye sulh hakimi tarafından bildirilir; Görevi kabul veya reddettiğinin kendisine bildirildiği tarihten itibaren on beş gün içinde sulh ceza mahkemesine bildirir (MK m. 550/III). Kabul açıklayıcı olabilir, ancak bazı durumlarda zımni kabul de geçerli olabilir. Örneğin, o kişi on beş günlük süre dolmadan işe başlar ve kabul yanıtını bildirmezse, işi kabul ettiği anlaşılır. On beş günlük süreyi susarak geçirse dahi görevi kabul etmiş sayılır (MK m. 550/III). Bu

---

¹⁴⁵ ANTALYA, s. 173

¹⁴⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 300; DURAL/ÖZ, s. 181; OĞUZMAN, s. 164.

¹⁴⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 296; BGE 91 II 177.

¹⁴⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 296, dn. 2. Doğrudan doğruya resmi vasiyetnameyi düzenleyen noter veya buna katılan tanıklar da söz konusu vasiyetnamede vasiyeti yerine getirme görevlisi olarak tayin edilmiş olabilir. Vasiyeti yerine getirme görevlisi atanmasına ilişkin tasarruf, ölüme bağlı bir tasarruf olmakla birlikte, ölüme bağlı bir kazandırma niteliğine sahip olmadığından, buna herhangi bir engel yoktur. MK m. 550/IV uyarınca hizmetinin karşılığında vasiyeti yerine getirme görevlisine ödenmesi gereken ücret de durumu değiştirmez ve MK m. 558/III'teki iptal yaptırımının uygulanmasına yol açmaz (ESCHER, Art. 517, N. 6; TUOR, Art. 517, N. 4; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 296).

¹⁴⁹ İNAN/ERTAŞ, s. 202.

reddedilemez bir varsayımdır. Kabul veya ret beyanı, yenilik doğuran ve koşulsuz bir irade beyanıdır¹⁵⁰. Görevi kabul eder etmez bu kişi vasiyetin icracısı olur. Başka bir deyişle, vasiyetçinin yükümlülüğü, karineyi açıkça veya zımnen kabul ettiği anda başlar¹⁵¹. Bu itibarla MK m. Şu anda, 550/II'nin gerektirdiği fiil ehliyeti olmalıdır. MK m. 550/IV'e göre, "vasiyet eden, hizmeti için uygun bir ücret talep edebilir." İş için makul bir ücret talep etmek, vasiyetçinin hakkıdır. Dolayısıyla mirasbırakanın ölümüne bağlı birikimleriyle ücret talep hakkını ortadan kaldırması mümkün değildir. Mirasbırakanın böyle bir hükmü geçersizdir ve vasiyetçi yine de bir ücret talep edebilir¹⁵². Ancak hemen belirtmek gerekir ki, vasiyeti yerine getirme görevlisi yaptığı hizmet karşılığında uygun bir ücret talep etme hakkına sahiptir ve bu haktan vazgeçilebilir. Miras, vasiyetnamede vasiyetçiye verilecek ücreti belirleyebilir. Mirasbırakan tarafından tayin edilmemişse, ücret esas olarak vasiyetçi ve mirasçılar tarafından ortaklaşa belirlenir. Bir anlaşmaya varamazlarsa, ücreti hakim belirler¹⁵³. Hâkim, harcı belirlerken yapılacak işin niteliğini, terekenin süresini ve değerini dikkate almalıdır.

Ücretin mirasbırakan tarafından belirlendiği durumlarda, vasiyetçi yeterli görmediği takdirde artış talep edebilir¹⁵⁴. Mirasçı, ücreti belirlemez ve yeterli bir miktar tahsis etmezse, mirasçı ve vasiyet eden müştereken; Anlaşmazlık halinde hakim tarafından uygun bir ücret belirlenir. Vasiyetçi lehine bir ölümüne bağlı tasarrufta bulunmuşsa, bunun ücret sayılıp sayılmayacağı yoruma bağlıdır¹⁵⁵. Yorumun sonunda bir ücretin sayılması gerektiği sonucuna varılırsa, bunun uygun bir ücret olup¹⁵⁶ olmadığı ayrıca tartışılabilir. Vasiyet edene ödenecek ücret, miras borcu niteliğinde olup, vasiyetçi alacaklılarının haklarından önce gelir. Aynı şekilde saklı payların tespiti için net terekenin tespiti için terekeden çıkarılması gerekir¹⁵⁷.

¹⁵⁰ DURAL/ÖZ, s. 182; ANTALYA, s. 172.

¹⁵¹ DURAL/ÖZ, s. 182; İMRE/ERMAN, s. 160; ANTALYA, s. 172; BGE 74 II 423.

¹⁵² İNAN/ERTAŞ, s. 197; DURAL/ÖZ, s. 182; İMRE/ERMAN, s. 161; ANTALYA, s. 172; OĞUZMAN, s. 164, dn. 385. Bazı yazarlar (İMRE/ERMAN, s. 160-161; İNAN/ERTAŞ, s. 197; ANTALYA, s. 172), mirasbırakan tarafından konulan ücret isteme yasağının geçerli olmamasına gerekçe olarak, ücret isteme hakkına ilişkin hükmün emredici olmasını göstermektedirler. Oysa DURAL/ÖZ'ün de ifade ettikleri gibi (s. 182), böyle bir yasağın geçersiz olmasının nedeni, ücret isteme hakkını düzenleyen hükmün emredici olması değil, bir kimsenin, başkasının sahip olduğu bir hakkı tek taraflı irade açıklamasıyla ortadan kaldıramayacağı kuralıdır.

¹⁵³ DURAL/ÖZ, s. 182; İMRE/ERMAN, s. 161; BGE 78 II 123.

¹⁵⁴ DURAL/ÖZ, s. 182; OĞUZMAN, s. 164.

¹⁵⁵ DURAL/ÖZ, s. 182.

¹⁵⁶ ANTALYA, s. 172.

¹⁵⁷ Bu nedenle, "...işlerin tasfiyesine kadar tenfiz memuruna ayda 500 TL verilmesinde, mirasbırakanın tasarruf nisabı dahilinde olması şartıyla kanuni bir mani olmamaktadır" sonucuna varan Yarg. HGK'nun 7.3.1951 tarih ve 89/90 sayılı kararı (DURAL/ÖZ, s. 182) yerinde değildir.

2.5.2. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Hukuki Niteliği Konusunda İleri Sürülen Görüşler

2.5.2.1. Vesayet Görüşü

Vasiyetin hukuki niteliğini açıklamaya çalışan en eski görüş vesayet görüşüdür. Bu görüşe göre, vasi gibi vasiyet eden de bir başkasının malını idare eder ve mirasçılar vasiyet edenin işlemlerine uymak zorundadırlar. Ayrıca vasiyeti yerine getirme görevlisi (vesayetçi) de tıpkı vasi gibi yönetimine bırakılan malların bir listesini yapmak ve görevi sona erdiğinde ilgililere hesap vermekle yükümlüdür¹⁵⁸. Aralarındaki bu benzerliğe rağmen vasiyetçinin müessesesinin hukuki niteliğini vesayet görüşü ile açıklamak, başka bir deyişle vasiyetçinin bir nevi vasi olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Çünkü vesayet, velayet altında olmayan, kişisel ve maddi çıkarlarını koruma güç ve ehliyetinden yoksun küçükleri ergin olmalarına rağmen velayet altına konmayan ama özel bakıma ihtiyaç duyan kişileri korumak için kişinin bakımını, denetimini ve temsilini gerçek kişilere bırakan, devlet tarafından düzenlenen bir kurumdur¹⁵⁹.

Başka bir deyişle vesayet, kamu yararı gözetilerek öngörülen bir kamu görevidir¹⁶⁰. Ancak, vasiyetçinin kurumu özel bir menfaat öngörmüştür ve mirasbırakanın tasarrufunda aksi belirtilmedikçe, mirasçının son isteklerini yerine getirmek için gerekli tüm önlemleri almakla yükümlü sınırlı görev verir ve yetkilidir (MK m. 552/I). Mirasçı tayin edip edemeyeceği tamamen mirasçının vasiyet ve iradesine bağlıdır (MK m. 550/I).

Öte yandan vesayet, doğası gereği bir kamu görevi olduğundan, bu görevi kabul edip etmemek vasi olarak atanan kişinin iradesine bırakılmaz. Yani vasi olarak atanan kişinin bu görevi ilke olarak kabul etmesi gerekir. Nitekim MK m. 416/I'ye göre "vesayet altındaki kişinin yerleşim yerinde ikamet edenler arasından vasi olarak atananlar bu görevi kabul etmekle yükümlüdürler"^{161, 162}.

Vasiyetname resmi MK. 550/III uyarınca, sulh hakiminin kendisine bildirdiği tarihten itibaren on beş gün içinde atamayı kabul veya reddedebilir; Bu süre içinde

¹⁵⁸ Bkz. SAYMEN, s. 484.

¹⁵⁹ ÖZTAN, Bilge, *Aile Hukuku*, 3. Bası, Ankara 2000, s. 621

¹⁶⁰ AKINTÜRK, Turgut, *Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku*, 7. Bası, İstanbul 2002, s. 490.

¹⁶¹ Vasiliği kabul yükümlülüğü önceki Medeni Kanunda (m. 366) sadece erkeklere yüklenmiş, kadınlar için böyle bir yükümlülük öngörülmemiştir. Kadın-erkek eşitliğine aykırı kabul edilen bu durum, yeni Medeni Kanundaki düzenlemeyle (MK m. 416) giderilmiştir.

¹⁶² Vasiliğe kabul yükümlülüğünün istisnaları için bkz. MK m. 417.

kabul etmediğini bildirmezse, görevi kabul etmiş sayılır. Görüldüğü gibi, vasiyetçi olarak atanan kişi, mazeret ve gerekçe göstermeksizin görevi reddetme hakkına sahiptir. Çünkü vasiyetçinin görevi bir kamu görevi değildir. Ayrıca vasiyetçinin görevlerinden biri de vesayet altındaki kişinin malını korumak ve yönetmektir (MK m. 455), diğeri ve belki de en önemlisi bu kişiyi onun iradesi ile kollamak ve onu korumaktır (MK m. 445, 447)¹⁶³.

Vasiyeti yerine getirme görevlisinin görevi malla (tereke) ilgilidir. Unutulmamalıdır ki günümüz hukukçularının hemen hiçbiri vasiyetin yerine getirilmesi kurumunun hukuki niteliğini vesayet mütalaası ile açıklamayı tercih etmemektedir.

2.5.2.2. Lehine Vasiyet Yapılan Kişi (Musaleh) Görüşü

Mirasçının ölümü nedeniyle mirasçı atamadan bir malın değerini elde etme arzusu vesayet¹⁶⁴; Bu değer verilen kişiye vasiyet edilen (musaleh) denir. Bu görüş, vasiyetçinin yasal statüsünü, vasiyetçinin belirli yükümlülükler üstlenerek lehine yaptığı kişininkiyle karşılaştırır.

Vasiyetin icracısı bir yandan sözleşmeyle değil, ölüme bağlı tasarrufla oluşturulmaktadır; Öte yandan, vasiyetçinin de tıpkı vasiyetçi lehine kişi gibi mirasçının haklarını sınırladığı ileri sürülmektedir¹⁶⁵. Bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira vasiyetini kendi lehine yapan kişi, vasiyetini alarak mirasçılarının haklarını mali açıdan sınırlandırmış olsa bile, vasiyetini yerine getiren kişi bunları sadece hukuki işlemleriyle sınırlandırır.

Vasiyet hakkı borçludan¹⁶⁶ vasiyetini (MK m. 600/I) isteme hakkı olup, tereke üzerinde hiçbir hakkı yoktur¹⁶⁷. Ancak vasiyetçi, görevinin gerektirdiği sınırlar içinde terekenin maliki olup, mirasbırakanın son isteklerini yerine getirmek için gerekli tüm işlemleri yapmakla sorumlu ve yetkilidir (MK m.552/I)¹⁶⁸; mirasçılar bu işlemlere uymakla yükümlüdür. Öte yandan vasiyet, vasiyetin yapıldığı kişi lehine birtakım

¹⁶³ AKINTÜRK, s. 465 vd.

¹⁶⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 259; İMRE/ERMAN, s. 113-114; GÜRSOY, Kemal Tahir, *Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti*, Ankara 1955, s. 15 vd.; ANTALYA, s. 148; DURAL/ÖZ, s. 139.

¹⁶⁵ Bkz. SAYMEN, s. 486.

¹⁶⁶ Vasiyet borçlusu, vasiyeti ifa ile yükümlü olan kişidir. Bu kişiyi ilke olarak mirasbırakan ölüme bağlı tasarrufunda belirler; belirlememişse, yasal veya atanmış mirasçılar vasiyeti ifa ile yükümlüdürler (MK m. 600/I).

¹⁶⁷ Bkz. İMRE/ERMAN, s.113 vd.; DURAL/ÖZ, s.140; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 260; ANTALYA, s. 148-149; GÜRSOY, *Mal Vasiyeti*, s. 34 vd.

¹⁶⁸ Vasiyeti yerine getirme görevlisinin görev ve yetkileri hakkında bkz. MK m. 552.

haklar yaratırken; Vasiyetçinin atanması, o pozisyona atanan kişiye yükümlülükler getirir. Yürütme organına tanınan hak ve yetkiler ikincil nitelikte olup görevlerini yerine getirmelerini sağlamayı amaçlamaktadır¹⁶⁹. Vasiyet eden ile vasiyetçi (musaleh) arasındaki bazı benzerliklere dayanılarak ileri sürülen bu görüş, günümüzde terk edilmiştir.

2.5.2.3. Sınırlı Ayni Hak Görüşü

Bu görüşe göre mirasbırakanın son arzusunu yerine getirmektir. Bunun için bir vasiyetçi atayarak, mirasçılardan tereke üzerindeki haklarını ayni sınırlar ve mirasçılardan mülkiyet hakkının bu sınırı, vasiyetçinin tereke üzerindeki sınırlı hakkına tekabül eder. Vasiyeti yerine getirme görevlisinin bu hakkı, ayni hakların tüm niteliklerine sahiptir. Bu hak, mülkiyeti ve mülkiyeti yönetme hakkının yanı sıra tam tasarruf sağlar. Ayrıca, mutlak bir haktır ve tereke üzerinde hak talep eden herkese karşı ileri sürülebilir¹⁷⁰.

Bu görüşe göre burada bahsedilen sınırlı ayni hak, diğer sınırlı ayni haklardan farklıdır; çünkü diğer sınırlı ayni haklar kanunla belirlenmiş olmakla birlikte (MK m. 779 vd.), vasiyetçinin ayni hakkı kanunda düzenlenmemiştir. Ayrıca bu görüş, sınırlı ayni hakların kanun koyucu tarafından sınırlandırılmadığını ve Medeni Kanunun mülkiyet hukuku kitabının ikinci bölümünde düzenlenen "sınırlı ayni haklar" dışında sınırlı ayni hakların da bulunduğunu savunmaktadır¹⁷¹.

Bu görüşe katılmak mümkün değildir. Öncelikle Medeni Kanun'un Mülkiyet Hukuku kitabının ikinci bölümünde (MK m. 779 vd.) düzenlenen sınırlı sayıdaki ayni hakların sınırlı olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Buna göre Medeni Kanun, sınırlı ayni hak türlerini tek tek belirlemiş olup, kanunumuzda başka sınırlı ayni hakların tesis edilmesi mümkün değildir¹⁷².

Vasiyet edenin şekil bakımından aynı hakka sahip olduğu söylenemez. Zira bu ayni hak bir taşınır mal ile ilgili ise vasiyetçinin tasarrufunda olması gerekir; Taşınmazla ilgili ise tapu kütüğüne tescil ve tescil ettirilmesi gerekir. Vasiyet eden, bir nevi tali zilyet olmakla birlikte, görevini yerine getirebilmesi için geçici bir zilyettir. Aynı

---

¹⁶⁹ SAYMEN, s. 487

¹⁷⁰ Bkz. SAYMEN, s. 498.

¹⁷¹ Bkz. SAYMEN, s. 498.

¹⁷² OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer, *Eşya Hukuku*, 9. Bası, İstanbul 2002, s. 559 vd.; ÜNAL, Mehmet, *Şekli Eşya Hukuku*, 2. Bası, Ankara 1994, s. 58-59

şekilde taşınmazlar bakımından da vasiyetçiye ait olduğu ileri sürülen sınırlı ayni hak tapuda tescil ve tescil edilemez¹⁷³.

Öte yandan, vasiyetçinin sahip olduğu iddia sınırlı ayni haklarla kayıtlı ancak taşınır veya taşınmazlardan değil, sadece alacaklardan oluşabilir. Böyle bir durumda borçluya sahip olmak aynı bir hak olmayıp, borç ilişkisinden doğan şahsi bir haktır. Son olarak, sınırlı ayni haklar mutlak haklardır ve herkes aleyhine talep edilebilir¹⁷⁴. Ancak vasiyetçinin iddia edilen sınırlı ayni hakkı mutlak değildir; herkese karşı talep edilemez. Örneğin borcunu ödemeye yetmeyen tereke sulh hakimi tarafından iflas hükümlerine göre tasfiye edilirse (MK m. 636), vasiyetçinin yetkisi sona erer;

Tasfiyeden sonra terekede bir şey kalırsa bu yetki geri verilir. Vasiyetçi, tasfiye memurlarına karşı bu hakkı talep edemeyeceğinden, mutlak bir hakka ve dolayısıyla aynı bir hakka sahip olduğu söylenemez¹⁷⁵.

Bütün bu açıklamalar, vasiyetçinin tereke üzerinde sınırlı veya sınırsız ayni haklara sahip olmadığını, ancak görevini layıkıyla yerine getirebileceği ölçüde sınırlı, geçici ve tali zilyetliğe sahip olduğunu göstermektedir.

2.5.2.4. Vekalet Görüşü

Bu görüşe göre, vasiyetçinin vasiyeti randevu, ölümünden sonra yürürlüğe giren vefatından sonra yapılan bir randevudur. Çünkü vasiyetçi başkasının malını vekil olarak yönetir. Vekilin yetkileri vekaletten¹⁷⁶ kaynaklanırken, vekilin yetkileri vasiyetten kaynaklanmaktadır¹⁷⁷. Ayrıca vasiyetçi kurumu vekaletname gibi güvene dayalı bir kurumdur ve hem vasiyetçi hem de vekil görevlerini dürüstlük ve iyi niyetle yerine getirmeli ve vasiyetçinin onları atayan kişinin irade ve iradesine göre hareket etmelidir¹⁷⁸.

---

¹⁷³ SAYMEN, s. 499

¹⁷⁴ ÜNAL, s. 32; OĞUZMAN/SELİÇİ, s. 15.

¹⁷⁵ SAYMEN, s. 500.

¹⁷⁶ Ölümünden sonraya etkili vekalet için bkz. SEROZAN, s. 161 vd.; GÜRSOY, Kemal Tahir, *Vekalet Akdinin Ölüm Nedeniyle Sona Ermesi ve Sonuçları*, Temsil ve Vekaletle İlişkin Sorunlar Sempozyumu, (İÜMHE Yayını), İstanbul 1977, s. 11 vd.

¹⁷⁷ ŞENER, Esat, *Vasiyetnamenin Tenfizi ve Tenfiz Memurunun Hukuki Niteliği ile Görevleri*, TNBHD (1992), S. 72, s. 23; ŞENER, Esat, *Eski ve Yeni Miras Hukuku (Şerh)*, Ankara 1989, s. 492; ANTALYA, s. 173; GÜRSOY, *Sempozyum*, s. 11. Ayrıca bkz. SAYMEN, s. 488; İMRE, Zahit, *Türk Miras Hukuku*, 4. Bası, İstanbul 1978, s. 249.

¹⁷⁸ Bkz. SAYMEN, s. 488; İMRE, s. 249

Bu görüşün destekçilerinden bazıları¹⁷⁹, özellikle yeni Medeni Kanun'daki düzenleme, MK m. Bu görüşü 556'da vasiyetçinin ilgili kişiye karşı "vekil olarak sorumlu" olduğu ifadesine dayanarak benimserler. Bu benzerliklere ek olarak, müteveli ve vasiyetçi aralarında önemli farklar da vardır.

Öncelikle vekaletname ikili bir hukuki işlem, yani bir sözleşmedir (BK md. 386/I). Ancak, bir vasiyetçinin atanması ölüme bağlı bir tasarruftur, MK m. 550/I'ye göre bu, mirasbırakanın tek taraflı tasarrufu olan bir vasiyetname ile belirlenir. Ancak miras sözleşmesi, vasiyetin şekil şartını içerdiğinden, vasiyetin miras sözleşmesi ile belirlenmesi de mümkündür. Ancak vasi tayini tasarrufların miras sözleşmesine dahil edilmesi bağlayıcı olduğu anlamına gelmez. Başka bir deyişle, miras sözleşmesi ile miras belirlenmiş olsa bile, vasiyet olarak kabul edilmeli ve mirasın serbestçe vazgeçebileceği kabul edilmelidir¹⁸⁰.

Öte yandan BK m. 389'a göre avukat her zaman talimat verebilir. Avukat, vekalet verenin talimatlarına aykırı hareket edemez. Ancak, vasiyeti yerine getirme görevlisinin görevi, mirasbırakanın ölümünden sonra başlayacağından, mirasbırakanın, vasiyetçinin vasiyet ve vasiyeti dışında başka bir talimat vermesi mümkün değildir¹⁸¹. Çünkü vasiyetçi, yetkisine giren konularda münhasır yetkiye sahiptir ve mirasçılardan bu alanlarda yetkisi yoktur. Bu nedenle, vasiyetçi sadece mirasbırakanın istekleri doğrultusunda hareket eder; mirasçılardan istek ve talimatlarına bağlı değildir¹⁸².

Vasiyetçinin varislerle istişare etmesine bile gerek yoktur¹⁸³. Ancak mirasçılar her zaman sulh hukuk mahkemesine şikayette bulunarak onun görevden alınmasını (kaldırılmasını) temin edebilirler (MK md. 555). Son olarak, vekaletname müşteri tarafından herhangi bir zamanda sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir (BK madde 396)¹⁸⁴.

Aynı şekilde vefat sonrası vekâletnamede müvekkilin mirasçıları, mirasbırakanın atadığı vekilleri her zaman görevden alabilirler. Ancak vasiyetçinin görevi, mirasbırakanın ölümü ile başlayacağından, mirasbırakanın görev ve yetkisine müdahale

---

¹⁷⁹ ANTALYA, s. 173.

¹⁸⁰ İMRE/ERMAN, s. 159; DURAL/ÖZ, s. 179-180; OĞUZMAN, s. 160.

¹⁸¹ İMRE, s. 249

¹⁸² DURAL/ÖZ, s. 184; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 298; OĞUZMAN, s. 161 vd.

¹⁸³ SAYMEN, s. 490.

¹⁸⁴ GÜRSOY, *Sempozyum*, s. 23 vd.; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 298- 299; SAYMEN, s. 490

etmek esasen mümkün değildir. Mirasçılar da icra memurunun görev ve yetkisini zaman aşımına uğratamaz veya sınırlandırmazlar¹⁸⁵.

İki kurum arasındaki bu farklılıklar nedeniyle, bir vasiyetçinin atanması vekaletnamedir. Ancak, vasiyetin icracısının kim olduğu sorusu ortaya çıkıyor. Bazı yazarlar bunu mirasçılar için bir vekil olarak görürken, diğerleri bunu mirasçılar için bir vekil olarak iddia etmektedir¹⁸⁶. Bazı müelliflere göre vasiyetin icracısı kim olursa olsun, halefiyet ilkesi karşısında sonuç değişmeyecektir¹⁸⁷.

Unutulmamalıdır ki, tartışılan bu konu vasiyeti yerine getirme görevlisini mirasbırakanın temsilcisi olarak görülmesi zorunlu bir yorumdur. Bunun yanında vasiyetçinin hukuki niteliğini açıklamaya çalışan diğer görüşlere göre daha anlamlı olduğu söylenebilir. Zira vasiyeti yerine getiren kişinin sorumluluğunu düzenleyen Medeni Kanunun 556. maddesinde özen yükümlülüğü açıklandıktan sonra vekalet sözleşmesine ilişkin sorumluluk hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. Bu maddeye göre, “Vasiyet memuru görevini yerine getirirken özen göstermekle yükümlüdür; ilgililere karşı vekil olarak sorumludur”¹⁸⁸.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, vasiyetçinin sorumluluğuna ilişkin olarak vekilin sorumluluğuna ilişkin hükümlerin uygulanacağı şartı, vasiyetçinin vekil olduğu anlamına gelmez. Nitekim İsviçre Federal Mahkemesi, vasiyetname kurumunun vekaletname olmadığını ve vekaletname ile ilgili hükümlerin ancak kıyas yoluyla ve belirli sınırlar içinde uygulanabileceğini belirtmiştir¹⁸⁹. Öte yandan Yargıtay'ın vekalet görüşünü benimsediği söylenebilir¹⁹⁰.

2.5.2.5. Temsil Görüşü

Bu görüşe göre vasiyet eden, mirasbırakan, vasiyetname ile atanan bir temsilci. Ancak belirtmek gerekir ki, vasiyetçinin kimi temsil ettiği konusunda bu görüşü destekleyenler arasında bir görüş birliği yoktur. Bu görüşü savunanların bir kısmı vasiyet edenin vasiyet edeni temsil ettiğini iddia ederken, bir kısmı onun terekeyi temsil

---

¹⁸⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 298; DURAL/ÖZ, s. 184; İNAN/ERTAŞ, s. 203; SAYMEN, s. 490; OĞUZMAN, s. 161.

¹⁸⁶ Bkz. İMRE, s. 250.

¹⁸⁷ ŞENER, Şerh, s. 492

¹⁸⁸ Önceki Medeni Kanunumuz, birden fazla vasiyeti yerine getirme görevlisi atanması halinde, bunların, bir sözleşmeyle tayin edilen birden fazla vekillerin yetkilerini haiz olacaklarını hükme bağlamıştı (m. 498/II, son cümle).

¹⁸⁹ Bkz. BGE 90 II 376; 78 II 123.

¹⁹⁰ Bkz. Yarg. 2. HD, 15.12.1970, 5509/6637 (YKD 1971, s. 372); Yarg. 2. HD, 9.2.1971, 6576/7008 (Kararlar Dergisi 1972, s. 82).

ettiğini ve son olarak da bir kısmı onun mirasçıları temsil ettiğini belirtmektedir. Bu üç durum ayrı ayrı incelenmelidir.

2.5.2.5.1. Mirasbırakanı temsil

Mirasbırakanı temsil görüşüne göre varis, ölmeden önce vasiyetini yerine getirmesi için görevliyi kendisinin ataması durumudur. Vekilin vasiyeti yerine getirme görev ve yetkisi mirasçının ölümü ile başlar¹⁹¹.

Bu noktadaki karşılaşılan problem, temsil yetkisini veren kişinin ölümünden sonra temsilin devam edip etmeyeceğidir. Bir görüşe göre hayatta iken temsil yetkisi duruma göre bu yetkiyi verenin ölümünden sonra da devam edebilir. Aslında temsil yetkisini verenin ancak vefatından sonra geçerli olacak bir temsil yetkisinin verilmesi mümkündür¹⁹².

Diğer bir görüşe göre ise hayatta iken temsil yetkisi, yetkiyi verenin ölümü ile sona erer. Kişilik ölümle sona ereceğinden (MK m. 28/I) ölen kişi kazandırıcı işlemler yapamaz ve borca giremez¹⁹³. Bu nedenle merhumun temsil edilmesi mümkün değildir. Aynı şekilde temsil yetkisini verenin ölümünden sonra yürürlüğe girecek olan temsil yetkisi de geçerli değildir.

İlk görüşün, yani hayattayken verilen temsil yetkisinin, yetkiyi verenin ölümünden sonra da devam edeceği bir an için kabul edilse bile, mirasçılar mirasçının tam mirasçıları olacağından, temsilci artık kendi temsilcileri olacak ve bu durumda temsilin devamı veya sona ermesi mirasçıların sona erdirme konusunda karar verme yetkisinin olduğunu kabul etmek gerekecektir¹⁹⁴. Ancak vasiyetçi, mirasçının vasiyetine göre mirasçılara karşı dava açabilir. Vasiyeti mirasçının temsilcisi olarak kabul etmek, ölen kişinin son isteklerini yerine getirme görevini yerine getirmesini engeller.

---

¹⁹¹ Bkz. SAYMEN, s. 491; İMRE, s. 250.

¹⁹² Bkz. SEROZAN, s. 161 vd.; EREN, Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Bası, İstanbul 2001, s. 418; OĞUZMAN, Kemal/ÖZ, Turgut, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 3. Bası, İstanbul 2000, s. 170 ve özellikle aynı sayfada dn. 605.

¹⁹³ Bkz. KILIÇOĞLU, Ahmet, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 2. Bası, Ankara 2002, s. 145; İMRE, s. 250; SCHREIBER, s. 707; SAYMEN, s. 491-492; ŞENER, Şerh, s. 491. Karş. EREN, s. 418; OĞUZMAN/ÖZ, s. 176.

¹⁹⁴ SEROZAN, s. 173-175. Ayrıca bkz. ve karş. EREN, s. 418

2.5.2.5.2. Terekeyi temsil

Terekenin temsili görüşüne göre, vasiyetçi, mirasbırakanın mirasının temsilcisidir¹⁹⁵. Unutulmamalıdır ki terekenin vekil olabilmesi, yani temsil edilebilmesi için tüzel kişiliğe sahip olması gerekir. Çünkü vekil olduğu ileri sürülen vasiyetçi, terekenin tüzel kişiliğini temsil edecek ve onun nam ve hesabına birtakım işlemler yapacaktır. Ancak tereke müşterek mirasçılara ait bir maldır ve bu malın tüzel kişiliği yoktur¹⁹⁶.

Kişisel olmayan bir mülkiyet grubunu temsil etmek söz konusu değildir¹⁹⁷. Ayrıca, mirasçının ölüme bağlı tasarruf konusunun çoğu zaman dar olabildiğini de belirtmek gerekir. Böyle bir durumda vasiyetçinin görev ve yargı yetkisi doğal olarak dar olacaktır. Örneğin, mirasbırakanın terekedeki belli bir malı üçüncü bir kişiye vasiyet etmişse, vasiyet edenin görevi bu malı vasiyet edene vermektir. Böyle bir durumda vasiyeti yerine getiren, görevi bu kadar sınırlı olan ve görevi sona erecek olan kişinin tereke temsilcisi sıfatını kazanması mümkün değildir.

Vesayeti yerine getirme memurunun tereke üzerinde genel yetkisi olduğu kabul edilse bile, bu durumda da tasarruf edilebilir bölüm (MK m. 505) yetkisinin sınırını oluşturmaktadır. Zira saklı paya sahip mirasçılar varsa mirasçının ölüm tasarrufları, saklı payların toplamını aşan kısım için geçerlidir. Bu durumda, mirasbırakanın tayin ettiği vasiyetçinin, mirasbırakanın kendisinin yapmaya yetkili olmadığı bir tasarrufta bulunması mümkün değildir¹⁹⁸.

2.5.2.5.3. Mirasçıları temsil

Mirasçıları temsil görüşüne göre vasiyet eden, mirasbırakan, tarafından atanan bir tam yetkili temsilidir¹⁹⁹. Vasiyetnamenin yürütücüsünün yaptığı her şey için işlemler, mirasçılarla ilgili hükümlere atıfta bulunur. Vasiyet icra memurunun görev ve yetkisine giren işlemler esasen mirasçıların görev ve yetkisine giren işlemlerdir. Ancak mirasbırakan, mirasçıların görev ve yetkilerini yerine getirmek için bir vasiyetçi tayin eder ve bu, söz konusu işlemlerin yürütülmesinde mirasçıları temsil eder²⁰⁰.

¹⁹⁵ Bkz. SAYMEN, s. 492; İMRE, s. 250.

¹⁹⁶ İNAN/ERTAŞ, s. 468 vd.; İMRE/ERMAN, s. 407; DURAL/ÖZ, s. 437; ANTALYA, s. 289.

¹⁹⁷ ŞENER, *Şerh*, s. 491; İMRE, s. 250; OĞUZMAN, s. 162.

¹⁹⁸ SAYMEN, s. 493

¹⁹⁹ SAYMEN, s. 494; İMRE, s. 250

²⁰⁰ Bkz. SAYMEN, s. 494

Öte yandan, yalnızca şimdiki veya gelecekteki bir kişi temsil edilebilir; ölen kişi temsil edilemez. Dolayısıyla vasiyeti yerine getirme görevlisi mirasbırakanın temsilcisi değil mirasçılarının temsilcisidir²⁰¹.

Temsilci tarafından yapılan işlemler temsil edilen kişiyi borç altına sokarken mirasçının eylemleri terekeyi mirasçılara değil borç altına sokar²⁰². Öte yandan BK m. 32 vd'ye göre temsil edilen kişi her zaman yetkisini sınırlayabilir veya kaldırabilir ve temsilciye talimat verebilir. Temsil edilen kişinin bu yetkilerden önceden vazgeçmesi hükümsüzdür (BK md. 34/II) ²⁰³. Ancak mirasçılarının vasiyetin icracısına karşı bu yetkilerin hiçbirisi yoktur.

Vasiyeti yerine getirme ile temsilci arasındaki diğer bir fark ise, yaygın görüşe göre, vekilin fiil ehliyetine sahip olup olmaması şart koşulmamakla birlikte, temyiz yetkisine sahip olması gerektiğidir²⁰⁴; MK m. 550/II'ye göre, vasiyetçinin fiil ehliyetine sahip olması gerekir.

Vasiyeti yerine getirme görevlisi mirasçılarının kanuni temsilcisi olduğu görüşüne gelince: Medeni Kanunun kanuni temsile ilişkin hükümleri incelendiğinde kanun koyucunun kanuni temsilin düzenlenmesindeki amacının temsil edileni korumak olduğu görülmektedir.

Vasiyetçi atanmasının amacı, mirasçıları korumak değil, mirasçının son isteklerinin yerine getirilmesini sağlamaktır²⁰⁵. Ayrıca hukuki temsilde temsilci yetkisini kanundan alır; Vasiyetçi, yetkisini mirasçının vasiyetnameye dayalı tasarrufundan alır.

Son olarak, vasiyeti yerine getirme memuru görevlerini yerine getirirken, mirasçılara karşı dava açabilir. Örneğin vasiyetçi, terekenin zilyetliğini elde etmek için mirasçılara karşı görevini ifasıyla ilgili olduğu ölçüde gerekli savunmaları yapabilir. Ancak böyle bir durum temsil ile bağdaşmaz. Tüm bu açıklamalardan, vasiyetçinin hukuki niteliğinin temsil görüşü ile açıklanamayacağı görülmektedir.

---

²⁰¹ Ayrıca bkz. ve karşı. SEROZAN, s. 171 vd. Temsil yetkisi verenin ölümünden sonra artık o kişinin temsilinden söz edilemeyeceği, bu durumda, temsil yetkisi verilen kimsenin ya yetki verenin mirasçılarının temsilcisi ya da vasiyeti yerine getirme görevlisi sayılacağı hususunda bkz. OĞUZMAN/ÖZ, s. 170-171.

²⁰² SAYMEN, s. 495

²⁰³ İMRE, s. 251; ŞENER, *Şerh*, s. 491; OĞUZMAN, s. 162.

²⁰⁴ EREN, s. 407.

²⁰⁵ ŞENER, *Şerh*, s. 491; SAYMEN, s. 497.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TEREKENİN KAYDEDİLMESİ VE MÜHÜRLENMESİ

Medeni Kanunumuzun terekenin korunması çerçevesinde sıraladığı ilk tedbir 590. maddede "*defter tutma*" dır. "*Defter Tutma*" yan başlığı ile MK. m. 590 aşağıdaki içeriği barındırmaktadır:

"Aşağıdaki sebeplerden birinin gerçekleşmesi hâlinde sulh hâkimi terekenin defterinin tutulmasına karar verir:

1. Mirasçılar arasında vesayet altına alınmış olan veya alınması gereken kimse varsa,

2. Mirasçılardan biri uzun süreden beri bulunamıyorsa ve temsilcisi de yoksa,

3. Mirasçılardan veya ilgililerden biri, ölüm tarihinden başlayarak bir ay içinde istemde bulunursa,

Defter tutma işlemi gecikmeksizin tamamlanır".

Aşağıda "*defter tutma*" veya "*terekenin deftere kaydedilmesi*" denilebilecek durumlar bu bölümde ele alınacaktır.

3.1. Terekenin Deftere Kaydedilmesi Kavramı, Kurumun Amacı, Benzer Kurumlarla İlişkisi

3.1.1. Genel Olarak

Terekenin tescili, terekenin durumu, terekenin unsurlarının sayısı ve türleri, bu kapsamda terekenin taşınır, taşınmaz, alacak ve haklar gibi varlık ve yükümlülükleri bir deftere kaydedilir. Mirasın açıldığı anda²⁰⁶ mahkeme tarafından bu şekilde belirlenir²⁰⁷.

Teknik bir koruma önlemi olarak muhasebeden bahsedebilmek için tereke unsurlarının resmi bir makam tarafından deftere kaydedilmesi gerekir. Bu açıdan gündemde tutulabilecek özel defterler bu kapsamda değildir ve burada bir etkisi

²⁰⁶ MK. m. 575/f. |. mirasın açılması zamanına "*miras, mirasbuakanın ölümüyle açılır*" ifadeleriyle işaret etmektedir. Böylece ölen kişinin artık mirasından söz edilir ve mirasla ilgili değerlendirmeler temelde bu tarihe göre yapılır. Bu tarih birçok miras işlemleri bakımından önem arz eder. Bunlardan biri de terekenin deftere geçirilmesidir.

²⁰⁷ İmre. Miras Hukuku, s. 484; Oğuzman. Miras Hukuku, s. 275. Kocavusul'paşaoğlu. *Miras Hukuku*, s. 566; Ayiter. *Miras Hukuku*, s. 160; İnan/Ertas/Albaş. *Miras Hukuku*, s. 483; İmre/Erman. *Miras Hukuku*, s. 305.

olmayacaktır. Örneğin mirasçılarının bir araya gelerek terekenin deftere kaydedilmesi konusunda özel bir şekilde karar vermeleri oldukça mümkündür. Ancak bu şekilde oluşturulan özel defterin bizim konumuz açısından resmi etkisinden bahsetmek mümkün değildir. Bu durumda terekenin unsurlarının tespiti veya tespiti için mirasçılar arasında sadece tarafları etkileyen bir sözleşme kurulduğu söylenebilir. Bu durumun etkileri yalnızca taraflar açısından bağlayıcıdır.

Bunun dışında vasiyetçinin tereke defterini tutma hakkı da vardır (MK. m. 552/f. 21 b. 1). Vasiyeti yerine getirenin tutacağı kitap da özel bir kitap mahiyetindedir. Vasiyet yapan kişinin tutması gereken defterin amacı, burada olduğu gibi terekeyi korumak değildir; genel çerçevede, terekenin bölünmesine ve miras ortaklığının tasfiyesine hizmet etmektedir.

3.1.2. Kurumun Amacı

Tereke defteri tutularak terekenin unsurları belirlenir ve varislerin veya üçüncü kişilerin olası müdahaleleri netleştirilir. Böylece tereke ile ilgili işlemlerde güvenilir bir kaynak elde edilir.

Miras unsurlarının bu geniş tespiti hem varislerin, hem vasiyetnamelerin hem de diğer alacaklıların menfaatine hizmet etmektedir. Ama buradaki amaç, taşınmazın maddi değerini ortaya çıkarmak ve böylece değerini korumak veya varlık değerini belirlemek ve alacakların ödenmesine hizmet etmek değildir. Bu anlamda, bir koruma önlemi olarak defter tutma, tahsis veya tasfiyenin bir parçası veya ön aşaması değildir. Sadece terekeyi oluşturan unsurları belirlemek ve böylece olası çatışmalarda bir referans kaynağı oluşturmaktır.

Defter tutmanın bir diğer amacı da somut duruma göre mazeretsiz varisi başkalarına karşı korumak olabilir. Bu varis olmadığı için tereke hakkında bilgi almak mümkün olmayacaktır. Bu sayede ölüm anında terekenin içeriği hakkında bilgi edinme imkânına sahip olur.

3.1.3. Benzer Kurumlarla İlişki

Burada bahsettiğimiz bir koruma önlemi olarak defter tutma dışında birçok defter tutma kurumu da kanunlarımızda yer almaktadır. Bu itibarla aşağıda bazı yakın kurumlarla ilişkisini veya farkını ortaya koyacağız. Öncelikle burada bahsettiğimiz

kurum MK. m. 619'da yayınlanan “*Resmi Defter Tutma*” ile karıştırılmaması gerekmektedir.²⁰⁸ MK. m. 590 yılında çıkarılan deftere kayıt, yukarıda da belirttiğimiz gibi sadece bir koruma tedbiridir ve terekelerin tespit edilip kayıt altına alınmasını amaçlar. Ancak MK. m. 619 yılında yürürlüğe giren “*Resmi Defter Tutma*”, mirasçılarının mirası kabul etme veya reddetme konusunda isteğe bağlı dört haktan biridir. Daha doğrusu mirasçılarının terekenin durumu hakkında fikir sahibi olmalarına ve buna göre seçim hakkını kullanmalarına zemin hazırlar. Dolayısıyla mirasçılar mirası reddedebilir, mirası mutlak kabul edebilir veya resmi defter tutma talebinde bulunarak tutulan deftere göre mirası kabul edebilirler. Bunların dışında mirasçıları da terekenin resmi tasfiyesini isteyebilir (MK. m. 632).

Resmî defter tutma (MK.m. 619), mirasbırakanın bıraktığı mirasın muhtevası hakkında şüphe olduğunda, özellikle borç veya mal varlığının daha fazla olup olmadığının bilinmediği ve “*amaçlarına hizmet ettiği*” durumlarda öne çıkmaktadır. Buradaki temel amaç, terekenin borçları karşılama kabiliyetini belirleyerek mirasçılarının vasiyeti kabul etmelerine yardımcı olmaktır. Tedbir niteliğinde olan defter tutmanın aksine, borç tutarının da deftere yazılacağı konusunda doktrinde bir tereddüt yoktur (MK. Md. 620/f. D)²⁰⁹. Alacaklılara ve borçlulara (MK.m.621) denir ve kural olarak²¹⁰ hakları tescil edilmeyen veya kabul edilmeyen alacaklının kredisini kaybetme riski vardır.

Burada koruyucu tedbir olarak gördüğümüz sanıkların sorumluluğu sınırlama işlevi bulunmamaktadır. Yine burada amaç terekenin değerinin tespiti değil terekenin tespitidir. Bu nedenle, daha sonra göreceğimiz gibi, taşınmazların değerlemesi zorunlu değildir²¹¹.

Buradaki defterin MK. m. 634/f. 2 uyarınca “*resmi tasfiyede tutulan defter*” ile ilgisi yoktur. Her iki defter de amaçları bakımından birbirinden farklıdır. Koruma tedbiri olarak değerlendirdiğimiz defterlerin amacı yukarıda da belirttiğimiz gibi tereke tespiti

²⁰⁸ Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 381; İnan/Ertaş/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 483; Ayiter, *Miras Hukuku*, s. 160. MK. m. 590'da yer alan ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa uygun olan “*tereki defterinin tutulması*” deyiminin tercih edilmesinin doğru ve bu sayede MK. m. 619'daki defter tutulmasından farkının belirtilmiş olduğu ile ilgili olarak bkz. İnan/Ertaş/Albaş. *Miras Hukuku*, s. 483.

²⁰⁹ Koruma önlemi olarak defter tutmada konu ile ilgili gündeme gelebilecek tereddüt ve tartışma için bkz. S 1.4.1.

²¹⁰ İmre/Erman. *Miras Hukuku*, s. 306; BGE 118 II 270; BGE 120 II 296; Kocayusufpaşaoğlu. *Miras Hukuku*, s. 566, dn. 4; İnan/Ertaş/Albaş. *Miras Hukuku*, s. 483; Serozan/Engin. *Miras Hukuku*. 5, N. 60. s. 355; Antalya. *Miras Hukuku*, s. 345.

²¹¹ MK 629/1 2 uyarınca “*...alacaklının kusuru olmadan deftere yazdıramadığı veya bildirdiği halde deftere yazılmamış alacakları için mirasçı, zenginleşmesi ölçüsünde sorumlu kalır*”. Yine aynı maddenin 3. fıkrası uyarınca ise. “*Alacakları, tereke mallarıyla güvence altına alınmış olan alacaklılar deftere geçirilmemiş olsa bile bu haklarını güvenceden alabilirler*”.

iken, resmi tasfiye sürecinde tutulan defterlerin amacı tapu olarak alınacak değerlerin tespitidir ve bu kapsamda tasfiyede alacak ve borçların değerleri esas alınır²¹².

Koruma tedbiri olarak tutulan defter, eşler²¹³, vasiler (MK. md. 438)²¹⁴, bazı durumlarda veliler (MK. md. 353), noterler (MK. md. 814) intifa hakkı söz konusu ise her iki tarafa da (BK m. 271) tuttuğu defterle ilgisi yoktur. Buradaki defter, Miras Hukuku kurumudur ve bu nedenle tereke miras olarak korunur veya belirlenir. Diğer defterlerin her birinin koruduğu menfaat, ilişkiye göre değişir ve kurumun amacına göre şekillenir.

Yukarıda bahsettiğimiz kitaplardan farklı olarak burada defter tutma büyük ölçüde MK. m. 523/f.1.'ye göre *ön mirasçıya geçen mirasın defterinin tutulmasına benzer*²¹⁵. Artmirasçının atanırsa kanun koyucu onun hukuki durumunu korumak için çeşitli tedbirler öngörmüştür. Bu çerçevede, "*defter tutma*", "*tapuya şerh*" ve "*mirasın resmî yönetimi*" kurumlarına açık bir şekilde yer verilmiştir²¹⁶.

Artmirascılık'ta tutulan defter, koruma tedbiri olarak burada tutulan defter ile aynı içeriğe sahiptir ve aslında koruma tedbiri olarak kabul edilir²¹⁷. Dolayısıyla ne varis, ne artmirasçı, ne de ön mirasçı bu defterin tutulmasına engel olamaz. Artmirascılıkta tutulan defter açısından terekedeki varlık ve yükümlülükler terekenin unsurlarının yaklaşık değerleri ile birlikte belirlenmelidir. Ama burada da alacaklı aramaya gerek yok. Bu işlemler alacaklılara çağrı usulü uygulanmadan yapılır.

Artmirasçı koruma tedbirinin temel amacı, kalan mirasın ön mirasçıya²¹⁸ aktarılmasıdır. Bu nedenle doğal olarak mirasçı olduğu kadar mirasçının da menfaatine

²¹² MK. m. 634/f. 3'te "*terekenin daha önce resmî defteri düzenlenmiş ise resmî tasfiye bu deftere göre yapılır*" ifadeleriyle atıf yapılan defter. MK m. 590'daki defter değil. MK. m. 619 ve devamında düzenlenen resmi defterdir. Zira ancak o defterin tutulmuş olması ile resmi tasfiyedeki defterin amacı zaten yerine getirilmiş olur. Koruma önlemi olarak MK. m. 590'daki defterin bunlardan en büyük farklı alacaklılara çağrı yapılmaması ve bu yüzden de tasfiyeye yönelik bir kaynak oluşturulmamasıdır. Bk. Düring. s. 42-43.

²¹³ Buradaki defter ile ilgili olarak bkz. **Zafer Zeytin**, *Edinilmiş Mallara Kanlına Rejimi ve Tasfiyesi*, Seçkin. Ankara 2005, s. 68 vd.

²¹⁴ MK. m. 438/f. 3/c. 2 uyarınca "*Bu defter, mirastaki resmî defterin alacaklılara karşı doğurduğu sonuçları doğurur ve oradaki usul uyarınca tutulur*". Bu atıf ile vasinin tuttuğu defterin MK. m. MK. m. 590'daki değil. MK. m. 619'daki deftere benzediği sonucuna ulaşılabilir.

²¹⁵ Şener Esat, *Uygulamada ve Teoride Her Yönü ile Vasiyet Hukuku*, Ankara 1995. s. 148.

Bu benzerlik nedeniyle MK. m. 590'da belirtilen hallerin sınırlayıcı olmadığı ve MK. m. 523'teki defter tutmanın da MK m. 590 çerçevesinde bir defter tutma olduğu kabul edilir. Bkz. Öztan. *Miras Hukuku*, s. 292.

²¹⁶ Maddenin ikinci fıkrasında belirtilen güvenceler, taşınır, taşınmaz rehin kefalet yahut garanti olabilir. Eski Medeni Kanunumuzdaki "*teminat vermek*" (EMK. m. 469/f. 1) yerine yeni kanunda "*güvence göstermek*" (MK. m. 522/f. 2) kavramının tercih nedeninin kefalet şeklindeki güvenceleri de kapsamak olduğu ile ilgili olarak bkz. Hasan İşgüzar. *Yeni Türk Medeni Kanununa Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler*. Ankara 2003. s. 46-47.

²¹⁷ Benzer yaklaşım için İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 148. Karşı görüş için bkz. Ahmet M. Kılıçoğlu. *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 3. Bası, Ankara, 2009, s. 144. Ön mirasçıya geçen mirasın defterinin tutulması ile ilgili daha geniş açıklamalar için bkz. Eitel, s. 150 vd.

²¹⁸ Şener. *Vasiyet Hukuku*, s. 148.

hizmet eden bir taraf vardır. Çünkü bu şekilde mirasın kapsamı ile ilgili olası ihtilaflar önlenir ve en azından bir miktar delil elde edilir. Burada tutulan defter, artmirasçının ön mirasçıya karşı iddialarının sınırını belirlemeyi ve böylece mirasın unsurlarını çeşitleriyle birlikte belirlemeyi ve korumayı amaçlamaktadır.

Son olarak belirtelim ki, terekenin deftere kaydedilme sebepleri, ölüm anında terekenin unsurlarının tespiti ve korunması dışında, tereke defteri tutulması vergi hukuku ve sebepleri açısından gündeme gelebilir. Bu kapsamda örneğin Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu m. 18 mülkün MK'sine göre. m. 590'a göre, defteri tutmak mümkün olabilir²¹⁹.

3.2. Terekenin Deftere Geçirilmesi ile Mühürlenmesi İlişkisi

Doktrinde terekenin kaydedilmesini ve mühürlenmesini birlikte değerlendiren ve birbiriyle bağlantılı olarak görüşler bulunmaktadır²²⁰. Buradan hareketle tereke mühürlendikten sonra deftere kaydedilmesi olağan bir durumdur denilebilir.

İsviçre'de, mühürlemenin genellikle defter tutmanın bir ön aşaması olduğu ve pratikte bunu defter tutmanın izlediği ileri sürülmektedir. Nitekim eski Medeni Kanunumuz da bu fikre paralel olarak her iki kurumu da aynı maddede düzenlemeyi tercih etmiştir. Nitekim maddenin birinci fıkrasındaki “*aşağıdaki sebeplerden birinin tahakkukunda sulh hâkimi terekeyi mühürler ve defterini yapar*” ifadesi, her iki tedbirin birlikte alınmasını emreder gibi görünmektedir.

Mevcut Medeni Kanunumuzda eski Medeni Kanun'dan farklı olarak İsviçre Medeni Kanunu'na paralel olarak²²¹ ayrı maddelerde iki ayrı alt başlıkta iki tedbir düzenlenmiştir. Bunun nedeni maddenin gerekçesinde şu şekilde belirtilmiştir:

"Uygulamadaki ihtiyaçlar göz önüne alınarak bu hususların ayrı hükümlerde ve ayrıntılı olarak düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmüş ve bu maksatla defter tutma ve mühürleme farklı maddelerde düzenlenmiştir".

²¹⁹ İsviçre hukukunda DBG. m. 154-159 arasında bir kimsenin ölmesi üzerine iki ay içerisinde vergi hukuku açısından bir resmi defterin tutulması gereği ve buna ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Bu çerçevede tutulan defterin daha detaylı bir içeriğe sahip olduğu gözlemlenir.

²²⁰ İmre, *Miras Hukuku*, s. 483; İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 305.

²²¹ İsviçre Medeni Kanunu 552 maddesinde terekenin mühürlenmesinden. 553. maddesinde ise tereke mallarının ve borçlanılın deftere geçirilmesinden söz edilmektedir. Ne var ki terekenin mühürlenmesi ile ilgili olan 552. madde. Kanton hukukuna yollama yaparak, terekenin mühürlenmesini gerektiren hallerin düzenlenmesini Kanton Hukuklarına bırakmıştır Bizde buna benzer bir durum bulunmadığından eski kanun yapılırken mühürlemeye ilişkin madde alınmamış, bunun yerine defter tutmaya ilişkin madde için mühürleme kenar başlığı eklenmiş ve her iki kurumu düzenler bir madde haline sokulmuştur. Bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**. *Miras Hukuku*, s 567.

Günümüz düzenlemesi açısından bu iki tedbir ayrı maddelerde ve iki farklı kurum olarak düzenlense de aralarında yakın bir bağlantı olduğu göz ardı edilemez. Bu nedenle yeni Vesayet, Vesayet ve Miras Tüzüğü'nde tek maddede düzenleme alanı bulmuşlar. Zaten MK. m. 591/i.1'de bu yakın ilişki şu ifadeyle belirtilmektedir²²²:

"Yazımı yapılan tereke mallarından gerekenler mühürlenir. Mühürlenmeyen mallar için uygun koruma önlemi alınır. Mühür altına alma yazımdan önce de yapılabilir".

Buradan da anlaşılacağı gibi terekenin mühürlenmesi için deftere kaydedilmesi zorunlu değildir²²³. Ancak bu zorunluluk zamansal öncelikten kaynaklanmaktadır. Deftere geçilmeden önce mühürleme yapılabilir. Ancak her halükarda deftere giriş daha sonra yapılmalıdır²²⁴. Yine maddeden anlaşılacağı üzere mühürleme defter tutmanın zorunlu bir sonucu değildir. Belirli bir mülkün tescili, mutlaka deftere kaydedildiği anlamına gelmez. Mühür dışında başka önlemler de uygulanabilir, ancak tescil yeterli olabilir. MK, m. 591/f. 1/c. 1 ve 2'de *Yazımı yapılan tereke mallarından gerekenler mühürlenir. Mühürlenmeyen mallar için uygun koruma önlemi alınır"* ifadesi bu gerçeği ortaya koymaktadır. Görüldüğü gibi bu iki kurum yakından ilişkilidir. Ancak bundan aralarında bir bağ olduğundan bahsetmek mümkün değildir. En azından defter tutma bağlamında mühürleme ile bir bağ bulunmamaktadır. Bu nedenle onları iki farklı kurum olarak değerlendirmek daha doğru görünüyor.

3.3. Terekenin Deftere Kaydedilmesini Gerektiren Haller

Terekenin deftere kaydedilmesi, hiçbir surette tereke açıldığında başvurulacak bir yol değildir. Defter tutma, yalnızca belirli durumlarda kullanılabilen ihtiyati bir yöntemdir. Bu durumlar neler olduğunu incelediğimizde m. 590'da üç bent olarak sayılmıştır. Bunlardan ilk ikisi hâkimin belirli durumlarda re'sen harekete geçmesi, sonuncusu ise herhangi bir hükme bağlı kalmaksızın sadece ilgililerin talebiyle işlem yapılmasına ilişkindir. Aşağıda bu durumları ele alacağız.

Mirasçılar arasında vesayet altına alınmış veya alınması gereken kimsenin olması durumu iki durum olarak incelenmiştir. Kanunda terekenin deftere yazılmasını gerektiren durumlardan ilki, varisler arasında *"mirasçılar arasında vesayet altına*

²²² Aynı ifadeye Velayet, Vesayet ve Miras Tüzüğü m. 33/f. 2'de de rastlamak mümkündür.

²²³ Aynı yönde bkz O/men. *Tereke Hukuku Davaları*, 1997. s. 165. Üstelik istisnaen, mühürlenmeyip mirasçılarının zilyetliğine bırakılan tereke malları hakkında deftere geçirme kararı alınabilmektedir. Bkz. Tüzük, m. 33/f. 2/c. son.

²²⁴ İşin niteliği gerektirdiğinden daha tince yapılmamışsa mühürlemeyi takiben hâkimin yazım kararını vermek zorunda olduğu ile ilgili olarak bkz. Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 381.

alınmış olan veya alınması gereken kimse varsa" şeklinde belirlenmiştir. Aslında bu başlık altında iki durum var. Bunlardan birincisi varislerden birinin vesayet altına alınması kararıdır²²⁵. Bu durumda tutukluluk süreci (MK. Md. 411 vd.) tamamlanmış ve mahkeme kararını vermiştir.

Bu kapsamda düzenlenen ikinci durum, mahkeme kararıyla sınırlandırılan veya vesayet altına alınanlar dışında vesayet altına alınması gereken kişilerin bulunup bulunmadığıdır. Buna göre, mirasçılardan hiçbiri henüz bir mahkeme kararı ile sınırlandırılmamış veya vesayet altına alınmamış olsa bile, vesayet altına alınması gereken²²⁶ veya hâlihazırda tam ehliyetsiz olan ve kanuni temsilcisi bulunmayan bir mirasçı varsa, gerekli işlemleri yapar ve yasal temsilcisi durumunu öğrenir öğrenmez önlem alır²²⁷. Küçükler yetim iseler, yani anne ve babaları hayatta değilse vesayet altına alınacakları (MK. md. 404), bu durumda terekenin deftere kaydedilmesi gerekir. Kanun sadece vesayetten söz etmiş ve velayet altında olan varsa terekenin deftere kaydedilmesi gerektiğini belirtmemiştir. Bu durumda çocuk madde hükmüne göre velayet altında ise mirasçı olması halinde defter tutma yükümlülüğünden söz edilemez. Bu durumda, çocuk büyük olasılıkla hayatta kalan diğer eşin velayeti altında olacaktır. Bu durumda MK. m. 590/f. 1/b. 1'e göre, hakim doğrudan doğruya terekenin deftere kaydedilmesine karar vermese de, üçüncü fıkrada veya MK'da. m. 589 uyarınca, talep edilmesi halinde veya somut durumu değerlendirerek deftere kaydetmeye karar verebileceği kabul edilmelidir.

Mirasçılardan temsilcisi olmayan birinin uzun süreden beri bulunamaması durumunda kanunda "*mirasçılardan biri uzun süreden beri bulunamıyorsa ve temsilcisi de yoksa*" şeklinde belirtilmiştir.

Burada iki koşulun bir arada var olduğunu görüyoruz. Birincisi "*mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması*"; ikincisi ise "*bu kimsenin temsilcisinin olmaması*"dır. İki koşuldan biri eksikse defter tutma zorunluluğu yoktur.

Bu koşulları aşağıda sırasıyla ele alacağız. Ondan önce burada belirtilen sebebin aynı zamanda terekenin resmi olarak yönetilmesinin sebeplerinden biri olduğunu belirtelim. Ama MK. m. 592/fl/bl'de terekenin resmi olarak yönetilmesinin nedeni olarak kabul

---

²²⁵ "*Vesayet altına alma*" ile "*kısıtlama*" aynı kavramlar değildir. Vesayet altına alma, kısıtlamayı da kapsayan bir kavramdır. Zira küçüklük gibi bir durumun bulunması halinde kişi kısıtlanmazken, vesayet altına alınabilmektedir. Bkz. MK. m. 404 vd. Bu yüzden buradaki "*vesayet altına alma*"yı sadece kısıtlama olarak değerlendirmek hatalı olur.

²²⁶ Vesayet altına **allamasını** gerektiren sebepler. MK m 404 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.

²²⁷ Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 380.

edilen "*mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilci de bırakmaması hâli*"nden farklı olarak defter tutulması gerekir. Kaybolan mirasçının menfaati gerektirip gerektirmediğine bakılmaksızın terekenin resmi olarak yönetilebilmesi için, kaybedilen mirasçının menfaatinin resmi yönetimi gerektirmesi gerekir. Benzer koşullarda bu farklılığın nedeni, ilgili oldukları koruma tedbirinin niteliğinden kaynaklanmaktadır. Mülkün resmi idaresi daha ağır bir tedbir olduğu için sebepler sınırlandırılmaya çalışılmıştır. Bunun dışında her halükarda terekenin kendisi veya vekil olmayan varis adına deftere kaydedilmesi menfaatindedir. Ancak bu, otomatik olarak mülkün resmi yönetimiyle ilgilendiği anlamına gelmez. Bunun için ek bir değerlendirme yapmak gerekir.

"*Uzun süreden beri bulunamama*" durumuna odaklanmak önem taşımaktadır. Unutulmamalıdır ki bu şartın gerçekleşmesi için mirasçının uzun süredir ortalıkta olmaması yeterlidir. Bunun dışında uzun süreli devamsızlıkla ilgili diğer kurumlarda devamsızlık şartı aranmaz. Dolayısıyla sebebin varlığından bahsetmek için kayıp varis²²⁸⁻²²⁹ hakkında gaiplik kararı almaya gerek yoktur. Bu şartın gerçekleşmesi için gaiplik kararına gerek olmadığı gibi kişinin ölüm tehlikesi ile kaybolma gibi gaiplik şartlarını yerine getirmesine de gerek yoktur. Buradaki durum, devamsızlık koşullarından bağımsız olarak ele alınmalı ve değerlendirilmelidir²³⁰.

Bilindiği üzere MK. m. 32/f. 1. maddeye göre, "*ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir*".

Görüldüğü gibi yokluk için birbirinden bağımsız iki koşul aranmaktadır²³¹. Buna göre, ölüm olasılığı yüksek olan bir kişinin ya "*ölüm tehlikesi ile kaybolmuş olması*" yahut "*uzun süreden beri kendisinden haber alınamıyor olması*" gerekmektedir. Bunların hiçbirinin burada tartıştığımız "*uzun süreden beri bulunamama*" ile ilgisi bulunmamaktadır. Özellikle bir kişinin yokluğunu ondan haber alamama durumuyla karıştırmamaya özen gösterilmelidir.

---

²²⁸ **Kocayusufpaşaoğlu**, *Miras Hukuku*, s. 566-567; **Ayiter**, *Miras Hukuku*, s. 161; **Dural/Öz**, *Miras Hukuku*, s. 380; **Antalya**, *Miras Hukuku*, s.

²²⁹ Aynı durum terekenin resmen yönetilmesi önlemi ile ilgili olarak da söz konusudur. Bu yüzden buradaki açıklamalarımız MK m. 592/ı.b.1'de ki koşul bakımından da geçerlidir Bu yönde bkz. Oğuzman, *Miras Hukuku*, s. 276, dn. 58; İmre, *Miras Hukuku*, s. 488; İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 308; Dural/Öz, *Miras Hukuku*, s. 382; Öztan, *Miras Hukuku*, s. 293.

²³⁰ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 566. dn. 8.

²³¹ Gaiplik ile ilgili genel olarak bkz. Bülent Köprülü, *Medeni Hukuk*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları. İstanbul 1984, s. 249 vd.; Mustafa Dural/Tufan Oğuz, *Türk Özel Hukuku*, C. II, *Kişiler Hukuku*, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2009, s. 27 vd.

Yokluğunda kaybolan kişiden haber almak gaiplik kararına engel olurken, aynı durum mirasın deftere yazılmasına da engel olmayacaktır. Çünkü birinden haber almak değil, o kişiyi bulmak, nerede olduğunu belirlemek ve hatta ulaşılabilir olmak gerekli. Örneğin, bir kişi bir mektup gönderir ancak mektubun nerede olduğu tespit edilemez ve iade edilemezse, kişinin uzun süredir bulunamadığından söz edilebilir²³².

Burada belirtmek gerekir ki, kişinin nerede olduğu bilgi verilmeden bilinebiliyorsa²³³ artık bu kişinin bulunduğu söylenebilir. Çünkü önemli olan kişinin varlığı değil, herhangi bir yerde dahi olsa yerinin belirlenmesidir. Bu kişiye ulaşılabiliriyorsa en az bir temsilci atanması mümkün olacaktır. Örneğin, bir suçtan dolayı yabancı bir ülkede hapsedilen veya harp esiri olarak tutulan bir varis varsa, terekenin deftere kaydedilmesine karar verilmemelidir. Zira az önce de belirttiğimiz gibi bu kişiye durumu bildirip en az bir vekil tayin etmesi mümkündür²³⁴. İlgili kimse buna karşın ilgilenmiyor ve vekil atamıyorsa bahsedilen tedbirden vazgeçilir. Olayın muhatabı mirasçının o yöndeki yaralarından bahsedilemez²³⁵.

Terekenin deftere kaydedilmesi için belirttiğimiz gibi "*uzun süreden beri bulunamama*" şartından başka bir şart aranmayacaktır²³⁶. Kaybolmaya gerek yoktur ve kişinin kendi isteğiyle kaybolması ile kaçırılması arasında hiçbir fark olmayacaktır. Bu, kişinin yokluğunun uzun bir süreye yayılması gerektiği anlamına gelir. Eğer öyleyse, yokluğun veya kaybolmanın ortadan kaldırılması gerektiği anlamına gelir. Diğer bir

---

²³² Belirtelim ki, "*haber alma*" kavramı geniş bir kavram olup bir kimsenin yaşadığı anlamına gelecek her bilgi haber alma olarak kabul edilir. Fakat ortadan kaybolmanın devamlı nitelikte olması gerektiği kabul edilmektedir.

²³³ Ortadan kaybolan kişinin yerleşim yerinin bilinmiyor olması gerekmez. Yerleşim yeri bilinse bile söz konusu kişinin uzun süredir ortadan kaybolması, şanın gerçekleşmesi bakımından yeterlidir.

²³⁴ Aynı durumun terekenin resmen yönetilmesi ile ilgili olarak MK. m. 592/f. 1/b. I bakımından da geçerli olduğu ile ilgili olarak bkz. İmre, *Miras Hukuku*, s. 489. Özgürlüğü bağlayıcı ceza bakımından MK m. 407 hükmü gereğince I yıldan uzun süreli cezalar için zaten kişinin kısıtlanıp kendisine yasal temsilci atanacağı hatırlanmalıdır.

²³⁵ Tereke ile ilgili diğer işlemlerde mirasçının bulunmamasının eksikliğini nasıl giderileceği burada bir sorun olarak karşımızda durur. Zira bilinçli bir şekilde ortadan kaybolmuş, yeri tespit edilen fakat bilerek tereke bakımından yapılması gereken işleri yapmayan yahut diğer mirasçılarla işbirliğinden kaçınan mirasçının bulunması halinde ona yasal temsilci, kayyım yahut yasal danışman atanması sebeplerinden hiçbiri mevcut olmaz Bu ihtimalde tereke bakımından elbette diğer mirasçılar elbirliği gerektirmeyen işleri yapabilecekler (MK m. 640/f. 4) ve terekenin bölüşürülmesini ve miras ortaklığının tasfiyesini talep edebileceklerdir (MK. m. 642). Fakat bunun dışındaki işlemler bakımından nasıl bir tavır içerisinde olunacağı sorun olabilir. Kanaatimizce miras ortaklığının tasfiyesine kadar terekenin yönetilmesi bu ihtimalde MK. m. 640/f. 3 uyarınca ortaklığa temsilci atanmasının sağlanması suretiyle yapılabilecektir.

²³⁶ Bu yüzden buradaki koşul, MK. m. 586"dı hakkında gaiplik kararı verilmemiş ve hayatta olup olmadığı bilinmeyen bir mirasçının miras payının resmen yönetilmesi bakımından aranan "hayatta olup olmadığı bilinme/ne" koşulundan bir anlamda daha geniştir Zira orada mirasçının hayatta olduğunun ispat edilememesi şart iken, burada mirasçının ölmüş olma ihtimalinin bulunması /orunlu şart değildir. Mirasçının hayatta olduğunun bilinmesi, fakal nerede olduğunun bilinmemesi hali yeterlidir. Bu açıklamanın terekenin resmen yönetilmesi hakkında MK. m. 592/f.1/b.1 için de geçerli olduğu ile ilgili olarak bkz. İmre, *Miras Hukuku*, s. 488.

ifade ile bir kişi zaman zaman ortadan kaybolup tekrar ortaya çıkıyorsa ve bu anlamda kaybolma geçici ise bu şart yerine getirilmeyecektir.

Uzun süredir ortada bulunmayan mirasçının vekilinin olmaması şartına gelince, burada vekilin yokluğunda kullanılan vekil kavramının hem gönüllü hem de kanuni temsilci anlamına geldiğini belirtmek gerekir²³⁷.

İsteğe bağlı bir temsilciden söz edilebileceği durumlarda, temsilcinin yetkisinin içeriği önemlidir. Zira verilen yetkinin Miras Hukuku ile ilgili olmaması ve bu hususlarla ilgisi olmayan bir iş için verilmiş olması halinde, burada yapılabilecek işler bakımından anılan temsilci yokmuş gibi davranılır, yetkili sayılmaz²³⁸.

Mirasçılardan birinin veya ilgililerin talebi incelendiğinde kanundaki bu durum Medeni Kanun m. 590'ncü maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendi olarak yer almakta ve "*mirasçılardan veya ilgililerden biri, ölüm tarihinden başlayarak bir ay içinde istemde bulunursa*" şeklinde ifade edilmektedir.

Burada, ilk iki durumdan farklı olarak, belirli bir durumun veya bir şartın varlığından sonra defter tutmak zorunlu değildir. Bilakis artık mirasçılardan birinin veya ilgililerin talebi üzerine defterin tutulması söz konusudur. Bu fıkra, ilgilileri sebep bakımından sınırlamayan ve sadece talebi yeterli bulan bir düzenlemeyi ifade ederken, ilgililerin defter tutma kararı talebi ile ilgililerin defter tutma kararı talebinin zorunlu olduğunu yargıç hükme bağlamaktadır. Buna göre hâkim kural olarak bu maddenin ilk iki fıkrasına ilişkin diğer hükümlerde belirtilen sebepler olmadıkça deftere yazılmasına karar veremeyecektir ve bunun için talepte bulunulacaktır²³⁹.

Hâkimin kendi başına hareket etmesi için belirli bir sebebin olması gerektiği hükmünü içeren Medeni Kanunumuz, mirasçılar veya ilgililer için aynı hükmü içermemektedir. Buna göre mirasçı veya ilgili taraflardan biri terekenin deftere kaydedilmesini herhangi bir nedene veya ihtiyata gerek kalmaksızın talep edebilir²⁴⁰.

---

²³⁷ Temsil kavramı ve bunun yetkinin kaynağına göre "*rasal temsil*" ile "*iradi temsil*" şeklinde ikiye ayrılmak suretiyle incelenebileceğine ilişkin olarak bkz. Murat İnceoğlu. *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*. XI. Levha. İstanbul 2009. s. 40 vd.

²³⁸ Fakat -yasal temsilcinin bulunması halinde, aynı maddenin birinci bendinde belirtilen "*mirasçılar arasında vesayet altına alınan bitinin bulunması*" hali çoğunlukla gerçekleşmiş olacak ve ona dayanılarak yine de tereke deftere geçirilecektir. Daha önce üzerinde durduğumuz gibi, burada hem vasilik hem velilik halinde aynı sonuç kabul edilebilir. Bu yüzden "*temsilci*" kavramının "*yasal temsilci*" ifade eden yanına, birinci bend nedeniyle uygulamada daha az karşılaşılabilecektir. Bu ihtimale, ancak, birinci bentte sadece vasilik kastedildiği, kişinin velisinin bulunmasının söz konusu kapsama girmeyeceği görüşü benimsenmesi halinde rastlanır.

²³⁹ Dural/Öz. *Miras Hukuku*. S. 380.

²⁴⁰ MK. m. 589 çerçevesinde hakime tanınan genel yetki uyarınca hakimin zorunlu bulunması halinde defter tutma önlemine başvurabileceğini hatırlatalım. Bu bakımdan burada hâkim bakımından yukarıda belirttiğimiz durum MK. m 589 nedeniyle bir nebze yumuşamaktadır. Fakat yine de hâkimin re'sen

Mirasçılarının yanı sıra 'ilgili' kavramı da kanunda yer almaktadır. Bu nedenle talepte bulunabilecek kişiler açısından kısıtlayıcı bir tavır sergilenmemiştir. Mirasçı olmayan²⁴¹ ya da ilgili sayılabilecek vesayet alacaklısı²⁴² vasiyeti yerine getirme görevlisi veya tereke alacaklısı terekenin deftere kaydedilmesini talep edebilecek kişilere örnekler verilebilir²⁴³⁻²⁴⁴.

Terekenin deftere tesciline karar verilebilmesi ve talepte bulunabilmesi için tüm mirasçılarının birlikte hareket etmeleri veya diğerlerinden birinin talebini kabul etmeleri şart değildir. Mirasçılardan sadece biri bile terekenin deftere yazılmasını talep edebilir.

Buna paralel olarak, mirasçılarının diğer ilgili taraflarla veya birbirleriyle işbirliği yapmasına gerek yoktur. Kanunda bu durum, "mirasçılardan veya ilgililerden biri" ifadesi ile açıkça ortaya konmuştur (MK. md. 590/f.1/b.3).

Mirasçılar veya ilgili taraflardan birinin terekenin deftere yazılmasını istemesi halinde hâkimin bu konuda takdir yetkisi yoktur. İsteddiği takdirde bunu deftere kaydetmeye karar vermekle yükümlüdür²⁴⁵.

Kanunda mirasçılara ve ilgililere tanınan hak "...ölüm tarihinden başlayarak bir ay içinde istemde bulunursa" ifadesi ile sınırlandırılmıştır²⁴⁶. Bu süre aşılsa doktrinde bu görüşe göre hâkim talebi reddetmelidir. Bu görüşe göre burada geçen süre belirli bir süre olup, mirasçıya ve ilgililere tanınan hak, sona erdiğinde kaybedildiğinden haciz süresi olarak kabul edilmelidir.

---

harekete geçmesinin istisna olduğu ve ancak zorunlu hallerde bunun mümkün olduğu gerçeği değişmiş olmaz. Dural/Öz, *Miras Hukuku*, s. 380.

²⁴¹ Mirasçı sıfatını kazanamayan yahut kaybetmiş kişilerin, tereke ile ilgilerini de mutlak hır şekilde kaybettiklerini iddia etmek çok doğru değildir. Özellikle, mirasçılıktan çıkarma tasarrufunun veya mirasın reddinin iptali (MK m. 512. 557. 617) gibi ihtimaller göz önüne alındığından tam tersine tereke ile ilgililerinin devam edebileceği kabul edilmelidir. Bu yüzden söz konusu kişilerin mirasçılık sıfatı ile değil fakat "ilgili" sıfatıyla tereke defterinin tutulmasını talep edebilecekleri sonucuna varmak gerekir Karş. Kürşad Yağcı. *Cezai Mirasçılıktan Çıkarma*. XII Levha. İstanbul 2011, s. 345-346. Mirastan feragat bakımından, feragat edenin defterin tutulmasını talep edemeyeceğine ilişkin görüş için bkz. Gökhan Antalya, *Mirastan Feragat Sözleşmesi*. Alkım Yayınları, İstanbul 1999. s. 165.

²⁴² Gürsoy. *Mal Vasiyeti*, s. 104. MK. m. 633/f. 2'deki özel düzenlemeye rağmen vasiyet alacaklılarının defter tutmayı talep edebilecekleri ile ilgili olarak bkz. Baygın, *Alacaklıların Korunması*, s. 210-211

²⁴³ Özmen *Tereke Hukuku Davaları*, 1997. s. 160. İsviçre'de ZGB Art. 553'te bu imkân sadece mirasçılara tanınmıştır. Buna karşılık İsviçre'de aynı maddenin son fıkrasında, kanton hukuklarının diğer hallerde de defter tutmayı emredebileceği düzenlenmiştir. Bu çerçevede Federal Mahkemenin bir kararında, kanton mevzuatının mirasbırakanın Ölümünde mecburi defter tutma usulünü koyabileceğini kabul edilmiştir. Karar için bkz. BGE 62. II. 131. Yine defterin tutulmasının vasiyeti yerine getirme görevlisi tarafından da istenebileceğini kabul edenler vardır.

²⁴⁴ 7338 sayılı Veraset ve intikal Vergisi Kanunu m. IS uyarınca. "Veraset ve İntikal Vergisi matrahına girmesi icabeden malların kaçırılacağını anlatır karinelerin bulunduğu hallerde vergi dairesince Türk Medeni Kanununun 590 ıncı maddesinin (3) numaralı fıkrasına istinaden tereke defterinin yapılması istenebilir". Böylece aktardığımız kanun uyarınca ilgili kavramına duruma göre "vergi dairesi" de girebilecektir.

²⁴⁵ Dural/Öz. *Mim Hukuku*, s. 380.

²⁴⁶ İsviçre'de böyle bir süre öngörülmemiş, sadece deflerin-tutulması işleminin ölüm tarihinden itibaren iki ay içerisinde bitirilmesi gerektiği düzenlenmesine yer verilmiştir (ZGB. m. 553/f.2).

Böyle bir şey olmadığından, bir aylık sürenin sona ermesi için bir mazeret bulunsa dahi, terekenin deftere tescili için koruma tedbirinin uygulanmasını isteme hakkı kaybolur²⁴⁷. Biz bu görüşte değiliz. Zira koruma tedbirlerine ilişkin genel esasları belirlerken belirttiğimiz gibi koruma tedbirlerine ilişkin hükümler emir hükmü niteliğindedir. Kendisine yapılacak başvuruları 1 ay içinde kabul eder. Buna göre son tarih belirlense dahi ilgili kişiler defter tutma talebinde bulunabilecek ve bu konudaki imkanları devam edecektir²⁴⁸. Ancak herhangi bir yükümlülük olmayacaktır. Ayrıca zamanın katı bir şekilde benimsenmesinin defter tutma uygulamasını azaltacağına inanıyoruz. Bu nedenle, kişilerin 1 ay sonra bile defter tutma talebinde bulunabilecekleri bilinmelidir.

Sürenin başlangıcı, ilgili herkes için hiçbir ayırım yapılmaksızın ölüm tarihi olarak belirlenir. Kanunda bu husus, *mirasçılardan veya ilgililerden biri, ölüm tarihinden başlayarak ...*" ibaresi ile açıkça belirtilmiştir.

Sürenin başlangıcı herhangi bir ayırım olmadan bütün ilgililer bakımından ölüm tarihi olarak belirlenmiştir. Kanunda bu husus, *"mirasçılardan veya ilgililerden biri, ölüm tarihinden başlayarak ..."* ifadeleriyle açıkça ortaya konulmuştur.

3.4. Deftere Kaydedilecek Tereke Değerleri

Kaydedilmesi gereken unsurlar bağlamında incelediğimizde en başta belirtelim ki, terekenin deftere kaydedilmesine sebep olan tek bir vâris olsa dahi, kural olarak terekenin tamamı deftere kaydedilir. Bu anlamda buradaki amaç terekeyi deftere kaydederek miras payını yazmak ya da miras paylarını belirtmek değildir²⁴⁹.

Terekenin deftere kaydedileceğini belirtmek yeterli değildir. Defterde terekenin hangi unsurlarının kaydedilmesi gerektiğini belirlemek gerekir. Eski Velayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 30/f. 2 aşağıdaki gibi bir hüküm içeriyordu:

"Medeni Kanununun 532 nci maddesi gereğince mühürleme ve defter tutma işlemi, tespit ve muhafaza edilmedikleri takdirde ziyaa uğraması muhtemel olan mallara münhasır olmak üzere uygulanır. Gayrimenkuller deftere yazılmaz. Kütüphane veya pul koleksiyonu gibi tespiti uzun zamana ihtiyaç gösteren menkullerden mürekkep mal

²⁴⁷ Karş. **Dural/Öz**, *Miras Hukuku*, s. 380.

²⁴⁸ Tabii ki ölüm tarihi üzerinden çok zaman geçmesi terekenin ölüm zamanındaki unsurlarının tespitini zorlaştırır. Fakat o takdirde dahi tereke tespit edilebilen unsurları ile kaydedilir. Üstelik bu neden bile kanaatimizce, ilgililerin sahip olduğu imkânı ortadan kaldırmaya yetecek bir neden değildir.

²⁴⁹ Karş. **Dural/Öz**, *Miras Hukuku*, s. 380.

toplulukları, mühürlenmek veya kasa gibi emin bir yere konulmak suretiyle muhafaza edilir".

Görüldüğü gibi eski yönetmelikteki düzenlemeye göre defter tutma tüm terekelere değil, sadece kaybolması muhtemel olanlara uygulanmaktadır. Burada da taşınmazların deftere kaydedilmesinin söz konusu olmadığını görüyoruz.

Yeni yönetmelikte böyle bir sınırlama bulunmamaktadır. Yeni düzenleme 33. Maddenin 3 fıkrası "*Kütüphane veya pul koleksiyonu gibi tespiti uzun zamana ihtiyaç gösteren taşınırlardan oluşan inallar, mühürlenmek veya kasa gibi güvenilir bir yere konulmak suretiyle muhafaza altına alınır*" ibaresi yer almaktadır. Bunun dışındaki eski kısıtlamalar mevcut düzenlemeye dahil edilmemiştir²⁵⁰.

Bu nedenle mevcut düzenlemede "*tespit ve muhafaza edilmedikleri takdirde ziyaa uğraması muhtemel olan mallar*" bir sınırlama bulunmamakta ve taşınmazları tescil sürecinin dışında bırakan bir düzenleme bulunmamaktadır. Tüm tereke tespit edilerek bu yönde karar güçlükleri önlenmiş ve kesinlik sağlanmıştır.

Yeni düzenlemeye göre defter tutma açısından bahsedilebilecek tek sınırlama Yönetmeliğin 33/f.3 maddesindeki sınırlamadır. Buna göre, tespit edilmesi uzun bir zamanı kapsamaktadır. Kütüphane, pul koleksiyonu gibi zaman gerektiren eşyalar, deftere kaydedilmeden mühürlenerek veya kasa gibi güvenli bir yere yerleştirilerek muhafaza edilecektir. Bu durumda defter tutma ancak mühürlenip muhafaza edildikten sonra yapılabilir²⁵¹. Defterin saklanmasına engel olunmaz.

Tereke hem aktif malları hem de borçları içeren bir anlam taşır²⁵². MK. Madde 590/f. 1, bu iki unsur arasında herhangi bir ayırım veya sınırlama yapılmadan sadece "miras" defterinin tutulduğu belirtilir²⁵³. Ancak Velayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği 33/ f.1 maddesindeki "*...sulh hâkimi, tereke mal ve haklarının yazımı için terekenin defterinin*

²⁵⁰ Yeni Tüzük m. 33/f 2/c. 2'de eski tüzükle de yer alan "*mirasbırakanla birlikte oturanların ikametleri için zorunlu olan taşınma: bölümleri ile ihtiyaçları için gerekli eşya mühürlemenin dışında umdur*" şeklindeki düzenlemeye yer vermiş ise de buradaki sınırlama defter tutma bakımından değil, mühürleme bakımındandır

²⁵¹ Burada belirtelim ki. tereke mallarının kaybolma ihtimalinin bulunması, kanımda tereke defterinin tutulması nedeni olarak belirtilmemiştir. Bu bakımdan kural olarak terekede kaybolma ihtimali olan bir malın bulunması defter tutma sebebi değildir Fakat kanaatimizce burada hâkim (MK. m. 58S) çerçevesinde sahip olduğu genel yetki uyarınca terekenin defterinin tutulmasına karar verebilmelidir.

²⁵² Tereke kavramı ile ilgili açıklamalar için bkz. Kocayusufpaşaoğlu. *Miras Hukuku*, s. 31 vd.: İmre/Erman. *Miras Hukuku*, s 4: Serozan/Engin. *Miras Hukuku*. I. N.143. s. 89-90. Ayrıca bkz. YİBGK, 11.11.1994, E. 4, K. 4 (*Kazancı Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası*)

²⁵³ İsviçre Medeni Kanunu bu şekilde açıkça terekeden söz etmemiştir. ZGB. m. 553 terekeden hiç söz etmesizin defter tutmayı düzenlemiştir. Bu faktan olsa gerek bizde yaşanmayan bir tartışma İsviçre'de yaşanmaktadır. İsviçre'de deflere terekenin aktif unsurlarının kaydedileceği noktasında doktrinde ve uygulamada bir ihtilaf yaşanmazken, pasif unsurların kaydedilmesinin gerekip gerekmediği konusunda bir ihtilaf bulunmaktadır Buna göre bazı yazarlar deftere sadece terekenin aktif unsurlarının kaydedileceğini kabul etmektedir.

tutulmasına karar verir" ibaresi, borçlar terekeden çıkmış gibi bir anlam vermektedir. Tüzükte bu ifade bulunsa dahi kanunun hukuka uygun olarak yorumlanması gerekir (bkz. Anayasanın 115. maddesi).

Burada belirtmek gerekir ki mirasçının borç ve alacaklarının kayıt altına alınacağı ve alacaklı olduğu anlamına gelmemektedir²⁵⁴, taşınır, kıymetli evrak ve alacak hakkı gibi aktifleri²⁵⁵ buna ek borçları gibi pasifleri²⁵⁶ de ayırım yapmadan kaydedilecektir²⁵⁷. Bu noktada dikkat edilmesi gereken durum mirasbırakanın borç ve alacaklarının kayıt altına alınması alacaklı ve borçlulara çağrıda bulunacağı anlamı aramaya gerek yoktur²⁵⁸. Böyle bir prosedür uygulanmadan tespit edilebildiği kadar kayıt altına alınır²⁵⁹.

Özellikle evli eşlerden birinin ölümü halinde tereke kütüğüne kaydedilmesi gereken önemli unsurlardan biri ön plana çıkmaktadır. Mal rejiminden veya mal rejiminden doğan alacaklara göre çeşitli kategorilerdeki mal grubudur. Eşler arasında mal ayrılığı varsa (MK. Md. 242. 243) sorun olmaz. Çünkü burada ortak veya edinilmiş mal kategorisi yoktur. Bu açıdan mal ayrımı rejimi herhangi bir özellik göstermemektedir.

Mal ortaklığı (MK. m. 256 vd.), mal paylaşımı (MK. m. 244 vd.) veya kanuni bir mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma (MK. m. 218 vd.), söz konusu olduğu durumlarda dikkat etmek gerekmektedir. Edinilmiş mallara katılım rejimine uygun olarak mirasbırakanın tüm edinilmiş veya kişisel malları; Ortaklık rejiminde, kişisel mal ve ortaklık malları²⁶⁰ deftere kaydedilmelidir. Yine bu mal rejimleri çerçevesinde mirasbırakanın mal rejiminden doğan hak ve borçlarının da deftere kaydedilmesi gerekir.

---

²⁵⁴ Tapulu taşınmazlar bakımından tapudaki kayıt bilgilerinin yazılması yeterli olur. Bkz. Ali İhsan Özüğür. *Medeni Yasadan Önce ve Sonra Türk Miras Hukuku*. Seçkin. Ankara, 2001. s. 494.

²⁵⁵ Terekeye dâhil olduğu tartışmalı olan aktif değerlerin bu husus belirtilmek suretiyle deftere yazılmaları gerekir.

²⁵⁶ Mirasbırakanın borçlu sıfatıyla taahhüt ettiği borçların yanında kefaletten veya rehinden doğan yükümlülükler de defterin pasif bölümünde yer almalıdır. Antalya. *Miras Hukuku*, s. 346

²⁵⁷ Oğuzman. *Miras Hukuku*, s. 275; Kocayusufoğlu. *Miras Hukuku*, s. 566, İnan/Ertaş/Albaş. *Miras Hukuku*, s. 483; Ayiter. *Miras Hukuku*, s. 160; Öztan. *Miras Hukuku*, s. 292; Antalya. *Miras Hukuku*, s. 346; Özüğür. *Miras Hukuku*, s. 494. Bu yönde Yargıtay kararları için bkz. Y2.HD.. 14.11.1997. E. 10309. K. 12315 (*Kazancı Mevzuat-içtihat Bilgi Bankası*). Bu çerçevede terekede bulunan senetler, sözleşmeler, tapu, noter ve icra daireleri ile ilgili belgeler, banka cüzdanlarına göre bankadaki hesaplar, ticari defterler ve varsa özel defterlerdeki alacak ve borçların deftere yazılacağına ilişkin olarak bkz. ve karşı. Erdoğan. *Vergi Borçlusunun Ölümü*, s. 758

²⁵⁸ Ülgünel. *İhtiyati Önlemler*, s. 840.

²⁵⁹ Çağrı yapılsa bile bunun neticesinde başvurmayan alacaklının alacak hakkını kaybetmeyeceğine ilişkin bkz. Y.4.HD., 30.4.1948, E. 751, K. 9 (Özmen. *Tereke Hukuku Davaları*, 1997. s. 198).

²⁶⁰ Ortaklık mallarında belirli bir pay bulunmadığından paylaşmalı mal rejimindeki paylı mallardan farklı olarak burada pay değil ortaklık malının tamamı kaydedilmelidir. Fakat burada malın türü bakımından tabii olduğu rejim veya bu anlamdaki özelliği de belirtilmelidir.

Kayıt açısından "yurt içindeki" veya "yurt dışındaki mal" arasında bir ayrım yoktur. Yurt dışındaki terekenin unsurları da sicile kaydedilir. HMK. m. 560'a göre, yabancı ülkedeki mallar, sulh hakiminin elindeki bilgilere göre deftere kaydedilir.

Deftere kaydedilecek eşyalar bakımından, mirasbırakanın gözetimi veya zilyetliği altında bulunma şartı aranmaz. Bunun dışında miras unsurları da defterde kayıtlıdır. Yukarıda belirttiğimiz gibi tereke kural olarak tüm unsurları ile kayıt altına alınsa da aktif-pasif ayrımına bakılmaksızın terekenin unsurlarının değerinin yazılmasına gerek görülmediğini belirtmek gerekir²⁶¹. Çünkü burada amaç terekenin değerini belirlemek değil terekenin tespitini yapmaktır²⁶².

Buna rağmen tereke varlıklarının değerlerinin belirlenmesinde ve yazılmasında herhangi bir engel olmadığını belirtelim. Ancak böyle bir değerlendirmenin maddi hukuk açısından hiçbir sonucu yoktur ve bu değerler özellikle mirasın taksimi aşamasında mirasçılara veya diğer ilgilileri bağlamaz²⁶³.

Tereke unsurlarının tespiti bakımından bilgi verme yükümlülüğü konusunu incelediğimizde deftere kaydetme işlemi sırasında alacaklıları veya borçluları aramak gerekli olmamakla birlikte, hem mirasçılar hem de üçüncü kişiler için konu hakkında bilgi verme yükümlülüğü olduğu kabul edilmektedir²⁶⁴.

Medeni Kanun'un koruma tedbirlerine ilişkin hükümleri arasında mirasçılara veya üçüncü kişilere bilgi verme yükümlülüğüne ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak aynı kanunun Miras Hukuku kitabının çeşitli yerlerinde bu anlamda düzenlemelere rastlamak mümkündür. Bu kapsamda MK. m. 620/f.2, 646/f.3 ve 649/f. 2 örnek verilebilir.

Bu sonuç mirasçılar açısından özellikle MK. m. 646/f.3 ve 647f.2 ile MK. m. 620/f.2 hükmünden çıkarılmıştır. Üçüncü şahıslar için temel madde MK m. 620/f.2'dir²⁶⁵. Bu maddeler farklı kurumlarla ilgili olmakla birlikte hem bu anlamda hukukun ruhunu yansıtmakta hem de koruma tedbirleri açısından kıyaslandığında uygulanmasına herhangi bir engel bulunmamaktadır.

---

²⁶¹ Tereke unsurlarının değerlerinin hesaplanmasının ve kaydedilmesinin gerekmediği ile ilgili açıklamalar için bkz. İmre. *Miras Hukuku*, s. 485; İmre/Erman. *Miras Hukuku*, s 306; Kocayusufoğlu. *Miras Hukuku*, s 566, İnan/Ertaş/ Albaş. *Miras Hukuku*, s. 483; Serozan/Engin. *Miras Hukuku*. 5, N. 60. s. 355; Antalya. *Miras Hukuku*, s. 345.

²⁶² Fakat alacak ve borçlar tespit edilebildiği oranda miktarları doğal olarak belirtilecektir. Yine burada uygulama alanı bulacak HMK m. 555 uyarınca gerektiğinde tereke unsurlarının değerleri kaydedilir. Böylece terekenin deftere kaydedilmesi işlemini yürüten hâkim, durum değerlendirmesi yapıp unsurların değerlerinin kaydedilmesi yönünde karar verebilecektir.

²⁶³ Antalya. *Miras Hukuku*, s. 347.

²⁶⁴ Erdoğan. *Vergi Borçlusunun Ölümü*. s. 759.

²⁶⁵ Antalya. *Miras Hukuku*, s. 347

Bu maddeler olmadan bile başka bir kişinin yararına önemli bilgilere sahip olan bir kişinin bu bilgileri o kişiye veya yetkili mercie bildirme yükümlülüğü de iyi niyet kuralına göre kabul edilmelidir. Anılan maddeler uyarınca mirasçıların sorumluluğu hem resmi makama hem de birbirlerine karşıdır. Üçüncü şahıslar açısından MK. m. 620 bilgi vermeden sulh ceza mahkemesine başvurur.

Bilgi verme yükümlülüğü, merhumun ölümü sırasındaki miras unsurlarına ilişkin olup, yaşamı itibariyle yapılan tüm işlemleri kapsamaz. Çünkü terekeden dönen varlıkları belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bilgiler doğru ve eksiksiz verilmelidir. Bilgi eksikliği veya eksik bilgi nedeniyle zarar oluşması durumunda tazminat sorumluluğu doğar. Bu MK m. 620/f. 2'de açıkça belirtilmiştir.

3.5. Terekenin Deftere Kaydedilmesinin Zamanı

Eski Medeni Kanunumuzun 532 nci maddesinin son fıkrasında “*defteri yapma muamelesi tarihi vefattan itibaren bir ay içinde ikmal olunur*” ve buna göre ölüm tarihinden itibaren bir ay içinde terekenin deftere kaydının tamamlanması gerektiği belirtilmiştir. Ancak uygulamada bu süreye uyulması istisnai bir durumdur. Mahkemelerin yoğunluğundan dolayı 1 ay içerisinde defter tutma işleminin tamamlanmasının mümkün olmadığı bir durum olduğu görülmüştür^{266/267}.

Yeni Medeni Kanunumuz Anayasa Mahkemesi'nde bu kadar net bir dönem öngörmemektedir. Madde 590/f. *son'da "defter tutulma işlemi gecikmeksizin yapılır"*. Buna göre tescil işlemlerinin gecikmeksizin, açık ve kesin bir süre olmaksızın tamamlanması gerekir. Aradan 1 ay geçse dahi tereke tapuya tescil ettirilebilir²⁶⁸.

Nitekim maddede şu düzenlemeye yer verilmiştir:

"Maddenin ikinci fıkrasında, yürürlükteki metinden farklı olarak defter tutma işleminin "bir ay içinde ikmal olunması" hükmü yerine bu işlemlerin "gecikmeksizin tamamlanması" hükmü getirilmiştir. Zira defter tutma ile ilgili işlemin birçok

²⁶⁶ Kılıçoğlu. *Miras Hukuku*, s. 239.

²⁶⁷ Bir süre belirlenmiş olmasının, sürenin geçmesi halinde yol açacağı durumların önüne geçmek için eski düzenleme zamanında bir aylık sürenin hak düşürücü süre olmadığı ve düzenlemenin hâkime buyruk veren bir düzenleme olduğu kabul edilmekteydi. Bkz. **İmre**, *Miras Hukuku*, s 485. dn 10: **Köprülü**, *Miras Hukuku*, s. 360; **Oğuzman**, *Miras Hukuku*, s. 275-276: **Kocayusufpaşaoğlu**, *Miras Hukuku*, s. 567-568: **İnan/Ertaş/Albaş**, *Miras Hukuku*, s. 484; Y.2.HD., 6.5.1976, E. 3683, K. **3902** (*Kazancı Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası*); Y.2.HD., 8.5.1979, E. 3497, K. 3792 (*Kazancı Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası*); Y.2.HD., 14.11.1997, E. 10309, K. 12315 (*Kazancı Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası*).

²⁶⁸ Aynı yönde bkz. Y.2.HD., 22.4.2003. E. 4780, K. 5851 (*Kazancı Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası*) eski düzenleme zamanında aksi sonuç veya görüş için bkz Ulgenalp. *İhtiyati önlemler*. s. 835-836.

olaylarda bir ay içinde tamamlanması olanaksızdır. Kanunda böyle bir sürenin konulması çoğu zaman kağıt üzerinde kalmaktadır. Gerçekçi bir yaklaşımla, uygulanması olanaksız böyle bir süre konulması yerine, "gecikmeksizin" ölçüsü konularak, her somut olayın niteliğine göre bu işlemlerin tamamlanması olanağı getirilmiştir".

Bu sorunlardan ve neden oldukları problemlerden kaçınılması doğrultuda, doğru bir değişiklik olarak değerlendirilmelidir. İşlemlerin gecikmeden tamamlanması esasen bir koruma tedbiridir. Koruma tedbirinden bahsedilecekse gecikmeden yapılması mümkün olacaktır. Kaydedilmesi işi defterdeki belgenin, söz konusu şartlara uygun olarak gecikmeye mahal vermeyecek şekilde zamanında doldurulması gerekmektedir²⁶⁹. Unutulmamalıdır ki "gecikmeksizin" ifadesi yorumlanırken somut durum dikkate alınıp dürüstçe değerlendirilecek ve hâkimin takdiri (MK. md. 2, 4) yorumlanacaktır²⁷⁰.

Son olarak bizde yapılan değişikliğin İsviçre'de yapılmadığını belirtelim. İsviçre Hukuku açısından ZGB. Art. 553/f. 2, kanton mevzuatına göre ve kural olarak, ölen kişinin ölümünden itibaren iki ay içinde defter tutulur. Ancak bu düzenlemeye rağmen bahsi geçen hüküm İsviçre'de düzenleyici bir hüküm olarak kabul edilmekte ve bu şekilde olası gecikme sorununun üstesinden gelinmektedir.

3.6. Terekenin Deftere Kaydedilmesi Usulü

Defter tutma prosedürü ile ilgili olarak Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 553-560 kullanılmaktadır. Yine Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 33. maddesi burada uygulama bulmaktadır²⁷¹.

Mührü ve Medeni Kanun'daki ile hemen hemen aynı düzenlemeyi içerir. Bu nedenle, terekenin deftere kaydedilme prosedürü konusunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu daha yol gösterici olacaktır. Kayıt, hakim kendisi veya onun gözetimi ve yönetimi altında yapılmalıdır (HMK. Md. 554)²⁷². Miras ortaklığının bir vasiyeti veya temsilcisi varsa, defterin tutulmasına yardımcı olmaları gerekir.

²⁶⁹ Karş. Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 380-381; Serozau/Engin. *Miras Hukuku*. 5. N. 60, s. 355. dn 36. Ayrıca karş. Öztan. *Miras Hukuku*, s. 292.

²⁷⁰ Ayan, *Miras Hukuku*, s. 200.

²⁷¹ Ayrıca bkz. Özmen. *Tereke Hukuku Daralan*. 1997, s. 161 vd.; İnan/Erlaş/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 483; Önder, *İhtiyati Önlemler*, s. 208 vd.; Ülgenalp. *İhtiyati Önlemler*, s. 836 vd.

²⁷² İnan/Ertaş/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 483; Ülgenalp, *İhtiyati Önlemler*, s. 838; Özmen, *Tereke Hukuku Davaları*, 1997, s. 157-158. Veraset ve İntikal Vergisi m. 23 uyarınca "Bankalar neztlerindeki kiralık kasa sahiplerinden birinin ölümü halinde (Sulh hâkimi tarafından yapılacak tespit hariç) vergi daire-

Taşınmazın tescili doğal olarak bazı evrakların, depoların veya açık iç mekanların okunmasını ve bazı bilgilerin toplanmasını gerektirir. Bu konuda varisler veya diğer ilgili kişiler yardımcı olmalıdır. HMK. m. 555 çerçevesinde tereke unsurları belli bir sıra takip edilerek ve tasnif edilerek kayıt altına alınmaktadır²⁷³.

Aynı cins veya birbirine benzeyen mallar mümkün olduğunca birlikte sınıflandırılır²⁷⁴. Buna paralel olarak ayrıca satılması gereken koleksiyon ürünleri tek parça ve aynı numara altında sergilenmektedir. HMK. m. 556'ya göre ücret alınan üçüncü kişilerin varlıkları da gösterilir. Üçüncü kişinin ücret talep ettiği bir miras unsuru varsa HMK. m. 557'ye göre eşyanın değeri hesaplanmalı ve deftere yazılmalıdır.

3.7. Terekenin Deftere Kaydedilmesinin Sonuçları

Tereke deftere kaydedilirken terekeye dahil olan unsurlar belirlenir ve tereke belirlenir. Bu sayede varisler deftere göre durumlarını belirler ve gerekirse aşağıda bahsedeceğimiz gibi mirası reddedebilirler²⁷⁵. Defter bu anlamda mirasçılara terekenin durumu hakkında fikir vermektedir. Burada tartıştığımız muhasebe işlevi, doğal olarak bir koruma altına girer ve bu nedenle geçicidir. Bu bakımdan örneğin sonradan başka bir bilginin ortaya çıkması durumunda defterin içeriği her zaman değiştirilebilir ve mevcut kaydın doğru olmadığı anlaşılır. Bu bağlamda söylenebilecek en temel nokta, defter kayıtlarının kural olarak maddi-hukuki etkilerinin olmadığıdır. Bu tespitimiz hem mirasçılarının hem de alacaklıların hukuki durumu açısından geçerli olup, her ikisinin de maddi hukuk açısından durumu etkilenmemektedir²⁷⁶. Bu sebeple defterin varislerin tasarruf yetkisi üzerinde bir etkisinin olması mümkün değildir²⁷⁷.

Yine buna paralel olarak, mirasçılarının defterden dolayı sorumluluk sınırlaması

---

sinin salahiyetti bir memuru hazır bulunmadıkça kasanın açılmasına ve bu memur huzurunda tespit edilmedikçe muhteviyatının mirasçıları veya kanuni temsilcileri veya vekilleri tarafından alınmasına müsaade edemezler". Görüldüğü gibi bankalardaki kasalar bakımından özel bir düzenleme yer almakta ve bunların içeriğinin tespiti bakımından, vergi dairesinin yetkili memurunun da hazır bulunması şart koşulmaktadır. Fakat maddede belirtildiği gibi, hâkim tarafından yapılacak tespitler bakımından böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır.

²⁷³ Ayrıca bkz. Ülgenalp, *ihiyati Önlemler*, s. 839; Önder, *İhtiyati Önlemler*, s. 209.

²⁷⁴ Deftere taşınmazlar da kaydedilir. Fakat onlar HMK. m. 558 uyarınca tapu kayıtları ile birlikte yazılmaları gerekir. Böylece bunları sınırlayan rehin gibi sınırlı aynı haklar, şerhler veya diğer kayıtlar da belirtilir. Bir görüşe göre, taşınmazların kira konusu edilmiş olması halinde, kiracıların kimlikleri, yerleşim yerleri ve kira sözleşmesinin süresi ile kira bedelinin de belirtilmesi gerekir. Bkz. Lütfü Dalamanlı, *Miras Hukuku ve Tatbikatı*. Kazancı. İstanbul. 1983, s. 523.

²⁷⁵ Fakat bu, onlara defterin bir nüshasının verilmesi gerektiği anlamına gelmez. Mirasçılarının defter içeriğini bilme ve durumlarını belirleme yönündeki menfaatleri uyarınca, onların tamamlanmış defteri sadece yetkililer nezdinde inceleme haklarının olduğu kabul edilmelidir.

²⁷⁶ Defterin sonraki hak sahipleri yahut halefler bakımından da bağlayıcılığı yoktur.

²⁷⁷ Bunun dışında mühürlemeden farklı olarak hak sahiplerinin fiili tasarruf yapma imkânları da ortadan kalkmaz.

yoktur. Defterin mirasçılar tarafından onaylanması ve kabul edilmesi, defterdeki alacaklılara olan borçları kabul ettikleri anlamına gelmez. Aynı şekilde, borçların varlığına veya miktarına ilişkin maddi bir hukuki açıklama da bulunmamaktadır.

Deftere rağmen mirasçılar birbirlerine veya üçüncü kişilere borçlarından dolayı dava açabilirler. Defterde terekenin unsurları için bir değer tespit edilmiş ise bunun maddi hukuk açısından bir önemi yoktur ve bu değer tespiti bağlayıcı değildir.

Emlak unsurlarının değerleri, resmi defter tutma, tasfiye veya dağıtım aşamasında ayrıca belirlenmelidir. Bu nedenle defter, resmi defter tutma işlemleri ve faaliyetleri için doğrudan bir kaynak teşkil etmemektedir²⁷⁸. Yine bu kitap, miras paylaşımına veya sonradan gündeme gelebilecek herhangi bir özel hukuk ilişkisine dayanak oluşturamaz.

Maddi hukuk açısından burada bahsedilen defter tutmanın tek sonucu MK. m. 607'ye göre mirasın reddi belirli bir tarihe yol açar²⁷⁹. MK. m. 607'de:

*"Koruma önlemi olarak terekenin yazımı hâlinde mirası ret süresi, yasal ve atanmış mirasçılar için yazım işleminin sona erdiğinin sulh hâkimi tarafından kendilerine bildirilmesiyle başlar"*²⁸⁰

Şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır. Buradaki defter, mirasın reddi açısından erteleyici bir etkiye sahip olsa da, MK. m. 619/f. Bu nedenle, resmi defter tutma süresini uzatmak mümkün değildir. Çünkü, *"Defter tutma, mirasın reddine ilişkin usule uyulmak suretiyle, bir ay içinde sulh hâkiminden istenir"* gibi ifadeleri ile MK. 619/f. 2'deki mirasın reddine yapılan atıf, ret süresiyle değil, prosedürle ilgilidir. Bunun dışında defter tutmanın maddi hukuk açısından bir etkisi yoktur.

Doktrinde defter tutmanın içerdiği bilgilere ilişkin bir karine dahi oluşturmadığı kabul edilmektedir²⁸¹. Buna göre defter, içerdiği eşyaların terekeye ait olduğunu; içermediği unsurların terekeye ait olmadığına delil teşkil etmez. Aynı şekilde defteri kebirde kayıtlı ise, borçların gerçek veya geçerli olduğuna dair bir kanıt olmayacaktır.

Bir sulh hakiminin elinde bulunan ve terekeyi belirleme hakkına sahip olan kurumun içeriğinin en azından ölüm tarihi itibarıyla etkisiz hale getirilmesinden yana değiliz. Elbette bu bir koruma tedbiridir ve yukarıda da belirttiğimiz gibi maddi hukuk açısından bağlayıcılığı kabul edilemez. Ancak mirasın korunması işlevi, içeriğine anlam vermeye

²⁷⁸ Karş. Antalya. Miras Hukuku, s. 348

²⁷⁹ Kocayusufpaşaoğlu. Miras Hukuku, s. 566: İlhan Helvacı. Mirasın Reddi. Filiz Kitapevi. İstanbul 2002. s. 83-8.

²⁸⁰ Belirtelim ki, defter tutmanın mirasın reddi bakımından bu şekilde bir etkisinin olabilmesi için, reddin olağan süresinin bitmesinden önce terekenin deftere kaydına başvurulması gerekir. Süre, deftere kaydetme işleminden önce sona ermişse, artık bu etkisi söz konusu olmaz. Bkz. Helvacı, Red, s. 85

²⁸¹ Antalya, Miras Hukuku, s. 348

olabilir. Örneğin, ortada bulunmayan ve temsil edilmeyen bir varis ortaya çıktığında, söz konusu kitabın onun için bir anlamı olmalıdır. Bu nedenle kanaatimizce kitabın içeriğine ilişkin bir delil teşkil ettiği kabul edilmelidir. Bu anlamda kitabın içeriği elbette kesin bir karine ve bağlayıcılık özelliği taşımayacaktır ancak kanaatimizce delil niteliği taşımaktadır. Son olarak belirtelim ki, terekenin tescil işlemi tamamlandıktan sonra hâkim genellikle mirasçıları tespit etmek durumundadır²⁸².

---

²⁸² Karş. Ülgenalp, *İhtiyati Önlemler*, s. 840 vd. Bkz. 7.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEREKENİN MÜHÜRLENMESİ

Terekenin mühürlenmesi MK. m. 591'de düzenlenmiştir. Bunun dışında mühürlemenin uygulama prosedürü ile ilgili HMK m. 546-552 ve Vesayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 33'te çeşitli hükümler vardır. Konuyu aşağıda bu hükümler rehberliğinde inceleyeceğiz.

4.1. Terekenin Mühürlenmesi Kavramı

Gerektiğinde koruma tedbiri olarak gündeme gelen terekenin mühürlenmesi, terekeye ait eşyaların oda, depo gibi belirli bir yere²⁸³ veya kutu, dolap veya sandık gibi belirli bir konteynere konulması ve kapatılması ve kapıya veya kapağa açılmalarını önlemek için resmi bir mühür basmak şeklinde tanımlanmaktadır²⁸⁴.

Mühürlemenin klasik anlamı budur. Ancak terekenin mühürlenmesi ve bu anlamda uygulanması çok ender bir olaydır. Bu nedenle, bizim görüşümüze göre, İsviçre uygulamasında yaygın olduğu gibi, mühürleme makamları genellikle mühürleme başlığı altında mülkün bireysel unsurlarının ayırt edici bir özelliğine sahiptir. Yönetimi devralmak, kapı kilidini değiştirmek, banka hesabını bloke etmek, tapuya şerh koymak gibi konularda karar vermemiz mümkün olmalıdır. Bu önlemler, sızdırmazlık ile aynı amacı yerine getirir ve ayrıca uygulanması daha kolaydır. Bu nedenle kanaatimizce mühür olarak kabul edilmelerine hiçbir engel yoktur.

Dolayısıyla kanaatimizce, terekenin unsurlarından bir veya birkaçının, mirasçılarının veya her halükarda Medeni Kanunda veya tüzükte mühürleme için sınırlayıcı bir tanım yoktur. Bu anlamı veya sonucu verebilecek herhangi bir uygulama sızdırmazlık olarak kabul edilebilir²⁸⁵

²⁸³ Ev eşyası bir odaya toplanabilecekken, buğday gibi mahsûllerin bir ambar içinde tespit edilerek kapısının mühürlenmesi mümkündür bkz. Dalamanlı. *Miras Hukuku*, s. 521.

²⁸⁴ İnan/Ertas/Albaş. *Miras Hukuku*, s. 482; İmre. *Miras Hukuku*, s. 483; Oğuznıan. *Miras Hukuku*, s. 275; Kocayusufpaşaoğlu. *Miras Hukuku*, s. 565-566; Ayiter, *Miras Hukuku*, s. 160; İmre/Erman. *Miras Hukuku*, s. 306; Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 381; Serozan/Engin. *Miras Hukuku*, 5. N. 61. s. 355; Antalya. *Miras Hukuku*, s. 345. Ülgenalp. *İhtiyati Önlemler*, s. 837, Önder, *İhtiyati Önlemler*, s. 208.

Tereke unsurunun tek başına bir yere konulmadan mühürlenmesi mümkünse mühürleme o şekilde uygulanır Fakat bunun mümkün olmaması halinde mühürleme yukarıda belirtildiği gibi yapılır. Özellikle taşınmazların bu şekilde bir kutuya yahut belirli bir yere konulmasının mümkün olmadığı göz ardı edilmemelidir.

²⁸⁵ Yapılan bu işlemlerin mühürleme kavramının sınırlarının aştığı düşünülse bile kanaatimizce yapımları yine de mümkündür MK. m. 589 daha önce açıkladığımız gibi hakime genel bir yetki veril

4.2. Terekenin Mühürlenmesinin Amacı ve İşlevi

Daha önce açıkladığımız gibi mirasçılar, terekenin açılmasıyla birlikte terekeye dahil olan varlıkların maliki olurlar (MK. m. 599). Paralel olarak aynı değer değerleri üzerinden mülkiyet kazanırlar (MK. Md. 599/f.2). Bu anlamda mühürleme mirasçıların hukuki durumunu etkilemez. Mirasçılar, tereke mühürlü olsa dahi, içindeki unsurların maliki ve maliki olmaya devam eder. Bu bakımdan mühürleme, aynı hatta kişilik haklarını etkileyen bir süreç değildir. Buna paralel olarak, mührün tek başına kişilere terekeler üzerinde aynı veya şahsi haklar veren bir özelliği yoktur. Mühürleme onlar için bir süreç değildir. Yani tereke mühürlenmiş olsa bile hak sahiplerinin haklarında yasal işlem başlatmaları mümkündür²⁸⁶.

Bu bakımdan mühürlemenin hukuka aykırılığı önleme gibi bir amacı veya işlevi yoktur. Mühürlemenin ana işlevini başka bir alanda gerçekleştirir. Mülkü mühürlemenin temel amacı, mirasçıların veya diğer kişilerin mülke müdahale etmesini önlemektir²⁸⁷.

Mühür olarak tanımladığımız mühürlü olan şey mühür sayesinde tutuklanamaz, açılmaz veya içindekiler alınamaz. Böylece terekenin saklanması, kaçırılması, tahrip edilmesi veya değiştirilmesi tehlikesi önlenmiş olacak ve hem kanuna uygun olarak hem de mirasbırakanın son istekleri doğrultusunda hak sahiplerine teslim edilebilecektir.

4.3. Mühürlemenin Uygulanışı

4.3.1. Terekenin Mühürlenme Yeri ve Zamanı

Mühürlemenin nerede yapılacağına, yani mühürlenecek eşyanın nerede depolanacağına hakim karar verir. Buna göre hâkim, terekeyi²⁸⁸ olduğu yerde mühürlemekle kalmayıp, oradan transfer ederek bir depoya veya banka kasasına²⁸⁹ yerleştirebilir.

Hâkim etkili olacağına inandığı bir önlemi MK. m. 591 kapsamına sokamazsa bile sahip olduğu bu genel yetki uyarınca alabilecektir.

²⁸⁶ Karş, Kocayusufpaşaoğlu. *Miras Hukuku*, s. 566: Ayiter. *Miras Hukuku*, s. 160; Antalya. *Miras Hukuku*, s. 345.

²⁸⁷ Karş İmre. *Miras Hukuku*, s. 483: İmre/Erman. *Miras Hukuku*, s. 306: Kocayusufpaşaoğlu. *Miras Hukuku*, s. 566: Ayiter. *Miras Hukuku*, s 160: İnan/Ertas/Albaş. *Miras Hukuku*, s. 482; Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 381, Serozan/Engin. *Miras Hukuku*. 5. N. 61. s. 355: Kılıçoğlu. *Miras Hukuku*, s. 240: Öztan. *Miras Hukuku*, s. 291-292: Antalya. *Miras Hukuku*, s. 345.

²⁸⁸ Örneğin yine terekede yer alan mirasbırakana ait evin içinde evin iç kapısının yahut dış bahçe kapısının mühürlenmesi mümkündür. Bkz. Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 381.

²⁸⁹ Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s 381.

Kanunda veya tüzükte mühürlenme süresi hakkında net bir açıklama yoktur. Ancak terekenin tescili ile birlikte bir değerlendirme ön plana çıkmaktadır (Yönetmelik Madde 33). Mühürlemenin de tıpkı defter tutma gibi bir koruma tedbiri olduğu düşünüldüğünde, kanunda veya tüzükte bir süre öngörülmemiş olsa bile bunun gecikmeden yapılması gerektiği kabul edilmelidir²⁹⁰.

Velayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 33/f.2/c.l'de:

"Yazımı yapılan tereke mallarından gerekenler Türk Medeni Kanununun 591 inci maddesine göre mühürlenerek koruma altına alınır. Mühür altına alma yazımdan önce de yapılabilir" denilmektedir.

Burada görüldüğü gibi mühürleme için belirli bir süre belirtilmesi yerine deftere tescil edilmeden önce yapılabileceği belirtilmektedir. Böylece mühürleme, tereke defterine kaydedilmeden önce veya sonra yapılabilir. Kitabı saklamakla mühürlemek arasında bir öncelik sırası yoktur.

Başvuruyu yapacak olan hakim duruma göre bu konuda karar verecektir²⁹¹. Tescil veya mühürleme arasındaki önceliğin belirlenmesi bu nedenle hakimın takdirindedir, ancak bir durumda ilk mühürleme Usul Kurallarında düzenlenir. Velayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 33/f. 4 uyarınca;

"Defterin hemen tutulmasının mümkün olmadığı hallerde, deftere geçirilecek tereke mallarının korunmasını sağlamak için tamamının veya bir kısmının, ölümün hemen sonrasında ve en geç on gün içinde mühürlenmesine karar verilebilir. Bu şekilde mühürlenmiş malların da defteri tutulur".

Bu sebeple defter tutmanın uzun süreceği veya başka sebeplerle defterin hemen tutulmasının mümkün olmayacağı anlaşılırsa 10 gün içinde mühürlenmesi gerekir. Kitaptaki unsurların dikkate alınabilmesi için son gün içinde mülkiyet korumasız bırakılmayacaktır. Mühür bu şekilde yapılırsa mühürlü mal sonradan deftere kaydedilir. Mühürlemenin hemen yapılması gerektiği yönetmelikten anlaşıldığı gibi, ancak bazı durumlarda defter hemen tutulamaz. Yönetmelikte belirtilen bazı durumlarda bu süre 10 güne kadar çıkabilmektedir²⁹².

²⁹⁰ Mühürlemenin ölü evini rahatsız eden bir iş olması ve bu yüzden zorlukla karşılaşma ihtimalinin bulunması onun vakit kaybetmeksizin yapılmasına engel teşkil etmemelidir.

²⁹¹ Karş. Dural/Öz, *Miras Hukuku*, s. 381; İnan/Ertas/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 484.

²⁹² Aynı yönde bkz. Özüğür, *Miras Hukuku*, s. 494

4.3.2. Mühürlemenin Kapsamı

4.3.2.1. Genel Olarak

MK. m. 591'e göre sadece sicile kayıtlı olanlar mühürlenir. MK. m. 591/f. 1/c. 1 tam olarak aşağıdaki gibidir:

"Yazımı yapılan tereke mallarından gerekenler mühürlenir"

Böylece deftere kayıtlı tüm mal veya mülkleri mühürleme zorunluluğunun olmadığını söyleyebiliriz. Bunun yerine, mühürlenmesi yararlı veya gerekli görülenler mühürlenecektir.

Bunu takdir edecek kişi elbette ki yetkili yargıçtır. Mevcut durumu değerlendirebilecek ve belirli malları sızdırmazlığın dışında tutabilecektir²⁹³. Burada özellikle eşyanın kullanımına ilişkin bir ihtilafın olup olmadığı veya kullanım ihtiyacının varlığı ve oranı hakim kararını etkileyecektir²⁹⁴.

Eski Velayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 30/f. 2. maddede şu hükme yer verildi:

"Medeni Kanununun 532 nci maddesi gereğince mühürleme ve defter tutma işlemi, tespit ve muhafaza edilmedikleri takdirde ziyaa uğraması muhtemel olan mallara münhasır olmak üzere uygulanır. Gayrimenkuller deftere yazılmaz. Kütüphane veya pul koleksiyonu gibi tespiti uzun zamana ihtiyaç gösteren menkullerden mürekkep mal toplulukları, mühürlenmek veya kasa gibi emin bir yere konulmak suretiyle muhafaza edilir".

Bu maddede "... muhafaza edilmedikleri takdirde ziyaa uğraması muhtemel olan mallar ..." şeklinde daha özel ve somut bir kavram kullanılmıştır. Genel bir ifade (*gerekenler* gibi) kullanılmamıştır. Buna karşın yeni tüzükte bu sınırlamaya yer vermemiş sadece "*gereken*" tereke unsurlarının mühürleneceği şeklinde ifade edilmiştir (Tüzük m.33/f.2). Teslim edilmediği takdirde mühürlenip korunması gerekir. Kaybolması veya kaybolması muhtemel olan eşyalar hasarlı zarar ön plana çıkacaktır. Yeni düzenleme ile kapsam genişlediğinden, malın mühürlenmek üzere kaybolma riski mutlaka aranmayacaktır.

²⁹³Üçüncü kişilerle yaşanan hukuki ihtilaflar terekenin mühürlenmesine engel teşkil edemez. Terekeye ait malvarlığı değerleri üzerinde üçüncü şahısların mülkiyeti iddiası bulunsa bile mühürleme yapılmalıdır.

²⁹⁴Bu halde gerekirse malların bırakıldığı mirasçıdan teminat istenebileceği ile ilgili olarak bkz. Özuğur. *Miras Hukuku*, s. 494.

Burada belirtilen "gerekli olma" kriterleri açısından çelişki olması durumunda HMK. m. 550'ye göre, anlaşmazlık hakim tarafından çözülür basit bir prosedürde gerçekleştirilir.

Mühür dışında tutulabilecek bazı gayrimenkul unsurları kanun ve tüzüklerde açıkça sıralanmıştır. Aşağıda bunlara odaklanacağız. Ancak bazı kalıtsal unsurların, bunların dışında kalan "gerekkenler" kriterine göre mühürleme dışında tutulabileceğine dair birkaç örnek vermek istiyoruz: Terekede hayvanlar varsa, bunların yiyeceklerinin mühürlenmesi ya da saklanması doğal değildir. Bunun yerine terekenin bahsi geçen unsurlarının mütevelliyeye devredilmesi daha uygun olacaktır²⁹⁵.

Bunun dışında tereke içinde iktisadi işletme varsa klasik anlamda mühürlemek yerine müdür veya müdür atanmalıdır ve ticarete devam etmesi sağlanmalıdır²⁹⁶. Çeşitli şirketlerde hissesi olması durumunda, söz konusu hisselerin bilinmesi durumunda bunların mühürlenmesine gerek yoktur.²⁹⁷

Son olarak, taşınırlarda terekenin mühürlenmesi ihtiyacının daha belirgin olduğu, taşınmazların tespiti ve korunması taşınırlara göre daha kolay olduğundan, "mühürleme" kavramı sadece taşınırlar için kullanılmaktadır²⁹⁸.

4.3.2.2. Mirasbırakanla Birlikte Oturanların İhtiyaçlarının Göz Önünde Bulundurulması

Yeni Medeni Kanunumuzda geçmişte olmayan bir düzenleme yer almakta olup, mirasçıyla birlikte yaşayanların ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amaçlanmaktadır.

MK. m. 591/f. 2 nci maddeye göre, "tereke mühürlenirken mirasbırakanla birlikte oturanların ihtiyaçları için gerekli eşya bir tutanakla tespit edilip güvenilir kişi olarak kendilerine bırakılır; taşınmazların onların oturmaları için zorunlu olan bölümleri, mühürlemenin dışında tutulur".

Velayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 33/f. 2/c. 2. maddede de paralel bir düzenleme vardır: "Mirasbırakanla birlikte oturanların ikametleri için zorunlu olan taşınmaz, bölümleri ile ihtiyaçları için gerekli eşya mühürlemenin dışında tutulur".

²⁹⁵ Bu tespitimiz ve terekede hayvan bulunmaması halinde bunların yiyeceklerinin mühürlenebileceğine ilişkin olarak bkz. **Dalamanlı**. *Miras Hukuku*, s. 521.

²⁹⁶ Karş. Dalamanlı. *Miras Hukuku*, s. 521-522.

²⁹⁷ **Dalamanlı**. *Miras Hukuku*, s. 522.

²⁹⁸ Bu yönde bkz. Y.2.HD.. 14.11.1997, E. 10309. K. 12315 (*Kazancı Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası*). Fakat belirtelim ki mühürleme sadece taşınırları değil taşınmazları da kapsayan bir kurumdur. MK. m. 591/f. 2. "taşınmazların onların oturmaları için zorunlu olan bölümleri, mühürlemenin dışında tutulur" ifadeleriyle taşınmazların da kural olarak mühürleneceğini ortaya koyar.

Tereke mühürlenirken mirasçıyla birlikte yaşayanların ihtiyaçları dikkate alınır ve gerekirse ihtiyaç duydukları eşyalar kendilerine bırakılır²⁹⁹. Diğer eşyalar ise birlikte yaşayanların kullanımına bırakılır. Bu şekilde söz konusu mal ve taşınmazların tamamı veya bir kısmı mühürden kaldırılır³⁰⁰.

Kanunda "*mirasbırakanla birlikte oturanlar*" kanunda mirasçı olmaları gerektiğine dair bir ibare vardır. Dolayısıyla varisle birlikte yaşayanlar mirasçı olmasalar dahi söz konusu hükmün uygulanması gerektiği kabul edilmelidir³⁰¹. Ev eşyaları tutanak ile tutunup söz konusu şahıslara "*güvenilir kişi*" olarak teslimi sağlanır. Tutanak aracılığı ile teslim edilen eşya netleşmiş olur³⁰².

Bu maddenin altsoyları ve/veya eşleri, özellikle sağ kalan eşleri ve başta kendileri olmak üzere korumayı amaçladığı kabul edilmektedir. Pratik hayatımız dikkate alındığında buradaki korumanın aslında uygulamada eşi korumaya yönelik olacağı öngörülebilir. Genellikle altsoyun olmaması, sağ olan eşin diğer mirasçılarla beraber mirasçı olması onu zor durumda bırakabilir³⁰³. Pratikte mirasbırakanla birlikte yaşayan eş, eştir. Bazı durumlarda, altsoyundan gelen veya üstsoyundan gelen olabilir. Ancak kanaatimizce hükmün amacını sadece aile konutu ile sınırlamak doğru olmayacaktır. Daha önce de belirttiğimiz gibi, ölen kişinin anneanesi veya babası yanlarında olsa dahi aynı koruma gündeme gelebilir.

---

²⁹⁹ Hükmün mirasbırakanla birlikte oturanların mağdur olmamasını sağlamak üzere getirildiğine ilişkin açıklamalar için bkz. İşgüzar. *Değişiklikler*, s. 95.

³⁰⁰ Ülgenalp. *İnvali Önlemler*, s. 837.

³⁰¹ Söz konusu kişilerin mirasçı olması şart değilse de somut durumun değerlendirmesinin iyi yapılması ve mirasbırakanın birlikte oturduğu kişilerle ilişkisi göz önünde tutulması gerekir. Unutulmamalıdır ki burada hükmün maksadı, kişilere sahip olmadıkları hakkı temin etmek değildir. Bu bakımdan bu hüküm sayesinde hiçbir şekilde tereke üzerinde hak sahibi olmayan kimselerin hak iddia etmesi mümkün olmaz. Kaldı ki mühürleme hukuki işlemleri yahut yargısal prosedürleri durduran bir işlem değildir. Bunlara karşı maddi hukuk anlamında talepler doğal olarak gündeme gelebilir. Burada maksat mirasbırakanla birlikte oturanların mağduriyetinin önüne geçici de olsa geçmektir. Bu bakımdan somut durum önem arz eder. Örneğin sadece bir ev arkadaşlığı ve kira ortaklığı ilişkisi olan haller ile kişi ile birlikte yaşayan büyük annesi arasında bir fark olacaktır. Bunun değerlendirmesini hâkim yapacaktır.

³⁰² Eşyaların kendilerine bırakıldığı kişilerin bunları diğerlerinin zararına elden çıkarma riski bulunduğundan hâkimin seçimini yaparken dikkatli olması ve gerekli önlemleri alması gerekir Ülgenalp. *İhtiyatı Önlemler*, s. 838

³⁰³ Kılıçoğlu. *Miras Hukuka*, s. 240. Kılıçoğlu burada mirasbırakanla birlikte oturanların mirasbırakan ile aynı konutta kaldıklarını bundan kastın ise aile konutu olduğunu belirtmektedir. Yazara göre buradaki düzenleme de yeni Medeni Kanunumuza hâkim ve aile konulu ile ev eşyalarının korunmasına ilişkin düzenlemelere paralel ve onları tamamlayan bir düzenlemedir. MK. m. 591/f. 2 gereğince, ölüm halinde sağ kalan eşin mağduriyetinin önlenmesi için taşınmazlarda oturabileceği kısım, ki söz konusu olan aile konutu ise tamamı, ve ihtiyacı olan taşınmazlar mühürleme dışında tutulacaktır. Bkz. Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, s. 240-241.

4.3.2.3. Alacaklıların Talebi Üzerine Yapılan Mühürleme

MK. m. 591/f. 3. maddeye göre, *"alacaklıların istemi üzerine yapılan mühürleme, güvence altına alınan miktarla sınırlıdır. Alacaklıya güvence gösterildiği takdirde mühürleme yapılmaz, yapılmışsa kaldırılır"*³⁰⁴.

Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 33/f. Son bölümde ise paralel bir düzenleme verilmiştir. Buna göre, *"Alacaklıların istemi üzerine yapılan mühürleme, alacak miktarıyla sınırlıdır. Alacaklıya güvence gösterildiği takdirde mühürleme yapılmaz, yapılmışsa kaldırılır"*.

Görüldüğü gibi mühürleme temelde alacaklının talebi üzerine yapılabilmektedir. Burada kanun koyucu terekeyi korumaya yönelik tedbirler olarak alacaklıları korumak istemiştir.

Alacaklıların talebi üzerine mühürleme diğerlerinden iki şekilde farklıdır:

1. Normalde yapılan mühürleme için bir miktar sınırı yoktur, ancak burada yapılan mühürleme kredi miktarı ile sınırlıdır. Böylece yapılan mühürleme alacak tutarını karşılamak için sadece tereke mallarını kapsayacak ve bunlarla sınırlı olacaktır³⁰⁵.
2. Yine normalde mirasçılar için geçerli olmayan ikinci düzenleme, alacaklıya güvence verildiği takdirde mühürlemenin yapılamayacağıdır. Mühür istendiği takdirde mirasçılardan birine teminat verilerek mühürlenmesinin önlenmesine yönelik bir düzenleme bulunmazken, alacaklılar için böyle bir düzenlemeye yer verilmiştir. Böylece alacaklıya bu tüzük uyarınca yeterli teminatın sunulması halinde herhangi bir mühürleme yapılmayacaktır. Mühür tamamlandıktan sonra bile, mirasçılardan alacaklıya yeterli güvence sağlaması halinde mühür kaldırılabilir³⁰⁶.

4.3.3. Mühürleme İşleminin Uygulanış Usulü:

Mühürleme, mirasçı veya alacaklılardan biri tarafından veya re'sen yapılır. Mühürlemenin nasıl yapılacağına ilişkin 546 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri kullanılabilir³⁰⁷. Yine Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras

³⁰⁴ Kanunda bir sınırlama olmadığına göre, buradan sadece tereke alacaklıları anlamamak gerekir. Mirasçılardan alacaklıları ile duruma göre vasiyet alacaklıları da bu kapsamda değerlendirilmelidir.

³⁰⁵ Buradan da anlaşılmalıdır ki hâki m.-alacak miktarı ve mühürleme yapılacak tereke unsurları bakımından bir değer tespiti işlemi yapacak veya yapılmasını sağlayacaktır Belirtelim ki burada bir değer belirlense bile bunun maddi hukuk bakımından kurucu yahut tespit niteliğinde bir hüküm olması söz konusu değildir. Bu bakımdan tarafları bağlamaz.

³⁰⁶ Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 381-382; İşgüzar. *Değişiklikler*, s. 95.

³⁰⁷ İmre, *Miras Hukuku*, s. 584; Oğuzman. *Miras Hukuku*, s. 275.

Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Yönetmelik m. 33, terekenin mühürlenmesi ile ilgili uygulama alanı bulan bir diğer yönetmeliktir.

Bu kapsamda HMK. m. 546; "*Temhir edilmek lazım gelen eşyayı hakim memuriyetine veya bu hususa mahsus resmi mühür ile temhir eder*" ifadesinden anlaşılmaktadır. HMK. m. 547'ye göre bir rapor ve mühürleme tarih ve saati varsa; mühürleme nedeni; hazır bulunanların ve mühürlenmek isteyenlerin adı, unvanı ve ikamet yeri; kapı ve kasa gibi mühürlü eşyaların tespiti ve mühürsüz eşyaların kısa bir açıklaması yazılır.

HMK. m. 548, paragraf buna göre hâkim, bu tür önemli şeyleri mühürlemek ve güvenli bir yerde muhafaza edilmesini sağlamakla yükümlüdür. Aslında, söz konusu değerli eşya ile ilgili bir tazminat talebi varsa, hakim bunu geçici olarak çözmek ve durumu tutanağa geçirmekle yükümlüdür.

HMK. m. 549 sayılı Kanun, mühürlenmiş yerlerin anahtarlarının mühür kaldırılınca kadar başkatip tarafından tutulacağını ve genel sekreterin anahtarları teslim aldığı bir tutanakla bildirmesi gerektiğini düzenlemiştir. Bu nedenle senet, para ve hatta mücevher gibi değerli eşyaların mahkemede veya başka bir yerde bir kasada kilitlenip mühürlenmesi ve anahtarının mahkemede saklanması gerektiğini düşünüyoruz³⁰⁸. Meyve ve sebzeler gibi mühürlenip depolandığında bozulma olasılığı olan miras alınan ürünler satılmalı ve fiyattan saklanmalıdır³⁰⁹.

Mührün kaldırılmasına ilişkin olarak hâkim mührün kaldırılmasına karar verir ve bu karar hâkim tarafından uygulanır³¹⁰. HMK. m. 551 uyarınca mührün kaldırılması sırasında hâkim mührü kontrol edecek ve mührün yapıldığı koşullarda bir değişiklik olup olmadığını değerlendirecektir. Bir değişiklik olursa, örneğin mühür bozulursa, hakim bunu tutanaklara kaydetmelidir.

Mühür çıkarma işlemi raporla belirlenir. HMK. m. 552'ye göre hem mühürleme raporu hem de mühür açma raporu özel bir deftere kaydedilir.

4.4. Mühürlemeye Aykırı Davranışlar ve Sonuçları

Mühürleme yapılırken ilgililerden beklenen en temel davranış, mühürlemeyi kolaylaştıracak bilgilerin verilmesi ve sağlıklı bir şekilde yapılmasını sağlamaktır.

³⁰⁸ Dalamanlı, *Miras Hukuku*, s. 521.

³⁰⁹ Dalamanlı, *Miras Hukuku*, s. 521.

³¹⁰ Mühürlemenin, amacını gerçekleştirmesi veya artık ihtiyaç kalmaması üzerine hâkimin kararı ile sona erer.

Defter tutmada olduğu gibi, mirasçılarının ve üçüncü kişilerin mührün işleyişi hakkında bilgi vermek zorunda olduğu kabul edilmiştir. Bunun ihlali, hasar için tazminat yükümlülüğüne yol açabilir.

Bilgi verme yükümlülüğü dışında, terekenin mühürlenmesinin yukarıda saydığımız işlevleri tam anlamıyla yerine getirebilmesi için çeşitli önlemler öngörülmüştür. Bu kapsamda HMK. m. 549 sayılı Kanun'da mühürlü kilitlerin anahtarlarının mühür açılıncaya kadar mahkeme başkanında kalması gerektiği düzenlenmiştir. Böylece anahtarın kolayca erişilmesinin önüne geçilmesi ve geri alınamayacak güvenli bir yerde saklanması istenmiştir.

Yine daha önce de belirttiğimiz gibi HMK. m. 551'e göre mührü açacak olan hâkim, mührün yerleştirildiği şekliyle var olup olmadığını incelemekle yükümlüdür. Hâkim mührün kırıldığını tespit ederse veya başka bir dolandırıcılıktan şüphelenirse durumu tutanakla kaydeder. Bu rapor doğabilecek tazminat ve cezai sorumluluk için delil olarak kullanılabilir.

Mührün kırılması bir zarara neden olmuşsa, mührü bozan kişinin özel hukuk açısından sorumluluğu gündeme gelir ve bu konuda genel hükümler uygulanır. Bunun dışında kişinin cezai sorumluluğu da gündeme gelebilir. Çünkü mührü çıkarmak veya yerleştirme amacına aykırı hareket etmek TCK'dır. m. 203 kapsamında suç sayılıyor.

TCK. m. 203 aşağıdaki gibidir:

"Kanun veya yetkili makamların emri uyarınca bir şeyin saklanmasını veya varlığının aynen korunmasını sağlamak için konulan mührü kaldıran veya konuluş amacına aykırı hareket eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır".

BEŞİNCİ BÖLÜM

TEREKENİN RESMEN YÖNETİLMESİ

Bu bölümde bir koruma tedbiri olan terekenin resmi yönetimini ele alacağız. 00/201 sayılı Medeni Kanunumuzun 592, 593 ve 594. maddelerinde düzenlenmiştir^{311/312}. Özellikle mirasçılar tereke üzerindeki yönetim ve tasarruf yetkilerini geçici olarak sona erdirdiği için buradaki koruma tedbirinin diğerlerinden daha katı ve etkili bir tedbir olduğunu söyleyebiliriz.

Aşağıda bu kurumu detaylı olarak inceleyeceğiz. Doktrinde terminolojik olarak “*terekenin resmen yönetilmesi*”³¹³ yerine “*mirasın resmen idaresi*”³¹⁴ tercih edilebilir. Ancak biz daha yaygın olduğunu ve içeriği daha iyi yansıttığını düşündüğümüz “*terekenin resmen yönetilmesi*”³¹⁵ tabirini tercih ediyoruz veya terekenin resmi olarak veya üçüncü şahıslar tarafından yönetiliyormuş gibi görünmesi buna yol açabilir.

Ülkemizde kanunda bu yönde net bir vurgu bulunduğundan, resmi idare dışında terekenin özel idaresi değil, sadece resmi idaresi bulunmaktadır. Bu nedenle, terimine “*resmen*” kelimesini eklemeyi uygun görüyoruz³¹⁶.

³¹¹ Bunun dışında terekenin resmen yönetilmesine atf yapan maddeler vardır..

³¹² Ölen kişinin malvarlığının yönetimi ile ilgili olarak Türkiye'nin de imzalamış bulunduğu “*Müteveffaların Mal Varlığının Uluslararası Yönetimine Dair 1973 Tarihli 21 No.lu Lahey Sözleşmesi*” bulunmaktadır. Türkiye bu sözleşmeyi 30. maddenin uygulanmasına şerh koyarak 29.09.1976 tarihinde imzalamış fakat gerekli işlemler yapılmadığından sözleşme Türkiye bakımından henüz yürürlüğe girmemiştir. Sözleşmeyi Türkiye dışında Çek Cumhuriyeti, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz, Slovakya ve İngiltere imzalamıştır. Fakat taraf devletlerin çoğunda henüz yürürlüğe girebilmiş değildir. Bkz. Sözleşme için <http://www.hcch.net/upload/conventions/txt21en.pdf>; 11.11.2021.

Sözleşme uyarınca taraf devletler, ölen kişinin taşınır varlıklarının yöneticisini gösteren ve mirasçıları içeren bir uluslararası belge oluşturulmasını! ve bunu kendi devletlerinde tanımayı taahhüt etmektedirler. Sözleşmenin 9 vd. maddeleri, söz konusu tanınmanın koşullarını belirlemektedir. Sözleşmenin 21 ve devamı maddelerinde ise belgenin etkileri düzenlenmiştir. Bu çerçevede, belge sahibine tereke ile ilgili bütün bilgilerin toplama, tereke ile ilgili ölüme bağlı tasarruflar dâhil bütün belgeleri değerlendirme, koruma önlemlerini alma malvarlıklarını toplama, borçları belirleme, bazı sözleşmeleri yeme getirme veya feshetme banka hesabı açma yönetme veya kapatma vb. birçok yetki tanınmıştır. Belirtelim ki, sözleşmede bütün bu yetkiler taşınır bakımından söz konusu edilmiş fakat 30. madde ile taşınmazlar bakımından da yetkilerin söz konusu olabileceğine yer verilmiştir. Buna göre belgenin düzenlendiği ülkede yurtdışındaki taşınmazlar bakımından yetkilerin verilmesi halinde taraf devletin de bu yetkileri tanınması gerekir. Türkiye, yukarıda belirttiğimiz gibi bu maddenin uygulanmasına şerh koymuştur.

³¹³ “*Terekenin Resmen Yönetilmesi*” yalın “*Terekenin Resmi Yönetimi*” kavramını tercih edenlere örnek olarak bkz İnan/Erlas/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 484 vd.; Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, s 241 vd., Serozan/Engin, *Miras Hukuku*, 5, N. 65 vd., s. 356 vd.; Dural/Öz, *Miras Hukuku*, s. 382.

³¹⁴ İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 307 vd.

³¹⁵ Doktrinde Dural/Öz. “*tereke*” yerine “*mirasın*” resmen idaresinden söz edilmesini kanaatimizce haklı bir şekilde isabetli bulmamaktadırlar. Yazarlara göre terekenin resmen yönetilmesinde, külli intikal ve bölüştürme gibi bir dizi hukuki olayların bütünü olan “*miras*” kavramının değil, mirasa konu tereke mallarının bir süre için mahkemece yönetilmesi söz konusudur. Bknz. Dural/Öz, *Miras Hukuku*, s. 382, 347.

³¹⁶ *Alman hukukunda*, bizdeki anlamıyla terekenin resmen yönetilmesine karşılık gelecek başlı başına bir kurum bulunmamaktadır. Orada terekenin yönetilmesi bizdeki gibi temelde mirasçıların yetki alanıdır.

5.1. Terekenin Resmen Yönetilmesi Kurumunun Genel Olarak Tanıtımı

5.1.1. Terekenin Resmen Yönetilmesi Kavramı

Terekenin resmî yönetimi, terekenin iradesine bakılmaksızın, terekenin yetkili hakim veya onun tarafından görevlendirdiği kişi tarafından geçici bir süre için terekenin korunması için terekenin kanunda belirtilen sebeplerin varlığı halinde mirasçılar ve sağlıklı bir şekilde hak sahiplerine teslim etmesi korunmasıdır.

Tereke ancak kanunda belirtilen sebeplerle resmi olarak yönetilebilir. Çünkü resmi yönetim miras açısından sıradan bir yönetim değildir. Bilindiği gibi ve daha önce de belirttiğimiz gibi Medeni Kanunumuzda yer alan Miras Kanununa göre bir kimse öldüğünde malları bir bütün olarak mirasçıları tarafından iktisap edilir ve onlar tarafından müştereken yönetilir (bkz. MK. madde 575., 599., 640.). Bu birlik bir "*elbirliği halinde hak sahipliği*" olarak karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla mirasçıların her birinin mirası birlikte yönetmesi hem bir hak hem de yasal bir zorunluluktur (MK.m. 640 / f. 2)³¹⁷.

Bazı durumlarda, varlıkların yönetimi farklı bir şekilde gerçekleşebilir. Örneğin, mirasçılar kendilerini temsil etmek üzere bir vekil atayabilir ve anlaşmazlık halinde bunlardan birinin talebi üzerine hakim terekeyi yönetmek üzere bir vekil atayabilir (MK.m.640/f.3). Mirasbırakanın, mirasçılardan birinin talebi üzerine, resmi tasfiye çerçevesinde bir vasiyetçi ataması veya mirası yönetmesi de mümkündür. Ancak hepsinin ortak özelliği idarenin kural olarak mirasçı veya mirasçıların iradesine dayanmasıdır. Çünkü yönetici ya doğrudan onlar tarafından seçilir ya da onların talebi buna yol açar.

Bu kural olmakla birlikte, Medeni Kanunumuzun 592. maddesi bazı istisnai durumlarda mirasçıların iradesine bakılmaksızın yetkili mahkeme veya onun atadığı memur tarafından terekenin resmi olarak yönetilmesi ilkesini kabul etmektedir³¹⁸. Bu durumda, tereke başka bir kişi tarafından yönetilir. Mülk, sebeplerin dağıtılması veya ortadan kaldırılmasına kadar, mirasçılar veya yetkili temsilcileri tarafından değil, sulh hakimi tarafından atanan veya kanunla belirlenen kişi tarafından yönetilir³¹⁹.

Mülkün resmi yönetimi kavramı, ancak hakim tarafından karar verildiğinde ortaya

³¹⁷ Konu ile ilgili genel olarak bkz. Halil Akkanat. *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, Filiz Kitapevi, İstanbul 2004. s. 53 vd.

³¹⁸ Benzer yaklaşım açısı için bkz. Ülgenalp. *İhtiyati Önlemler*, s. 829-830.

³¹⁹ Karş. Dural/Öz. *MirasHukuku*. s 382:

çıkar. Bu kararı hakim dışında kimsenin vermesi mümkün değildir. Örneğin, vasiyetçinin birçok idari yetkisi olmasına rağmen bu yönde karar verme yetkisi bulunmamaktadır.

Unutulmamalıdır ki, terekenin resmi yönetiminin kararı ve bir yönetici atanması terekenin mirasçılara ait olan malvarlığını sona erdirmez. Miras mirasçılara ait olmaya devam eder. Bu bakımdan terekenin resmi yönetimi kavramı terekenin hak sahipliğine el konulması veya hak sahipliğinin değiştirilmesi anlamına gelmemektedir. Mülkün resmi yönetimi, malik değiştiren bir kurum değil, belirli bir süre için zorunlu ve sınırlı bir nedenle mülkün yönetimini sağlayan bir kurumdur³²⁰.

5.1.2. Kurumun Amacı

Böyle bir düzenlemenin kanunda yer almasının nedeni kurumun kendisi anlatıldıkça daha iyi anlaşılacaktır. Ancak burada belirtmek gerekir ki, terekenin resmi idaresi ihtiyati tedbir olarak ve istisnai bir şekilde mevcuttur. Aşağıda da görüleceği üzere bunu gerektiren sebeplerin çoğunda varislerin bir kısmının yokluğu veya bilgisizliği gibi durumlar söz konusudur. Bu ihtimaller arasında terekeyi yönetebilecek veya bu ortaklığı etkin hale getirebilecek bir miras ortaklığından bahsetmek mümkün değildir. Bu durumda tereke terkedilemeyeceğinden, terekenin sağlıklı bir şekilde mirasçılara teslim edilebilmesi ve yönetilebilmesi için hâkime bu süre içinde terekenin korunmasına yönelik tedbirleri alma görevi verilmiştir³²¹.

Bunun dışında miras ortaklığı kurulabilse dahi terekenin resmi olarak yönetilmesi yine de mümkün olabilir. Burada, özellikle MK. m. 595/f. sonuç doğrultusunda terekenin resmi yönetiminde mirasçılık belgesine giden sürecin amacı MK. m. 598 uyarınca, bir karar verilinceye kadar arazinin tarafsız bir şekilde yönetilmesini sağlamaktır.

Bu anlamda kurumun amacı, geçici bir süre için terekenin yönetiminden başka bir şey değildir. Kurum, terekeyi bölmek ve miras ortaklığını tasfiye etmek niyetinde değildir. Yine bu kurum tereke unsurlarını profesyonel bir yöneticiye vermek ve onun tarafından karlı bir şekilde işletilmek amacıyla değildir.

---

³²⁰ İmre, *Miras Hukuku*, s. 486; İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 307.

³²¹ İnan/ Ertuş/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 484-485; İmre, *Miras Hukuku*, s. 486; İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 307; Öztan, *Miras Hukuku*, s. 293.

Mülkün resmi yönetimi, resmi makam veya onun kontrolü aracılığıyla geçici olarak korumayı ve yönetmeyi amaçlar. Böylece gayrimenkulün varlığı ve değeri korunmakta ve güvence altına alınmakta, ertelenemez bir yönetim ile tasarruf sağlanmaktadır. Böylece kanuna aykırı mirasçıların veya üçüncü kişilerin terekeye el koymaları, terekenin değerini bilinmeyen veya ulaşılabilen mirasçılara karşı düşürmeleri, ivedi davaları geciktirmeleri ve ilgilileri hem ekonomik hem de hukuken mağdur etmelerinin önüne geçilmektedir. Bu yönleriyle kurum, öncelikle mirasçıların menfaatlerinin yanı sıra terekenin alacaklıları başta olmak üzere tüm ilgililerin menfaatlerini korur.

5.1.3. Yakın Kurumlarla İlişkisi

Buradaki koruma tedbiri, icra memuruna, terekenin resmi tasfiyesi halinde yönetime, tereke temsilcisine veya miras ortaklığından farklı bir kuruma vasiyetname anlamına gelir. Mülkün resmi yönetimi elbette bazı yönlerden bahsettiğimiz kurumlara benzer. Ancak buradaki yapı, söz konusu kurumlardan ayrı ve özgün olarak değerlendirilmelidir.

Taşınmazın resmi yönetiminin diğer kurumlardan temel farkı koruma amaçlı bir kurum olması ve bundan doğan yetkilerin bu çerçevede sınırlı olmasıdır. Bu bağlamda öncelikle belirtelim ki, terekenin resmi yönetimi tüm mirasçıların veya ölenin iradesine karşı müdahale eden bir kurum iken, vasiyetin yerine getirilmesi görevi tamamen ona bağlı bir kurumdur³²².

Her iki kurum da farklı düzenlemelere tabi tutulmuş ve farklı ihtiyaçlar açısından öngörülmüştür. . Bu yönlerinden dolayı terekenin resmi idaresinin vasiyeti yerine getirme görevi olmadığı söylenmelidir. Bunun dışında MK. M.632-636'da düzenlenen resmi tasfiye, idare ve terekenin tasfiye memuru tarafından resmi idaresi ile karıştırılmamalıdır.

Tasfiye memuru yetkili hakim tarafından atanmasına rağmen, resmi tasfiyeye yol açan kural olarak MK'dır. m. 632'ye göre varislerden ve MK. m. 633'e göre vasiyet edenin alacaklılarından birinin veya mirasın talebidir³²³. Resmi tasfiyenin amacı,

---

³²² Karş. Koksal Kocağa. "Mirasçılık Belgesi (MK m.598)". Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Cilt. IX. Sayı 1-2. (Haziran-Aralık 2005). s. 57 vd. Vasiyeti yerine getirme görevlisi atayabilmenin, mirasbırakanın iradesine gösterilen önemin göstergesi olduğuna ilişkin bkz. Ömer Arbek. *Miras Hukukunda Ölüme Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları ve Müeyyidesi*. Yetkin. Ankara 2007, s. 40-41.

³²³ İstisna olarak bkz. MK. m. 612. 614. 617/f. 2. Burada dahi aslında mirasçılar mirası reddetmek suretiyle kendileri resmi tasfiyeye yol açarlar.

mülkün korunması değil, dağıtımıdır. Bu doğrultuda alacaklılara ve borçlulara çağrı (MK.m. 634/f.2) gibi bu amaca hizmet edecek yollar uygulanmaktadır. Bu anlamda memur terekeyi tasfiye eder. Ancak, terekenin resmi yönetimi, bir koruma tedbiri olarak terekenin bölünme veya tasfiye sürecinin bir aşaması veya parçası değildir³²⁴.

Resmi tasfiyenin amacı, MK. m. 586 yılında düzenlenen kayıp mirasa ilişkin olarak, mirasın düzenlendiği sırada hazır bulunmayan ve sağ olup olmadığı ispat edilemeyen mirasçının miras payının resmi yönetimi de mirasçılardan ayrılmıştır³²⁵.

MK. 640/f.3 mirasçılardan biri miras ortaklığına vekil tayini talebinde bulunduğundan kendisi miras ortaklığından ayrılır. Her ikisinin de yetki ve görevleri sınırlıdır. Terekenin korunması ve yönetimine aittir ve terekeyi kapsamaz.

Son olarak terekenin resmi yönetim kurumu, bazı durumlarda vâris veya terekeye kayyum atanması (MK.m. 427/b. 3); Artmirasçı güvence sağlamıyorsa mirasın resmi idaresi (MK.m. 523/f.3) ile karıştırılmamalı ve bunlardan bağımsız olarak değerlendirilmelidir.

5.2. Resmi Yönetimi Gerektiren Haller

5.2.1. Genel Olarak

Mirasçıların terekeyi resmen yönetme yetkisi terekenin resmi yönetimi kararı ile kaldırıldığından, yukarıda da belirttiğimiz gibi bu durum kanunda ağır bir tedbir olarak görülmüş ve sadece kanunda belirtilen hallerde usul olarak kabul edilmiştir. Böylece kanunun sınırlı ve yıpratıcı olduğu durumlarda terekenin resmi yönetimi söz konusu olacak ve bunlar dışında herhangi bir nedenle terekenin resmi yönetimine karar verilmesi mümkün olmayacaktır^{326/327}. Sonuç olarak, tüm mirasçıların mirasın

³²⁴ Antalya. *Miras Hukuku*, s. 349.

³²⁵ Karş. İmre. *Miras Hukuku*, s. 488; Antalya. *Miras Hukuku*, s. 349.

³²⁶ İmre, *Miras Hukuku*, s. 488. Oğuzman, *Miras Hukuku*, s. 276. dn. 57a; Kocayusufoğlu. *Miras Hukuku*, s. 568; İmre/Erman. *Miras Hukuku*, s. 308; Kılıçoğlu. *Miras Hukuku*, s. 241; Serozan/Engin. *Miras Hukuku*, 5. N. 65. s. 356. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında "yekdiğerinden farklı veraset senetlerinin varlığı, terekeye el konulmasını ve önlemin devamını gerektiremez" ifadeleriyle, kanunda belirtilmeyen bir halin önleme yol açamayacağını açıkça belirtmiştir (YHGK., 21.9.1966. E. 2/852. K. 241. *Ankara Barosu Dergisi*, 1966, S. 6. s. 1050). Ayrıca bkz. Y.2.HD., 21.1.1964, E. 119. K. 272. *İBD*. 1964, s. 318-319. Terekenin resmen yönetilmesini gerektiren bir sebebin bulunmaması halinde hakimin terekeden el çekmesi gerektiği ile ilgili olarak bkz. Y.2.HD., 31.1.1980, E. 460, K. 678 (Esat Şener. *Eski ve Yeni Miras Hukuku (Şerh)*, Seçkin, Ankara 1988, s. 1311).

³²⁷ Belirtmek gerekir ki. kanunda sınırlı sayıda sayılan hallerden kaslımız bu hallerin sadece MK. m. 592'de sayılanlardan ibaret olduğu değildir. Başka hır kanuni düzenlemede terekenin resmen yönetilmesi yönünde bir hükmün bulunması halinde pekâlâ o yönde karar verilebilecektir. Burada kastımız, terekenin resmen yönetilebilmesi için kanuna dayanan bir sebebin bulunması gerekliliğidir Zaten MK. m. 592/f. 1/b.4,

yönetimine katılmasının veya bir temsilci seçmesinin mümkün olmadığını görmekteyiz.

Terekenin resmî yönetimini gerektiren durumlar bir arada düşünüldüğünde, bunların ortak özelliğinin tüm mirasçılardan terekenin yönetimine katılmasının veya vekil seçmesinin mümkün olmaması olduğunu görmekteyiz. Burada en önemli özelliği miras ortaklığı, ortak mülkiyet ve hareketin mümkün olmamasıdır. Bu ortak özelliğinden dolayı terekenin yönetimi mirasçılara veya onların vasiyet veya talepleri ile tayin edecekleri vekile bırakılmaz. Bu durumlarda ortak vasiyet kurulması mümkün olmadığı için idare mirasçılardan vasiyetinden bağımsız bir özne haline gelmiştir³²⁸.

MK. m. 592/f. 1 numaralı davalar tek tek incelenmeden önce değinilmesi gereken bir diğer husus, burada sayılan sebeplerin atanmış veya kanuni mirasçılarla ilgili olması ve vasiyet alacaklıları veya diğer alacaklılarla ilgili davaların KHK'da belirtilmesidir. MK. m. 592 kapsam dışıdır. Maddenin vasiyet alacaklılarına veya diğer alacaklılara kıyas yoluyla dahi uygulanması mümkün değildir. Örneğin, vasiyetçi bulunamazsa ve vekil yoksa MK. m. 592/f.1/b. 1 mülkün resmi yönetimi temelinde karar verilemez³²⁹.

5.2.2. Kanunda Belirtilen Sebepler

Medeni Kanunumuzun 592 nci maddesinin birinci fıkrasında terekenin resmi idaresini gerektiren haller dört bent olarak kabul edilmiştir.

MK. m. 592/f. 1 aşağıdaki ifadeleri içerir:

"Aşağıdaki hâllerde sulh hâkimi re'sen mirasın resmen yönetilmesine karar verir:

- 1. Mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilci de bırakmaması hâlinde menfaati gerektiriyorsa,*
- 2. Mirasta hak sahibi olduğunu ileri sürenlerden hiçbiri mirasçılık sıfatını yeterince ispatlayamazsa veya bir mirasçı bulunup bulunmadığı şüpheli olursa,*
- 3. Mirasçılardan tamamı bilinmiyorsa,*
- 4. Kanunda özel olarak öngörülmüşse".*

"kanunda özel olarak öngörülmüşse" demek suretiyle bu hususu açıkça ortaya koymaklardır. Aynı yönde bkz. Aynı şekilde bkz. Kocayusufoğlu. *Miras Hukuku*, s. 568.

³²⁸ *İmre, Miras Hukuku*, s. 488; **İmre/Erman**. *Miras Hukuku*, s. 308. Bu nedenle kanaatimizce ortak iradenin oluşturulmasının mümkün olduğu hallerde hâkimin terekenin resmen yönetilmesi kararı vermemesi gerekir. İleride göreceğimiz ve hâkimin takdiri doğrultusunda resmen yönetim kararı verebileceğini belirten MK. m. 595/f. son da bu çerçevede değerlendirilmelidir.

³²⁹ *Karş. İmre, Miras Hukuku*, s. 48; **İmre/Erman**. *Miras Hukuku*, s. 308.

Artık makaledeki vakaları tek tek incelemeye başlayabiliriz:

5.2.2.1 Temsilci Bırakmaksızın Ortadan Uzun Süre Kaybolan ve Bulunamayan Mirasçının Varlığı

Bu durum kanunda "*mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilci de bırakmaması hâlinde menfaati gerektiriyorsa*" şeklinde ifade edilmiştir.

Burada iki koşulun bir arada karşılandığını görüyoruz. Bunlar, "*mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilcisinin olmaması*" ve "*mirasçının menfaatinin terekenin resmen yönetilmesini gerektirmesi*" şeklindedir. İki koşuldan birinin olmaması halinde, yukarıda belirtilen nedenle terekenin resmi olarak yönetilmesi mümkün olmayacaktır³³⁰.

Buradaki ilk koşul MK m. 590/f. *terekenin deftere kaydedilmesi* ile ilgili olarak l/b.2'deki "*mirasçılardan biri uzun süreden beri bulunamıyorsa ve temsilcisi de yoksa*" ile aynıdır. Bu nedenle ilgili açıklamalar için terekenin deftere kaydedilmesi ile ilgili bölüme bakmakla yetiniyoruz.

Bu başlık altında bahsettiğimiz bölümde değinmediğimiz ve terekenin resmi yönetiminin doğasından kaynaklanan bazı hususlara ve yukarıda bahsettiğimiz ikinci şarta değinmek istiyoruz. Dikkat çekmek ve vurgulamak istediğimiz ilk nokta, resmi olarak yönetilmesi gereken mülkün tamamıdır. Bir tek kayıp varis olsa bile resmi yönetime tabi olacak mirasçının menfaatini gerektiren miras payı değil, terekenin tamamıdır.

Eski Medeni Kanunumuzun ilgili hükmünün resmi olarak yazılma şekli, idarenin ancak kayıp mirasçının payına göre düzenleneceğini ifade etmiştir. EMK. m. 533/f.1/b.1'in ifadesiyle, "*vekil tayin etmeden gaybubet eden mirasçının menfaati istilzam ediyorsa onun hissesi hakkında*" resmi olarak gündeme gelmiştir. Ancak kanundaki bu açıklamaya rağmen idarenin terekenin tamamı üzerinde düzenlenmesi gerektiği doktrinde resmen kabul edilmiştir³³¹. Dolayısıyla mevcut düzenlemeye göre miras payının değil, uzun süredir kayıp olan mirasçının tüm terekenin resmen yönetileceğine

³³⁰ Aynı şekilde bkz. Önder, *İhtiyati Önlemler*, s. 207.

³³¹ Örnek olarak bkz. Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 569; Özüğür, *Miras Hukuku*, s. 495. Belirtelim ki, sadece payın resmen yönetilmesini gerektiğini kabul eden yazarlar da bulunmaktaydı. Örnek olarak bkz. Oğuzman, *Miras Hukuku*, s. 276.

şüphe yoktur³³². Burada üzerinde durmak istediğimiz bir diğer konu ise terekenin resmi idaresi için ikinci şart olarak yukarıda bahsettiğimiz husustur.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi kararın resmen uygulanabilmesi için bulunamayan mirasçının menfaati bunu gerektirir. Böylece mirasçının vekâlet bırakmadan tek başına ortadan kaybolması, terekenin resmi yönetimi için yeterli olmayacak ve yetkili hâkim, onun menfaatleri için gerekli olup olmadığını araştırmak zorunda kalacaktır. Yetkili yargıç bunu her davadaki somut durumu dikkate alarak kendi takdirine bağlı olarak yapmalıdır.

Unutulmamalıdır ki, mirasçının sahip olması gereken menfaat, tüm terekenin resmi yönetimindeki menfaattir. Bu menfaatin dışında kalacak ve terekenin resmi yönetimi ile ilgili olmayan veya bütünü yönetimini gerektirmeyen diğer menfaatler resmi yönetim için yeterli olmayacaktır. Örneğin mirasçıya kayyım atanarak miras hakkı korunabiliyorsa ve daha fazlasını istemekte bir menfaat yoksa, kayyım atanması ile tatmin edilmesi gerekir^{333/334}.

Kanunda fayda şartına ilişkin herhangi bir tanım veya açıklama bulunmamaktadır. Kanaatimizce fayda şartı, hâkimin somut durumu değerlendirebilmesi ve benzer durumlarda öne çıkabilecek diğer kurumları da dikkate alarak bir sonuca varabilmesi için öngörülmüştür. Unutulmamalıdır ki terekenin resmi idaresi başta da belirttiğimiz gibi ağır bir koruma tedbiridir ve hemen uygulanması gereken bir tedbir olarak görülmemelidir. Yine terekenin resmi yönetiminin mevcut mirasçıların durumunu etkileyen bir yönü olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle mirasçının sadece kanunda yer almayan menfaatleri değerlendirilmelidir. Bu beyan, diğer mirasçıların menfaatlerinin değerlendirmeden dışlandığı şeklinde yorumlanmamalıdır.

Özellikle diğer kurumların varlığı (vesayet vb.) uygulamayı oldukça daraltacaktır. Saldırıya uğrama veya saldırıya uğrama riskinin olduğu düşünülürse resmi yönetim karar alabilecek.

Son olarak burada bahsettiğimiz ibarenin birden fazla varis olması durumunda uygulanabilecek bir tabir olarak yazıldığını belirtelim. Zira "*mirasçılardan birinin ...*" ibaresi ilk etapta yer almakta ve böylece birden fazla varis olması ve bunlardan birinin

---

³³²İsviçre Medeni Kanununda da bizdeki yeni düzenlemeye paralel bir şekilde kaybolan mirasçının miras payı değil, bütün terekenin resmen yönetileceği belirtilmektedir (ZGB. Art. 554/1),

³³³Aynı yönde bkz. Kocayusufpasaoğlu. *Miras Hukuku*, s. 569: Özüğür. *Miras Hukuku*, s. 495.

³³⁴Fakat terekeye bir kere resmi yönetici atandıktan sonra artık kayyım tayini yahut terekeye temsilci seçimi gündeme gelmez. Zira tereke resmi yönetiminin hem yapısı buna elverişli değildir hem de zaten resmi mercinin kararı ile yönetilen bir unsura ikinci bir geniş anlamda yönetici atanmasının gereği olmaz.

kaybedilmesi durumunda terekenin resmen yönetileceği anlamını kuvvetlendirmektedir. Buna dayanarak doktrinde, mirasın tek bir mirasçıya intikal etmesi ve bu mirasçının bulunamaması durumunda terekenin resmi yönetimi olur, MK. m. 427'a göre kayyum atanması gerektiği kabul edildi³³⁵. Sadece bir mirasçının olduğu durumlarda, kayyum atanması, kayyımın tüm terekeyi yönetebileceği anlamına gelir. Kanaatimizce bu ihtimalde iki kurum birleşecektir. Dolayısıyla müteveli dahi olsa söz konusu yöneticinin terekenin tamamında yetkili olduğu kabul edilmelidir.

5.2.2.2. Mirasçılık Sıfatlarını İspat veya Şüpheli Durumlar

Kanunda *"mirasta hak sahibi olduğunu ileri sürenlerden hiçbiri mirasçılık sıfatını yeterince ispatlayamazsa veya bir mirasçı bulunup bulunmadığı şüpheli olursa"* şeklinde ifade edilen bu durum temelde iki farklı durumu içermektedir.

Buna göre, terekenin resmi yönetimi iki durumda olabilir. Birincisi, *"mirasçı olduklarını iddia eden kişilerin hiç birinin bunu ispat edememesi"*; ikincisi ise, *"mirasbırakanın mirasçısının bulunup bulunmadığının şüpheli olması"* dır.

Temel olarak mirasçının unvanının belirsiz olduğu veya mirasçıların varlığından şüphelenildiği bir durum vardır. Ancak belirsizliğin sadece bir mirasçı hakkında olması bu fıkradaki şartın gerçekleşmesi için yeterli değildir. Belirsizlik tüm mirasçılar için geçerlidir.

Aşağıda her iki koşul için ayrı açıklamalara değinilecektir³³⁶.

5.2.2.2.1. Mirasçı Olduklarını İddiada İspat Edilmeme

Buradaki sebebin gerçekleşmesi için mirasçı olduğunu iddia eden bir veya birden fazla mirasçının bulunması ve bunların hiçbirinin hak sahibi olduğunu ispat edememiş olması gerekir.

Kanunda ifade edilen *'yeterince ispat etme'* ile kastedilen, ilgilinin miras hakkını inandırıcı olmaktan uzak ve hakimi ikna edebilecek şekilde sunması gerektiğidir. Bu bağlamda mirasçı ile aile hukuku anlamındaki babalık, evlilik veya evlat edinme

³³⁵ Oğuzman, *Miras Hukuku*, s. 276, dn. 58. Terekenin resmen yönetilmesinin ancak terekenin bölüştürme işinin tamamlanması aşamasına kadar devam edebileceği (MK. m. 593/f. 1) ve burada bir bölüştürmenin gündeme gelmesinin mümkün olmaması da bu yorumu kuvvetlendirmektedir.

³³⁶ Bu noktada belirtelim ki buradakine yakın bir durum MK. m. 427/b.3'te yönetim kayyımı atanmasının sebebi bakımından düzenlenmiştir.

ilişkinin ortaya konulması veya mirasçı atanmasına ilişkin ölüme bağlı eğilimin sunulması yeterli delil olarak kabul edilmelidir³³⁷.

Tek bir mirasçının birden fazla mirasçı arasında olduğunun ispatı, sebebin buraya dayandırılmasına engel olmaktadır³³⁸. Zira yazıda, mirasçılardan sadece birinin terekenin adından şüphe duyması halinde terekenin alacağından bahsedilmemektedir. Aksine, mirasçılardan birinin dahi mirasçı sıfatını ispat edebilmesi, bu fıkra bakımından terekenin resmî yönetimine engel olabilir. "*Mirasta hak sahibi olduğunu ileri sürenlerden hiçbiri ...*" ifadesi bu gerçeği ortaya koymaktadır. Böylece, mirasçılardan birinin unvanında herhangi bir şüphe yoksa, mirasçıların çoğunun mirasçı unvanında şüpheleri olmasına rağmen, tereke bu nedenle artık resmen yönetilemez. Böyle bir durumda, kural olarak, terekenin malik olduğunu ikna edici delillerle ispat eden kişiye teslim edilmesi gerekir³³⁹.

Bu durumda mirasçılık sıfatı şüpheli olan ve bunu ispat etmeye çalışan mirasçı veya mirasçılar, ancak genel yollardan bazı tedbirlerin alınmasını sağlayabilirler. Örneğin mirastan mahrum bırakan tasarrufa dava açan kişinin, iptal davasında genel tedbir talep etmesi ve bu şekilde koruma sağlaması gerekir.

Doktrinde sadece birden fazla mirasçının bulunduğu hallerin düzenlendiğine dair bir görüş vardır³⁴⁰. Buna göre tek bir mirasçı ortaya çıkar ve bir hak talep eder ve bunu ispat edemezse buradaki sebep MK. m. 592/f. 1/b.3 veya MK. m. 594 hükümleri uygulanır.

Bize göre MK. m. 594 sayılı Kanunun uygulanabilirliği, bu fıkraya veya onu takip eden üçüncü fıkraya dayanarak terekenin resmi yönetimine karar vermesine engel değildir. MK. m. 594, daha sonra göreceğimiz gibi, tüm mirasçıların ortaya çıkması veya mirasçının mevcut olup olmadığının bilinmemesi durumunda bir koruma tedbiridir. Mirasçıların bu usule uygun olarak çağrılması, terekenin resmi yönetimine engel değildir. Aksine hem birinci hem de üçüncü fıkralar uyarınca zorunlu bir işlemdir.

Yine MK. m. 592/f.1/b.3'ün uygulanabilir olması, buradaki koşullar açısından aynı gerekçenin uygulanamayacağı anlamına gelmez. Kanaatimizce birden fazla mirasçı

---

³³⁷ Vasiyetnamenin iptali davasının açılmış olması halinde, mirasçı atanmış kişinin mirasçılığı bakımından benzer duruma yol açılığında hu halde de terekenin resmen yönetilmesi gerektiği saptaması için bkz. Özmen. *Tereke Hukuku Davaları*. 1997. s. 212- 213.

³³⁸ Bu bakımdan doktrinde hu bentteki duruma örnek olarak mirasçılardan birinin mirasçılıktan çıkarılması ve bununla ilgili bir iptal davası açılmış ve davanın yürüyor olması örneğinin doğm olabilmesi için mirasçıların tamamı hakkında bunun söz konusu olması gerekir. Örnek için bkz. Kılıçoğlu. *Miras Hukuku*, s, 241.

³³⁹ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 569.

³⁴⁰ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 569-570

varsa bunlardan biri dahi mirasçı sıfatını ispat edemez. Sonuç olarak birden fazla mirasçının ortaya çıkması ve hiçbirinin mirasçı sıfatını kanıtlamaması ile tek bir mirasçının ortaya çıkması ve mirasçı unvanını kanıtlayamama arasında hiçbir fark yoktur. Her ikisi de, varisliğini kanıtlayabilecek kimsenin olmadığı anlamına gelir. Bu nedenle tek mirasçı veya birden fazla mirasçı varsa, mirasçı sıfatını ispat edemeyen mirasçı varsa MK. m. 592/f. 1/b.2'ye dayanarak, terekenin resmi yönetimi öne çıkabilir.

5.2.2.2. Mirasbırakanın Mirasçısının Bulunup Bulunmadığının Şüpheli Olması

Bu durumda mirasbırakanın Devlet dışında kanuni veya tayin edilmiş mirasçıları olup olmadığı şüphelidir. Bu durumda, terekeyi talep edebilecek herhangi bir varis görünmemektedir³⁴¹.

Böyle bir durum varsa hakim terekenin resmi olarak yönetilmesi gerektiğine karar verir. Ancak bu sebebin de olduğunu belirtmek gerekir nitekim MK. m. 594'te müessesenin devreye girmesinin nedeni budur. Dolayısıyla hâkim oradaki usulün uygulanması yönünde hareket etmek zorunda kalacaktır.

5.2.2.3. Mirasçıların Tamamının Tespit Edilememesi

Kanunda kısaca "*mirasçıların tamamı bilinmiyorsa ...*" şeklinde ifade edilen bu durum, bilinen mirasçılar dışında şüpheli mirasçıların bulunduğu durumlara ilişkin bir düzenlemedir. İşte başka mirasçıların bulunabileceğini gösteren olgular bulunmaktadır.

MK. m. 592/f, 1/b.2'den farklı olarak tüm mirasçılar için değil, bazı mirasçılar için geçerlidir³⁴². Ancak bu şüphe, esasen mirasçıların unvanlarından ziyade açıklanmayan mirasçıların varlığına dair bir şüphe³⁴³. Ancak hakim yine de mirasçı sıfatını etkileyen hususları değerlendirmek zorundadır. Çünkü kişinin fiili varlığına ilişkin şüpheyi yasal mirasçı sıfatına sahip olduğuna dair şüphenin üzerinde düşünmek için bir neden yoktur³⁴⁴. Şüphenin bulunması şartına, daha doğrusu şüpheyi haklı kılan sebeplere dikkat etmek başka mirasçıların da olabileceğini söylemek hakim, mirasçı

³⁴¹ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 570.

³⁴² Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s 570.

³⁴³ Burada, hakimın mirasçıları bizzat tanımaması şeklinde bir şüphe aranmaz. Mevcudun dışında başka mirasçıların bulunduğuna yönelik şüphe yeterlidir.

³⁴⁴ Mirastan yoksunluk, hukuk sislemimiz.de kendiliğinden sonuç doğurur Bu yüzden yoksunluk sonucu için kural olarak bir dava açılması gerekmez. Fakat yoksunluk sebebinin gerçekleşip gerçekleşmediği meselesinin bir tespit davasına konu edilmesi mümkündür. Bkz. Baki İlkay, *Mirastan Yoksunluk*. Beşir Kitapevi. İstanbul 2010, s 168-170.

olup olmadığına veya hayatta olup olmadığına dair değerlendirmeyi kendi takdirine göre yapacaktır.

Hâkim, mirasçı olup olmadığına veya hayatta olup olmadığına kendi takdiriyle karar verecektir.

Bu bağlamda doktrinde verilen yaygın bir örneği aktaralım, yabancı bir ülkede evlenip ölen mirasçının torun sahibi olma ihtimali varsa bu hüküm uygulanabilir. Böyle bir durumda kanuni mirasçı sıfatı, mirasçının eşi bakımından hâkim tarafından bilinir, ancak altsoy olup olmadığı bakımından durum şüphelidir³⁴⁵. Mirasçılar arasında henüz doğmamış birinin, yani ceninin bulunması, bu anlamda terekenin resmi olarak yönetilmesinin nedeni değildir. Fetüsün varlığı tek başına terekenin idaresini gerektiren bir durum teşkil etmez. Buraya kadar gelme olasılığı MK. m. 427/b.3'e göre fetüsün menfaati gerektiriyorsa yönetime kayyum atanır. Bu durumda MK. m. 643'e göre mirasın taksimi doğuma kadar ertelenir.

Son olarak burada tartıştığımız sebebin MK m. 594/f.1.'de belirtilen nedenle aynı olduğunu belirtelim. Dolayısıyla buna dayanarak terekenin resmi yönetimine karar veren hakim, bahsettiğimiz maddeye göre mirasçıları çağırma sürecini de başlatmalıdır.

5.2.2.4 Kanunun Diğer Yerlerinde Belirtilen Haller

MK. m. 592/f.1/b.4, "*kanunda özel olarak öngörülmişse*" ibaresi ile genel bir gönderme yapmış ve kanunla düzenlenen diğer hallerde terekenin resmen yönetilebileceğini belirtmiştir³⁴⁶.

Eski Velayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 33/b. 4. Bu durumlar için EMK. m. 470, 498, 526, 528, 534, 535 ve 574'e gönderme yapılmıştır. Benzer bir yönlendirme yeni yönetmelikte yer almıyor. Buna rağmen eski tüzükteki atıflardan hareketle

---

³⁴⁵ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 570. Kanaatimizce burada dikkatli olunmalı ve mirasbırakanın her birlikteliğinin bir şüpheye yol açmasına izin verilmemelidir. Evliliğin gerçekleşmiş olması hainde şüphe makul karşılanabilirken, evliliğin gerçekleşmediği birlikteliklerin şüpheye yol açması kolay değildir. Örneğin kişinin yurtdışında yaşadığı bir dönemde biriyle birlikte yaşadığı ve o kişinin daha sonra bir çocuk sahibi olduğu tespit edilmişse bile, babalık hükmü yahut başka yoldan soybağı kurulmadığı müddetçe kural olarak fiili duruma dahi itibar edilemez. Fakat babalık davasının açılmış olması halinde, kanaatimizce hâkimin şüphe duyması haklı görülebilir. Belirttiğimiz örnekle birebir uymamasına rağmen Yargıtay'ın bir kararını ilgisi olduğunu düşündüğümüzden anmak istiyoruz. Yargıtay bu kararında şu ifadelerle yer vermiştir: "*Evlilik dışında doğmuş bir çocuğun 4727 sayılı Kanun hükümlerine tevfiқан nesebinin sahih olarak tescili davasında, babanın ölümü halinde, davacı tescile müteallik neticesine kadar terekenin resmen yönetimini talep edebilir*". Y.2HD.. 22.9.1949. E. 1599, K. 4547 (İBD, 1950, C. XXIV. s. 543); İnan/Ertaş/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 486.

³⁴⁶ Burada sadece Medeni Kanuna mı yoksa diğer kanunlara da mı atıf yapıldığı ile ilgili fikir ayrılığı vardır. Bütün kanunlara atıf yapıldığı düşüncesi için bkz. Antalya, *Miras Hukuku*, s. 349.

kanunun farklı bölümlerinde terekenin resmi yönetimine ilişkin düzenlemelere rastlamak mümkündür.

Aşağıda yönetimin mirasçılardan alınıp resmi yöneticiye devredildiği bazı durumları inceleyeceğiz. Bu davaların hepsinin MK. m. 592/f. lb. 4'ün kapsamına girmediğini baştan belirtelim. Ancak biz bu konuyu tespit etmek için dahi olsa inceleme kapsamına aldık.

Aşağıdaki durumlarda terekeye resmi bir yönetici atanmasının medeni kanunda düzenlendiğini görmekteyiz³⁴⁷.

5.2.2.4.1. Hâkimin Terekenin Resmen Yönetilmesi Kararı Vermesi (MK. m. 595/f. son)

MK. m. 595/f. sonucuna göre, *"sulh hâkimi, teslim edilen vasiyetnameyi derhal inceler, gerekli koruma önlemlerini alır: olanak varsa ilgilileri dinleyerek terekenin yasal mirasçılara geçici olarak teslimine veya resmen yönetilmesine karar verir"*.

Görüldüğü gibi vasiyetnamenin açılması sürecine ilişkin gerekli koruyucu tedbirlerin alınması için hakimine iki seçenek sunuldu. Hakim terekeyi ya yasal mirasçılara verecek ya da resmi yönelim kararı alacaktır. İlk seçenek üzerinde maddenin açıklaması yaparak ileride bahsedilecektir. Burada terekenin resmi yönetimi olan ikinci seçeneğe odaklanacağız.

Öncelikle bu uygulamanın MK. m. 592/f. lb. 4. bentin kapsamında olup ve 1-3 fıkra hükümlerine tabi değildir. Bu itibarla oradaki şartların oluşumundan bağımsız ve sadece kendi şartları çerçevesinde değerlendirmek gerekir³⁴⁸.

Bununla bağlantılı olarak, ele aldığımız makalenin yukarıda bahsettiğimiz gibi vasiyetlerin teslimi ve açılması ile ilgili olduğunu vurgulayalım. Yazının hukuk sistemindeki yeri ve içeriği bu konuyu tereddütsüz ortaya koymaktadır. Bu nedenle hâkime verilen yetkiyi kendisine teslim edilen vasiyetname ile bağlantılı olarak değerlendirmek gerekir. Başka bir deyişle, hâkimin tedbir alma yetkisi, vasiyetin

³⁴⁷ Genel olarak bkz. Dural/Öz. *Miras Hukuku*, s. 382; Serozan/ Engin. *Miras Hukuku*. 5. N. 65. s. 356; Öztan, *Miras Hukuku*, s 294; Antalya. *Miras Hukuku*, s. 349. Karş. Ülgenalp. *İhtiyati Önlemler*, s 833-834.

³⁴⁸ Bu yüzden hakimin terekenin tamamı yerme terekenin belirli bir kısmı üzerinde resmen yönetime karar verebileceğim kabul eden bir görüş vardır. Kanaatimizce de burada ölüme bağılt tasarrufu değerlendiren hakimin, terekenin tamamı yerine bir kısmının resmen yönetilmesi yönünde karar verebilmesi mümkün olmalıdır. Çoğun içinde az bulunduğu gibi bu maddenin dayanak olmayacağı kabul edilse bile hâkimin zaten genel olarak sahip olduğu ve MK. m 589/f. l'e dayanan genel önlem alma yetkisi dayanak olarak kabul edilebilecektir. Böylece somut durumda hâkim, terekeyi yasal mirasçılara teslim etmesine rağmen ek önlem olarak terekenin bazı unsurlarına hır yönetici tayin edebilecektir.

içeriğine ve gerekirse vasiyetin korunması ve amacına ulaşması için esas alınır. Hal böyle olunca hâkimin iradeden bağımsız bir değerlendirme yapması kabul edilemez³⁴⁹.

Dolayısıyla hâkimin burada yetkisini kullanabilmesi için vasiyetin içeriğini bilmesi gerekir. Çünkü kanun açıkça hâkimin vasiyet yapması “*teslim edilen vasiyetnameyi derhal inceler*” şeklinde belirtmektedir. Sadece açık teslim edilebilir³⁵⁰. Zira buradaki hüküm hâkime vasiyetname açma ve inceleme yetkisi vermemektedir. Genel kabule göre vasiyetin öncelikle vasiyetin huzurunda açılması gerekir.

Türk Medeni Kanunu'nun 596. maddesinde belirtilen usule göre ilgililere gönderilir. Vasiyetname açılıp içeriği öğrenildikten sonra vasiyet üzerindeki yetkisi devam eder³⁵¹. Diğer vasiyetin açılması üzerine açık irade bulunabilir veya birden fazla vasiyet verilmişse gerekçesine göre kararını değiştirebilir. Normalde, fiili durum korunur ve tereke zaten yasal varislere devredilir. Ancak vasiyetin içeriğine göre farklı sonuçlara varılabilir.

Vasiyetin içeriğinden dolayı hâkimin idareye ilişkin resmi kararının kural olarak iki ihtimalde ortaya çıkabileceği kabul edilmektedir:

Buna göre birinci durumda vasiyetnamede mirasçı tayin etme mahiyeti olabilir. Böylece mevcut kanuni mirasçıların yanında başka bir mirasçının daha olduğu anlaşılmış ve böyle bir tasarruf varken terekenin herhangi bir değerlendirme yapılmadan kanuni mirasçılara devredilmesinin tehlikeli olabileceği anlaşılmıştır.

İkinci ihtimalde, mirastan mahrum etme vasiyeti, ölüme bağlı tasarruf yoluyla ortaya çıkmış olabilir. Burada da terekenin mevcut mirasçılara teslimi söz konusu tasarruflara rağmen tehlike arz edebilir. Özellikle birikimlerin iptali veya iptali için dava açabilme ihtimali nedeniyle hâkimin burada iyi bir değerlendirme yapması gerekir.

İkinci ihtimal açısından dikkatli olunması gerektiğini düşünüyoruz. Aşağıdaki gibi; Kural olarak mirastan çıkarma gibi bir tasarruf söz konusu ise söz konusu tasarruf iptal

---

³⁴⁹ Buna rağmen, yasal mirasçıların henüz tam bilinmediği, özellikle kayıp mirasçının olduğu, hallerde de buradaki hükme dayanarak terekenin resmen yönetilmesi kararı verilebileceğini belirten görüşler bulunmaktadır. Kanaatimizce hâkimin, kendisine teslim edilen vasiyetnameden bağımsız bir şekilde özellikle mirasçıların, terekenin olağan yönelimi ile ilgili aksaklıkları yüzünden hâkimin önlem alma yetki: bu maddeye değil, MK. m. 589 veya şartları MK. m 592'ye dayanır.

³⁵⁰ Hâkimin vasiyetnameyi, açılma prosedüründen önce içeriğini öğrenmek maksadıyla açabileceği görüşünün kabul edilmesi halinde, kapalı vasiyetnameler bakımından bu imkân doğacaktır.

³⁵¹ Bu bakımdan buradaki hükme dayalı olarak alınan koruma önleminin vasiyetnamenin açılmasına kadar hüküm ifade edebileceği görüşüne limre. *Miras Hukuku*, s. 493: İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 312) bazı anlamlara katılmıyoruz. Yukarıda belirttiğimiz gibi, kanun zaten vasiyetnamenin incelenmesinden ve bunun üzerine önlem alınmasından söz eder. Bu yüzden açık olmayan vasiyetnameye dayanarak burada belirtilen önlemleri alması mümkün değildir. Onun dışında içeriği görülebilen bir vasiyetnameye dayalı olarak alınan önlemin daha sonra kendiliğinden kalkması mümkün değildir. Hâkim önlemi kaldırmadığı yahut başka bir önleme dönüştürmediği müddetçe söz konusu önlem hüküm icra etmeye devam eder. Paralel görüş için bkz. Kocayusufoğlu, *Miras Hukuku*, s. 577.

edilinceye veya tenkit edilinceye kadar geçerlidir ve hakimin mevcut duruma göre hareket etmesi gerekir. Bu itibarla tasarruf aleyhine dava açılmamışsa, söz konusu tasarruf iptal edilebileceğinden, hakimin terekenin resmi yönetimine kendiliğinden karar verememesi gerekir. Tasarruf aleyhine dava açılmışsa söz konusu durumda ilgilinin genel yollardan talepte bulunması ve tedbir alması oldukça mümkündür. Konu artık genel yetkili mahkemede görüldüğü için kural olarak tedbir gerekiyorsa aynı mahkemenin alması gerekir. Zira söz konusu mahkemenin ölüme bağlı tasarrufu değerlendirmesi ve ihtiyati tedbire ihtiyaç olup olmadığını tespit etmesi daha kolaydır. Ancak alabileceği tedbirlerin kapsamı ancak dava konusu hakkın korunması ile ilgili olabilir. Mülkiyetin resmi yönetimi, yetki vb. somut durumda daha geniş tedbirlere başvurmak, usule ilişkin engeller tarafından ortadan kaldırılabilir. Davaya bakan genel mahkeme, bu yöndeki kararın yetkili mahkeme tarafından alınmasını sağlamalıdır.

Kanunda terekenin geçici zilyetliğinin tayin edilmiş varislere devrinden söz edilmediğini ve hâkime böyle bir seçeneğin verildiğini görüyoruz. Kanaatimizce kanun koyucu, tayin edilen mirasçının varlığı veya kim olduğu konusunda tartışmaların önüne geçmek için burada kesin bir hüküm öngörmüş ve bu tür durumlar için alternatif olarak terekenin resmi yönetimi seçeneğini sunmuştur. Ayrıca terekenin atanmış varislere teslimi ayrı bir prosedüre tabidir ve bu yöntem temelde MK. m. 598'de yer almaktadır³⁵². Kanaatimizce kanun koyucu bu süreç tamamlanmadan mirasın tedbir amaçlı dahi olsa tayin edilen varislere verilmesini istememiştir³⁵³. Bu nedenle mirasçılara kural olarak, terekenin atanmış varislere MK. m. 598'de öngörülen 1 aylık itiraz süresi dolmadan ve yasal statüleri belirlenmeden teslim edilmesi mümkün değildir. Tek istisna, ilgili herkesin muvafakatinin tayin edilmiş varise devredilmesi olabilir.

Atanmış bir varis varsa, tereke onlara teslim edilmez, ancak hakimin ne yapması gerektiği konusunda doktrinde anlaşmazlık vardır. Bir görüşe göre, atanmış bir mirasçı varsa, mirasın yasal mirasçılara intikal ettirilmeyeceği, resmi olarak yönetileceğine karar verilmelidir.

---

³⁵² Bu usulün yer aldığı maddenin kenar başlığı eski Medeni Kanunumuz ile mehz İsviçre Medeni Kanununda paralel bir şekilde "*malların itası*" ve "*terekenin teslim*" şeklindedir. Her ne kadar mevcut Medeni Kanunumuzda maddenin kenar başlığı "*Mirasçılık Belgesi*" olarak değiştirilmişse de, atanmış mirasçılar bakımından içerik neredeyse aynıdır. Bu bakımdan MK. m. 598'in aynı zamanda atanmış mirasçıların haklarını fiilen elde etme usulünü de düzenleyen bir madde olarak kabul etmek gerekir.

³⁵³ Bu yüzden atanmış mirasçılara teslim seçeneğine yer verilmemesinin nedenini henüz vasiyetname açılmadığından, atanmış mirasçının bulunup bulunmadığı veya kimliğinin belli olmaması olarak kabul eden görüşe katılmamaktayız. Görüş için bkz İmre, *Miras Hukuku*, s. 493; İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 312.

İkinci görüş bu kadar katı olmayı eleştirir ve duruma göre terekenin kanuni mirasçıya verilebileceğini kabul eder. Kanaatimizce, tayin edilen mirasçının varlığının öğrenilmesinden sonra terekenin kanuni mirasçılarının yönetimine bırakılması tehlikeli ve müşterek malın doğasına aykırı olacaktır. Kural olarak, tereke ancak miras ortaklığı tarafından yönetilebilir. Ancak bu örnekte, atanmış mirasçısı olmayan bir miras ortaklığının birlikte yönetim ilkesini nasıl uygulayacağı tartışmalı olacaktır. Atanan mirasçılarının da miras ortaklığına dahil olduğuna şüphe yoktur. Ayrıca tayin edilen mirasçının varlığının öğrenilmesinden sonra, her ikisi de mirasçı sıfatına sahip iki kişiden birinin neden üstün tutulduğu ve terekenin kendisine neden devredildiği kanaatimizce açıklanamaz.

Tayin edilen mirasçının hakkı ölümle doğarsa, MK. m. 598'de öngörülen usul, tayin edilen mirasçının hakkını tesis eden bir usul değil, bir başka deyişle kurucu usuldür. Atanmış mirasçının zaten sahip olduğu hakkı fiilen elde etme sürecidir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi müşterek mülkiyet ilkesi gereği terekenin kanuni mirasçılara devri mümkün değildir ve kanuni mirasçılar yeterli sağlasa dahi terekenin kanuni mirasçılara teslim edilmemesi gerektiğine inanıyoruz.

5.2.2.4.2. Ön Mirasçının Güvence Göstermemesi veya Artmirasçının Beklenen Haklarını Tehlikeye Düşürmesi Durumunda Mirasın Resmen Yönetilmesi (MK. m.523/f. 3)³⁵⁴

Normal şartlar altında mirasçının atanması, ön mirasçının mirasının ön mirasçı tarafından yönetilmesine engel değildir. Ön mirasçı, mirası artmirasçıya devretmek ve bazı önlemler almak zorunda olmasına rağmen mirası kendisi yönetir³⁵⁵.

MK. m. 523/f.2 uyarınca mirasın ön mirasçıya teslimi için kural olarak teminat vermesi gerekir. Kanundaki düzenleme şu şekildedir:

"Mirasbırakan açıkça bağışık tutmadıkça, mirasın önmirasçıya testimi onun güvence göstermesine bağlıdır. Taşınmazlarda bu güvence, yeterli görüldüğü takdirde mirası geçirme yükümlülüğününün tapu kütüğüne şerh verilmesiyle de sağlanabilir".

Görüldüğü gibi taşınmaz bir mal ise teminat, ön mirasçının tapu senedine vasiyet etme yükümlülüğününün şerh edilmesi şeklinde olabilir. Bu şerhin tasarruf yetkisine bir

³⁵⁴ Antalya, *Miras Hukuku*, s. 349; Öztan, *Miras Hukuku*, s. 294.

³⁵⁵ İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 146 vd.; İnan/Ertas/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 246.

nevi kısıtlama şerhi olduğu kabul edilmektedir (MK. m. 1010 / b. 3.)³⁵⁶.

Bu güvence kanun koyucu tarafından yeterli bulunmuştur. Ön mirasçı dilerse bu teminatı gösterme yükümlülüğünü yerine getirmiş sayılır. Teminatın diğer unsurlar açısından yeterliliği hâkim tarafından takdir edilecektir³⁵⁷. Aynı maddenin üçüncü fıkrası, ön mirasçının herhangi bir garanti göstermemesi veya mirasçının beklenen haklarını tehlikeye atmaması durumunda koruma tedbiri öngörür. Buna göre, "*önmirasçı güvence göstermez veya artmirasçının beklenen haklarını tehlikeye düşürürse, mirasın resmen yönetimine karar verilir*".

Bu düzenleme ile kanun koyucu, gerektiğinde resmi makamın devreye gireceğini belirtmiştir ve böylece *artmirasçının* beklenen hakkının korunması amaçlanmıştır. Bu maddede, resmi bir yönetim kararı için iki bağımsız koşul öngörülmüştür. Kanuna göre, mirasçı, vasi mirasçıyı teminat vermekten muaf tutabilir. Muaf tutulsa dahi önirasçının artmirasçıyı tehlikeye atma durumu söz konusu değildir.

Burada söz konusu olanın, Miras Hukuku ile ilgili bir hak olan esnafın beklenen hakkı olduğunu vurgulayalım. Bu bakımdan buradaki tehlikenin Miras Hukuku ile ilgili olması gerekir. Ön mirasçının uygun olmayan davranışı, sanatçının hakkını büyük ölçüde ihlal edecek nitelikte olmalıdır. Öte yandan tehlikenin oluşması ve zararın meydana gelmesi için gerekli değildir. Artmirasçı'nın hakkının ihlal edileceğine ve tehlikeye atılacağına dair nesnel ve ciddi bir endişe yeterlidir³⁵⁸.

Tehlikenin tüm tereke ile ilgili olması gerekmez. Öte yandan, önemsiz bir unsur için olası bir tehlike yeterli değildir. Buradaki ihtiyati tedbir, terekenin tamamını etkilemekle birlikte, amacı ve pratik sebepleri nedeniyle, ancak esnafa geçecek mirasın tamamı açısından karar verilebilir³⁵⁹. Mirasın resmi olarak yönetilmesine karar verilmiş olsa bile, önmirasçı miras kalan mirasın sahibi olarak kalır. Ancak resmi yönetim sırasında miras konusundaki tüm yetkisi elinden alınır. Bu çerçevede mirasın yönetim ve tasarruf yetkileri bağımsız yöneticiye devredilir.

Son olarak belirtelim ki, resmi idarenin başlayabilmesi için hâkimin bu yönde karar vermesi gerekir. Ancak hâkimin karar vermesi için ön mirasçının talebi aranmaz³⁶⁰.

³⁵⁶ Kocayusufpaşaoğlu. *Miras Hukuku*, s. 293; İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 148; Serozan/Engin, *Miras Hukuku*, 4, N. 177, s. 288. Önmirasçının şerhten sonraki tüm tasarruflarının artmirasçıya karşı hükümsüz sayılacağı ile ilgili olarak bkz. Serozan/Engin, *Miras Hukuku*, 4, N. 177, s. 288.

³⁵⁷ İnan/Ertaş/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 248.

³⁵⁸ İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 151. Karş, bkz. İmre/Erman. *Miras Hukuku*, s. 151.

³⁵⁹ Karş. Kılıçoğlu. *Miras Hukuku*, s. 144.

³⁶⁰ **Karşı görüş için bkz. İnan/Ertaş/Albaş. *Miras Hukuku*. s. 248.**

5.2.2.4.3. Mirasın Açıldığı Anda Sağ Olup Olmadığı İspat Edilemeyen Mirasçının Miras Payının Resmen Yönetilmesi (MK. m. 586/f. 1)

MK. m. 586/f. 1'deki ifade ile "ortada bulunmayan ve mirasın açıldığı anda sağ olup olmadığı ispat edilemeyen mirasçının miras payı resmen yönetilir".

Maddeden kabul edilmeyen kişiler, kendilerine henüz verilmemiş olsunlar, mirasa elverişlidirler³⁶¹. Mirasçılardır, ancak miras payları resmi olarak yönetilir. Mevcut yönetim, gaip mirasçının durumu kesinleşene kadar devam eden bir yönetimdir. Buna göre, tanık mirasçının ne yaptığından veya ne olduğundan bahsedilebilir.

MK. m. 586/f. 2 veya MK. m. 588'e göre gaiplik yetkisi verilirse mirasın resmi yönetimine son verilir ve yönetim hak veya maliklere devredilir³⁶². Burada resmi yönetimden söz edilse de, "terekenin resmen yönetilmesinden" önemli bir fark vardır. MK. m. 586 sayılı kanuna göre resmi idarenin konusu terekenin tamamı değil, bulunamayan mirasçının miras payıdır. Buna karşı burada düzenleme MK. m. 592/f.1/b. 4'ün bir uygulama olduğu konusunda hemfikir olanlar bulunmaktadır

Kanaatimizce az önce anlattıklarımızın temelinden dolayı 4. delice içerikte bir vaka yoktur. Ancak benzerlik ve özellikle MK nedeniyle. m. 586'da örgün idare eğitiminin bir yönetim yönetmeliği gözden geçirilmiş, bu konuda örgün eğitimin karşılaştırmalı bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Bunun dışında son durum olarak MK. m. 586 yıllık miras yönetiminin resmi yönetimi ile MK. m. 592 yılında bazı maddelerde terekenin resmi idareleri arasında benzerlikler bulunmaktadır. Konuyu ayrı bir başlık altında inceleyeceğimiz için burada sadece değinmekle yetiniyoruz.

5.2.2.4.4. İstihkak Davasında Koruma Önlemi Olarak Terekenin Resmen Yönetilmesi (MK. m. 637/f. son)

MK. m. 637/f. 1'de kanuni veya atanmış mirasçıların terekeyi elinde bulunduran kişiye veya tereke mallarının bir kısmına karşı tazminat davası açabilecekleri düzenlenmiştir ve bu davaya "*miras sebebiyle istihkak davası*" denilmektedir. Burada davacılar miras haklarını ispat edebilir ve terekenin davalının tasarrufunda bulunan

³⁶¹ İnan/Ertas/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 458; Serozan/Engin, *Miras Hukuku*, 5. N. 18, s. 343. Burada bahsedilen mirasçı, yasal yahut atanmış mirasçı olabilir. Bkz. İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 300; İnan/Ertas/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 458.

³⁶² Karş. Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 562 vd.; İmre/Erman, *Miras Hukuku*, s. 299-300; İnan/Ertas/Albaş, *Miras Hukuku*, s. 458-459; Serozan/Engin, *Miras Hukuku*, 5,N. 18 vd., s. 343-344.

kısının kendilerine teslim edilmesini sağlayabilir³⁶³. Bu durumda, miras unvanına ilişkin anlaşmazlıklar çözülür. Bu uyuşmazlıkların çözümü zaman alabileceğinden aynı maddenin üçüncü fıkrasında davacının dava açabileceği belirtilmiştir.

MK. m. 637/f. 3 aşağıdaki gibidir:

"Hâkim, davacının istemi üzerine hakkın korunması için davalının güvence göstermesi veya tapu kütüğüne şerh verilmesi gibi gerekli her türlü önlemi alır".

Görüldüğü gibi hâkim, hakkın korunmasını sağlamak için her türlü tedbiri alabilir. Bu bağlamda kanunda açıkça vurgulanmamakla birlikte, gerektiğinde hâkimin *"gerekli her türlü önleni"lerden* biri olarak terekenin resmi yönetimine karar verebileceği kabul edilmektedir³⁶⁴.

Kanaatimizce burada hâkim gerekirse terekenin resmî yönetimine karar verebilir. MK. m. 592 sayılı genel düzenlemeye aykırı olduğu söylenemez. Burada da eş yönetim hükmüne, özellikle mirasçı sıfatına ilişkin bazı tereddütler bulunmaktadır. Bu itibarla, terekenin resmi olarak işletilmesi için yasal bir dayanağın gerekli olduğu yönündeki tespitimize aykırı bir durum bulunmamaktadır.

5.2.2.4.5. Resmi Tasfiye Uyarınca Terekenin Yönetilmesi (MK. m. 634/f. 1)

MK. m. 632 ve 633 sayılı Kanun'da mirasçılarının veya mirasçı alacaklılarının talebi üzerine terekenin resmi tasfiyesinin gündeme gelebileceği düzenlenmiştir. Böyle bir karar verilirse terekenin yönetimi artık mirasçılarının elinde olmayacaktır.

MK. m. 634/f. 1'e göre, *"Resmî tasfiye, sulh mahkeme since veya atayacağı bir ya da birkaç tasfiye memuru tarafından yapılır"*. Burada amaç terekeyi tasfiye etmek olsa da terekenin yönetimi bu sağlanıncaya kadar sulh hakimi veya görevlendirilecek tasfiye memuru tarafından yürütülür.

Ancak burada terekenin resmi yönetiminden bahsedilse de uygulanması gereken hükümler MK. m. 592 ve diğerleri değildir³⁶⁵. Çünkü burada muhatap olduğumuz kurumdan özgün ve bağımsız bir kurum oluşturulmuştur. Ayrıca bu kurum bir koruma tedbiri olarak değerlendirilmemektedir. Bu yüzden MK. m. 634 MK uyarınca

³⁶³ Davanın hukuki esasları ile ilgili olarak bkz. Kemal Tahir Gürsoy, *Miras Sebebiyle İstihkak Davası*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1958. s. 1,6 vd.; Haluk Tandoğan, *"Miras Sebebiyle İstihkak Davası"*, AÜHF.D., C. XII (1955), S. 1-2. s. 268-284. s. 270 vd.; Cem Akbıyık, *Miras Sebebiyle İstihkak Davası*, Der Yayınları, İstanbul 2003, s. 5 vd.

³⁶⁴ Aynı bakış açısı için bkz. Gürsoy, *Miras Sebebiyle İstihkak*, s. 155-156; Akbıyık, *Miras Sebebiyle İstihkak*, s. 270.

³⁶⁵ Tereke mallarının yönetiminin kısmen terekenin resmen yönetilmesine kısmen de vasiydi yerine getirme görevliliğine benzediğine ilişkin bir görüş için bkz. **İmre/Erman**, *Miras Hukuku*, s. 382-383.

yürütülecek yönetim prosedürü bazında. m. 592/b. 4 ile düzenlenen ve atıfta bulunulan davalardan biri olarak kabul edilemez.

Nitekim her iki kurum da mirasçılardan artık terekeyi yönetme ve tereke üzerinde tasarruf yetkisine sahip olmaması şeklinde ifade edilebilecek ortak bir özelliğe sahip olsa da amaçları tamamen farklıdır. Buradaki amaç terekeyi tasfiye etmek olduğundan terekenin yönetimi bu amaca hizmet eden bir idare haline gelir. Hukukumuzda tasfiye sadece burada düzenlenmemiştir, özellikle İcra ve İflas Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'nda tasfiyeye ilişkin hükümler bulunduğundan bu hükümlerin burada da uygulanması gerekmektedir.

MK. m. 636. Bazı durumlarda tasfiyenin iflas hükümlerine göre yapılacağı açıkça belirtilmiştir. Bunun dışında Velayet, Vesayet ve Miras Yönetmeliği m. 53 açıkça Türk Ticaret Kanunu m. 211 ve devamına atıf yapılmıştır. Buna göre, *"Resmi tasfiyede bu bölümde hüküm bulunmayan hallerde. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 211 inci ve devamı maddelerinde yer alan iflastan başka hallerde bir kolektif şirketin tasfiyesindeki tasfiye memurunun görev, yetki ve sorumlulukları ile tasfiyeye ilişkin hükümleri uygulanır"*.

"Resmi tasfiyede bu bölümde hüküm bulunmayan hallerde. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 211 ve müteakip maddelerinde belirtilen iflas dışındaki hallerde tasfiyede tasfiye ve tasfiyeye ilişkin hükümler uygulanır. kolektif şirketten."

5.2.2.4.6. Mirasçılardan Birinin Ödemeden Acizyet İçerisinde Olması Halinde Diğer Mirasçıların Haklarının Korunması için Terekenin Resmen Yönetilmesi (MK. m. 640/f. son)

Mirasçılardan birinin borcunu ödeyememesi durumunda kanun, diğer mirasçıların haklarını korumak için bazı tedbirler alma imkanı tanır. MK. m. 640/f. Son'a göre, *"Bir mirasçı ödemeden aciz hâlinde ise. mirasın açılması üzerine diğer mirasçılar, haklarının korunması için gerekli önlemlerin gecikmeksizin alınmasını sulh mahkemesinden isteyebilirler"*³⁶⁶.

Görüldüğü gibi diğer mirasçıların talebi üzerine hâkimden gerekli tedbirleri alabilir. Bu bağlamda hâkimin buradaki yetkiye dayanarak terekenin resmi yönetimine karar

³⁶⁶ Bu hüküm İsviçre Medeni Kanunu'nda *"paylaşmayı isteme hakkı"*m düzenleyen maddenin son fıkrasında (ZGB. m. 604/f. 3) yer alırken bize aynı maddeyi karşılayan MK. m. 642"ye değil, miras ortaklığını düzenleyen MK. m. 640'a alınmıştır. Oysa eski Medeni kanunumuzda mehz kanuna paralel bir şekilde MK. m. 583/f. 2"de taksim davasına ilişkin düzenlemede yer almaktaydı.

verebileceği kabul edilmektedir. Ancak biz bu görüşe katılmıyoruz. Çünkü burada tedbir terekenin yönetilmesi anlamında değil, ödeme gücü olmayan mirasçının alacaklılarına karşı mirasçıyı korumak anlamında öngörülmüştür. Mirasçıların talebi üzerine terekenin yönetimini sağlamak üzere miras ortaklığı temsilcisinin kurumu zaten aynı maddenin 3. fıkrasında yer almıştır.

Koruma tedbirleri kurumunun böyle bir imkan varken ve gerekli olmadığına müdahale etmesi gereksizdir. Burada az önce de belirttiğimiz gibi ödeme yapamayan mirasçının alacaklılarına karşı terekenin korunması çerçevesinde alınabilecek tedbirleri değerlendirmek gerekir. Terekeye resmi bir yönetici atansa dahi alacaklıların haklarını mirasçılara yönlendirmeleri engellenmeyecektir. Zira terekenin resmi yöneticisi ileride göreceğimiz gibi bu gibi durumlarda mirasçıları temsil etme yetkisine sahiptir.

5.2.3. HMK. m. 55'in Değerlendirilmesi

HMK. m. 55. maddeye göre, *"İki taraftan birinin vefatı halinde diğer tarafın talebiyle hakim davanın takibi için bir kayyım tayin edebilir"*.

Görüldüğü gibi belirli bir davanın görülmesi sırasında taraflardan birinin ölmesi halinde HMK. m. 55 özel bir hüküm öngörmüştür. Buna göre hâkim, davanın işleyişini aksatmamak için ölen kişinin yerine davaya devam etmek üzere bir kayyım atayabilecektir³⁶⁷.

Unutulmamalıdır ki, kural olarak ölenin mirasçıları davaya devam eder³⁶⁸. Dolayısıyla söz konusu hükmün Miras Hukukunun bu özelliği ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Böylece mirasçılarının hazır bulunması³⁶⁹ ve davaya devam edebilecek durumda olmaları veya mirasçıların temsilcisi, vasiyet vasisi veya terekenin resmi yöneticisinin bulunması halinde dava, söz konusu kişiler tarafından yürütülecektir. Bu durumda hâkimin kayyım atamasına gerek yoktur. Ancak, bu

---

³⁶⁷ HMK. m. 55 uyarınca mirasçılara yahut ölen kişiye kayyım tayin edilmesi işi, davanın görülmekte olduğu mahkeme tarafından değil sulh hukuk hakimi tarafından karara bağlanmalıdır. Bkz. **Kuru. Usul, I.** s. 921. dn. 79.

³⁶⁸ Burada kastettiğimiz, mirasbırakanın mirasçılarına intikal edebilen hukuki statüsü ile ilgili davalardır. Mirasbırakanın mirasçılara intikal edebilen hukuki statüleri ile ilgili ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Akkanat. Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi**, s. 77 vd

³⁶⁹ HMK. m. 55'deki önleme başvurmada önce ölen tarafın mirasçılarının araştırılması gerektiği kabul edilir. Bkz. **Kuru. Usul. I**, s. 921.

ihtimallerden hiçbiri gerçekleşmezse ve davanın aksaması riski varsa hâkim, mevcut davaya kayyum atayarak tedbir alabilir³⁷⁰.

5.3. Dijital Miras Ve Karşılaşılan Hukuki Sorunlar

Bu başlıkta mirasa konu olabilecek dijital varlıklar detaylı olarak anlatılmaktadır. Bunlar arasında maddi ve manevi değeri olabilecek e-posta içerikleri, kişisel sosyal medya hesapları, internet hesapları ve alan adları, çevrimiçi oyun hesapları ve karakterleri, kullanım ve kiralama hakları (e-kitap, müzik, film, oyun, program vb.) yer almaktadır. Ödeme ve havale hesapları ile elektronik para hesapları önem arz ettiği için bu başlık altında bahsedilmiştir.

5.3.1. Kavram Olarak Dijital Varlık

Teknik terimlerle, dijital varlık, ikili biçimde (0 ve 1) ve dijital kodlamada oluşturulan her şeyi ifade eder. Dijital varlıklara örnek olarak resim, müzik, video ve bilgisayar programları dahildir³⁷¹. Dijital varlıklar; cep telefonu, bilgisayar veya bulut depolama sistemleri gibi farklı ortamlarda saklanabilir ve işlenebilir. Bu nedenle yukarıda bahsedilen cihazların Hopkins'e göre dijital varlık tanımına dahil edilmesi gerekiyor³⁷². Bu tanımdan hareketle dijital varlık, maddi değeri olsun veya olmasın dijital ortamda oluşturulan veya dijital ortama aktarılan herhangi bir veri, dosya, hesap, program, hak veya menfaat olarak tanımlanabilir. Bu kapsamda e-posta içerikleri, sosyal medya hesapları, İnternet hesapları ve alan adları, çevrimiçi oyun hesapları ve oyun karakterleri, kullanım ve kiralama hakları, bulut bilişim sistemlerinde saklanan dijital veriler, elektronik ticaret araçları, dijital varlıklar ve para transferleri, örnek olarak gösterilebilir.

Dijital varlıkların önemli bir kısmı kişisel verilerle oluşturulmakta ve birçok dijital varlığa yalnızca kişisel veriler kullanılarak ulaşılabilmektedir. İnternet üzerinden hizmet

---

³⁷⁰ Bu talebin kendisine ileildiği sulh hukuk hâkimi, terekenin korunması önlemleri çerçevesinde, duruma göre diğer önlemlere başvurabilir. Fakat diğer önlemlere ihtiyaç hissetmemesi ve sadece söz konusu davanın işleyişi için bir ihtiyacın olduğunu düşünmesi halinde dava için kayyım tayin etmekle yetinebilir. Belirtelim ki, somut durumda çoğunlukla diğer koruma önlemlerinin koşulları olduğundan HMK'taki hükmün uygulama alanı bulması oldukça zordur.

³⁷¹ Delia Babeanu, Gavriela Alexandru ve Mares Valerica, "Strategic Outlines: Between Value and Digital Assets Management", 2009, Vol.: 11, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, s. 318.

³⁷² P. Jamie Hopkins, "Afterlife in the Cloud: Managing a Digital Estate", 2013, 5(2), Hastings Science and Technology Law Journal, s. 211-212.

veren birçok platform, kullanıcılardan kimlik ve iletişim bilgileri gibi kişisel verileri talep etmektedir. Ayrıca giriş bilgilerinin unutulması durumunda, giriş yapmak isteyen kişi tarafından önceden belirlenmiş bazı kişisel verilerin olması ve giriş yapmak isteyen kişinin giriş hakkının olup olmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir. Ne istendiğini sadece kendisinin bildiği sorular yöneltilir. Anne kızlık soyadı, yaşadığı yer, en sevdiği hayvan gibi bilgiler birçok alanda güvenlik sorusu olarak tercih edilmektedir.

Ayrıca kişinin kullandığı programlar ve uygulamalar sayesinde kişinin siyasi ve dini görüşleri, ilgi alanları, tercihleri, ekonomik ve sosyal durumu hakkında veriler toplanabilmektedir. Kişisel verilerin kişinin rızası olmaksızın saklanması, saklanması ve üçüncü kişilerin kullanımına sunulması durumunda, kullanıcının kişilik haklarına yönelik bir saldırı gündeme gelmektedir. Dolayısıyla dijital varlıklar, kişisel veriler ve kişisel haklar arasında doğrudan bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

Dijital varlıkların önemli bir kısmı kişisel veriler içerir ve bu varlıklar miras alınabilir. Bu açıdan dijital varlıkların içerdikleri kişilik hakları açısından tanımlanması ve miras hukuku açısından ayrı değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Gelişen teknoloji ile birlikte hayatımıza yeni dijital ürünler giriyor. Bu nedenle dijital varlıkları tür ve kalite açısından sınırlamak mümkün değildir. Bireysel kullanımın yoğunluğu ve bütünlüğü açısından bazı dijital varlıklar şu şekilde sıralanıyor:

- E-posta İçeriği,
- Sosyal medya hesapları,
- İnternet Hesapları ve Alan Adları,
- Çevrimiçi Oyun Hesapları ve Oyun Karakterleri,
- Kullanım ve Kiralama Hakları,
- Elektronik Para, Dijital Para, Sanal Para ve Kripto Para.

Dijital varlıklardan elektronik posta içeriği (e-posta), kişilerin e-posta hesaplarını kullanarak sanal bir ortamda birbirlerine gönderdikleri yazıları ifade eder. E-posta hesabı olan herhangi bir kullanıcı, e-posta adresini bildiği herhangi bir kullanıcıya e-posta gönderebilir. E-posta hizmeti ücretsiz e-posta hizmet sağlayıcı özel şirketlerden alınabildiğinden, yeterli teknik altyapıya sahip bilgisayar (sunucu) ve alan adına sahip herkes e-posta hesabı açıp yönetebilir³⁷³.

E-posta yazışmaları genellikle kişisel içerik içerirken, diğer dijital varlıkların tasarruf

---

³⁷³ abcdef@gmail.com ücretsiz olarak kullanılabilen bir e-posta hesabıdır, abcdef@hacettepe.edu.tr, üniversitenin öğrencilerine veya personeline sağladığı bir e-posta hesabıdır ve abcdef@hzlky.com ise hzlky.com site sahibinin kendisine veya bir başkasına verdiği e-posta adresidir.

gücü genellikle e-posta hesaplarıyla birlikte kullanıldığından e-posta hesaplarına erişim önemlidir. Örneğin bir sosyal medya hesabı veya internet hesabı bir kişinin e-postası ile ilişkilendirilebilir. Bu nedenle, e-posta hesaplarına erişilmedikçe e-postayla ilgili diğer dijital varlıklara erişim mümkün olmayacaktır.

Sosyal medya hesapları dijital varlıklar ve diğerleri içerisinde en yoğun kullanılan varlık türüdür ve sosyal medya dijital miras açısından incelenmelidir. Sosyal medya platformları veya başka bir deyişle sosyal ağlar, kullanıcıların internete bağlı oldukları web siteleridir³⁷⁴. Günümüzde, smartphone uygulamalarındaki sosyal medyanın kullanımı, sosyal medya bilgisayarın arkasında kaldığında sosyal medya platformlarının temel web sitelerinden farklı değildir³⁷⁵. Sosyal ağ kullanıcılarının bu platformlar aracılığıyla etkileşimleri; video fotoğraf paylaşımı, bilgi-belge paylaşımı, bildirim, mesajlaşma, çevrimiçi oyunlar gibi faaliyetlerin çeşitliliğini göstermektedir. Deneyimleyenler kendilerine ait bu hesaplardan etkileşimde bulunarak kendi iradeleri ile hareket ederler.

Sosyal medya hesapları dijital varlığımız olduğu için dijital mirasımızı da oluşturmaktadır. Belirli bir ücret karşılığında şirketler, birey ölene kadar kullandığı dijital varlıkların kullanıcı bilgilerini gizli bir şekilde saklamaktadırlar. Bireyin ölümü gerçekleşikten sonra bireyin belirlediği mirasçısına devreden firmalar yeni yeni faaliyete geçmişlerdir³⁷⁶. Her sosyal medya sitesinin, ilgili kullanıcının ölümü durumunda kişisel sosyal medya hesabının kaderi ile ilgili farklı çözümlere sahiptir. Bu amaçla, somut olayı ve ilgili sosyal medya servis sunucusu bağlamında değerlendirmek gereklidir. Örneğin, Facebook, bir kişinin ölümünden sonra yasal mirasçılara iki seçenek sunar. Bunlardan ilki, mirasın Facebook sayfasının bir sayfaya dönüştürülmesidir. Bu durumda, insanlar yalnızca sayfa sahibinin öldüğünü ve bu varlığın ilgili sayfayı yönetebileceğini bileceklerdir. Diğer seçenek, hesabın tamamen kapanmasıdır³⁷⁷.

İnternet hesapları ve alan adları, bir web sitesi temel olarak İçerik (içerik), alan adı (etki alanı) ve alan (host)'dan oluşur. Web sitesinin tamamını bir gayrimenkul olarak düşündüğümüzde, sitenin alanını bir arsaya, sitenin adını bir eve ve sitenin içeriğini

---

³⁷⁴ Merve Seren, Tolga Çevik, Nedim Özgeldi ve Elif Merve Dumankaya, Sosyal Medya El Kitabı, Baskı No:1, Orion Kitabevi, 2018, s. 2-4.

³⁷⁵ Bkz. <https://wearesocial.com/uk/services/> Erişim tarihi 14.03.2022

³⁷⁶ Bu tür internet sitelerinden sadece biri olan cirruslegacy.com dijital miras sağlayıcılığı hizmetine son vermiştir.

³⁷⁷ Örnek için bkz. <<https://www.facebook.com/help/828408313868251?helpref=related&ref=related>> Erişim Tarihi 20.03.2022

evin mobilyalarına benzetebiliriz. Buna göre bir İnternet Sitesinin bir alan adı ve bir alan adıyla oluşturulduğu ve içerikle dolu bir bütün olduğunu söylemek mümkündür. Miras hukuku açısından internet hesapları ve alan adlarını ayrı ayrı incelemekte fayda var.

İnternet hesapları (çevrimiçi hesaplar); Kişinin herhangi bir internet sitesinde kendisi ile İlgili İnternet Sitesi arasında akdedilen "üyelik, kayıt, kullanıcı" gibi sözleşmeler³⁷⁸ kapsamındaki kişisel hesaplarını ifade eder. Bu sözleşmeler, kullanıcı ile Web Sitesi arasındaki İlişkiyi düzenleyen temel belge olup, ilgili Web Sitesi'nin fikri mülkiyetinin korunmasını amaçlamaktadır. Bireyin forumlara³⁷⁹, sözlüklere³⁸⁰, e-ticaret sitelerine ve video-film içerikli sitelere üyeliği de internet hesaplarının sınıflandırmasına dahildir. Üyelik sözleşmeleri, kullanıcıların kullanıcı bilgilerinin korunmasını ve iş/işlem verilerinin üçüncü taraflarla paylaşılmasını düzenleyen farklı sözleşme hükümleri içerir. Bazı web siteleri, üyelik sözleşmesi dışında, kullanıcının gizlilik politikasını ve veri toplama sözleşmesini onaylamasını şart koşar. Üyelik sözleşmesi veya ayrı bir sözleşmede yer alan gizlilik ve veri toplama hükümleri, sitenin kullanıcı bilgilerini ve site kullanım verilerini üçüncü şahıslara karşı koruma ve paylaşmama yükümlülüğünü içerir.

Online oyun hesapları ve oyun karakterleri teknoloji çağının getirdiği yeniliklerden biri olan online oyun kültürü birçok ülkede hızla yayılmaktadır. Hatta bazı online bilgisayar oyunlarında, oyun içi karakterin maddi değerleri ve karakterin sahip olduğu sanal eşyalar, oyuncular tarafından belirli bir çaba veya satın alma ile yüksek rakamlara ulaşmaktadır. Son yıllarda ağ üzerinde birçok platformda neredeyse oyun hesapları, oyun karakterleri ve sanal oyun öğeleri değiş tokuş edildi. Bu platformlarda büyük miktarda ticaret yapılır.

Elektronik para, dijital para, sanal para ve kripto para internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte paranın elektronik ortamda kullanımı ve depolanması artmıştır. Günümüzde elektronik para, dijital para, sanal para ve kripto para kavramlarının tanımı ve kalitesi konusunda fikir birliği yoktur ve bu kavramlar günlük hayatta birbirinin yerine kullanılmaktadır.

---

³⁷⁸ Örneğin Facebook hesabı açabilmek için Hizmet Şartları Sözleşmesi ile bu sözleşmeye ekli 12 adet belgenin onaylanması gerekmektedir. Gmail hesabı açabilmek içinse Hizmet Şartları Sözleşmesi ile Gizlilik Politikası Sözleşmesinin onaylanması gerekmektedir. Ancak uygulamada bu işlem sadece bir tıklama ile gerçekleşmektedir.

³⁷⁹ İnternet kullanıcılarının çevrimiçi olarak paylaşımında buldukları tartışmaya dayalı internet sitelerini ifade etmektedir.

³⁸⁰ Konu ve kavramlar hakkında katılımcı sözlük tarzında oluşan internet sitelerini ifade etmektedir

IMF'ye göre elektronik para veya e-para (e-para), bir sunucu üzerinde elektronik ortamda saklanan ve üçüncü şahıslara yapılan ödemeler için kullanılan, ihraççı tarafından talep edilebilecek değerde bir kart, cihaz veya e-paradır. E-para ayrıca mobil parayı, ön ödemeli kartları ve ağ tabanlı ürünleri de içerir³⁸¹.

Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanununun 3'üncü maddesinin (ç) fıkrasında elektronik para ; “İhraç eden kuruluş tarafından kabul edilen fon karşılığı ihraç edilen, elektronik olarak saklanan, bu kanunda tanımlanan ödeme işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılan ve elektronik para ihraç eden kuruluş dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme aracı olarak kabul edilen parasal değer” şeklinde ifade edilmiştir.

5.3.2. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Konunun Değerlendirilmesi

Bilişim teknolojileri (IT) ürünleri gibi çok önemli bir kısım ABD'de ve günümüzde ortaya çıkmıştır. Dijital mirasa alınacak ürün başta sosyal medya gösterimleri olmak üzere en büyük şirketler ABD'de kurulmuştur³⁸².

Sosyal medya hesaplarının sadece sosyalleşme amacıyla oldukça sık kullanıldığı günümüz dünyasında, hesap sahibinin ölümü halinde mirasçılara geçip geçmeyeceği miras hukuku açısından incelenmesi gereken konuların başında gelmektedir. Buna karşın inceleme yapılırken miras hakkı, özel hayatın ve haberleşmenin gizliliği arasındaki sınır ve KVKHK'nın getirdiği koruma normları dikkate alındığında çıkarların çatıştığı görülmektedir.

Zira kişisel verileri koruyan normlar rıza dışı kişisel verilere ulaşılamayacağını belirtirken, miras hukuku düzenlemeleri bunların mirasçılara intikal edeceğini belirtmektedir. Bu çıkar çatışması mahkemeye taşınmıştır; aynı zamanda bazı tartışmalara konu olmuştur.

Örneğin Justin Ellsworth³⁸³ olayına baktığımızda; 20 yaşında genç bir asker olarak Irak savaşına katılan Justin Ellsworth, savaşta hayatını kaybetti. Ancak Irak'ta bulunduğu süre içinde e-posta ve sosyal medya hesapları aracılığıyla savaş sırasındaki deneyimlerini arkadaşlarına ve ailesine mesaj attı. Oğlunun ölümünün ardından babası,

³⁸¹ Policy Paper: Measuring The Digital Economy, <<https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2018/04/03/022818-measuring-the-digital-economy>> Erişim Tarihi: 19.03.2022

³⁸² Bkz. <https://www.statista.com/statistics/277483/market-value-of-the-largest-internet-companies-worldwide/> Erişim Tarihi: 20.03.2022.

³⁸³ Oakland Co. Mich. Prob. Ct. In theMatter of Justin M. Ellsworth, Deceased, No. 2005- 296, 651-DE

oğlunun sosyal medya hesaplarına erişmek, mesajlarını okumak ve olayları kamuoyuna açıklamak için Yahoo'dan hesabı onun adına devretmesini istedi. Yahoo bu isteği reddetti. Savunmasında Yahoo, kullanıcılarla yaptığı anlaşmalarda hesabın devredilemez olduğunu ve kaydedilen verilerin silinmesi gerektiğini kabul etti; ayrıca veri politikaları nedeniyle verilerin aktarılamayacağını belirtmiştir³⁸⁴. Dava sonucunda mahkeme, sosyal medya hesaplarının ve bu hesapların içeriklerinin de miras hukuku açısından terekeye dahil olduğu; bu hesapların mirasçılara devri; bu nedenle Yahoo'nun Ellsworth'ün hesabını babasına vermesi gerektiğine karar verdi³⁸⁵.

Alman Federal Mahkemesi'nin kararına³⁸⁶ konu olayda kızını kaybeden bir aile, kızının ölümünü aydınlatmak için Facebook'tan kızlarının hesabına erişmesini istedi. Facebook isteği geri çevirdi. Bunun üzerine aile tarafından açılan davada, ilk derece mahkemesi ailenin talebini kabul etti. Facebook'un karara itirazı üzerine Danıştay, ilk derece mahkemesinin kararını iletişimin gizliliği ilkesi nedeniyle miras hukukunu dikkate almadan bozmuştur. Bunun üzerine aile kararı Federal Mahkeme'ye taşıdı. Federal Mahkeme, evrensel miras ilkesinden hareketle kararında, iletişimin gizliliğine veya kişisel verilerin korunmasına ilişkin ilke ve kuralların, sosyal medya hesaplarının mirasçılara devrini engelleyemeyeceğini belirtmiştir. Böylece Federal Mahkeme, sosyal medya hesabının sahibi olan vasiyet sahibi Facebook ile sosyal medya hesabı kullanım sözleşmesine istinaden sosyal medya hesabına erişim hakkının külli halefiyet ilkesine göre mirasçılara devrine karar vermiştir³⁸⁷.

Ülkemizde dijital varlıkların tespiti ve terekeye dahil edilmesi konusu nispeten yenidir ve bu konuda uygulanacak yasal düzenlemeler sınırlıdır. Ayrıca sayısal mirasa ilişkin uygulamaya yön verecek yargı kararları da az sayıdadır.

---

³⁸⁴ İnce Akman, Nurten: “Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke)”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2), 2018, s.529-530.

³⁸⁵ Kararın eleştirisi hakkında bkz: CUMMINGS, G. Rebecca: “The Case Against Access to Decedents’ E-mail: Password Protection as an Exercise of the Right to Destroy”, Minnesota Journal of Law, Science & Technology, 15(2), 2014, s.921 vd., <https://scholarship.law.umn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1029&context=mjlst>, (Erişim Tarihi: 20.03.2022)

³⁸⁶ BGH III ZR 183/17, 12.07.2018; Yılmaz/Çavuşoğlu, s.145.

³⁸⁷ Federal Mahkemenin varmış olduğu bu sonuç, doktrinde, dijital miras karşısında, haberleşmenin gizliliği ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel prensiplerin aksine bir tutum sergilendiği gerekçesiyle eleştirilmiştir (Kararın eleştirisi için bkz: PREUß, Nicola: “Digitaler Nachlass – Vererbbarkeit eines Kontos bei einem sozialen Netzwerk”, NJW 2018 Heft 43, s.3146 vd., <https://beckonline.beck.de/Dokument?vpath=bibdata%2Fzeits%2FNJW%2F2018%2Fcont%2FNJW.2018.3146.1.h> m, Erişim Tarihi: 16.03.2022).

5.3.2.1. Mirasbırakan ile Dijital Varlık Arasındaki İlişki

Dijital varlıkların mirasa konu olabilmesi için öncelikle ilgili dijital varlık ile varis arasındaki ilişkinin belirlenmesi gerekir. Bu ilişkinin belirlenmesinde bazı hususlar önemlidir. Bunlar:

- Dijital varlığın türü ve özellikleri,
- Dijital varlığın mirasçısı ile hizmet sağlayıcı şirket arasında akdedilen farklı isimlerdeki sözleşmeler,
- Sözleşmeler kullanılıyorsa mahlasın mirasçıya ait olduğu tespit edilir.

Dijital varlığın özelliklerine bağlı olarak varis, ilgili dijital varlığın sahibi olabileceği gibi sınırlı haklara da sahip olabilir. Mirasçı, mirasçının dijital cüzdanındaki elektronik paraya sahip olma hakkına sahiptir. Öte yandan birçok film veya müzik akışı platformunda, kullanıcılara yalnızca belirli bir süre veya belirli sayıda film izleme veya müzik dinleme hakkı verilmektedir.

Vurgulanması gereken nokta, mirasçı ile web sitesi arasında akdedilen gizlilik ve veri toplama sözleşmelerinin ilgili internet hesaplarının mirasçılara devrini engelleyip engellemediğidir. Bu konuda öncelikle ilgili sözleşme hükümleri incelenmelidir. İncelenen bu sözleşmeler, internet hesabının kullanımına ilişkin temel belgeler olup, kullanıcının iradesi ile ortaya çıkmıştır. Sözleşmelerde internet hesabının mirasçılardan mirasçılara devrini engelleyen bir hüküm yoksa veya bu konuda bir düzenleme yoksa internet hesabının mirasçılara devrine engel bir durum olmadığı kabul edilmelidir. Ancak, sözleşme hükümlerine göre internet hesabının kullanımı mirasçının ölümü ile sona ererse internet hesabının mirasçılara devri mümkün görünmemektedir³⁸⁸.

Alan adlarının fikri mülkiyet tarafından korunup korunmadığı zaman zaman hukuki tartışmalara konu olmuştur. İnternetin sanal ve uluslararası doğası, bu tür sorunları çözmeyi çok zorlaştırmıştır³⁸⁹. Ancak genel kabul görmüş görüşe göre alan adları kiralandıkları andan itibaren alınmıştır. Fikri mülkiyet haklarını kiraya verenin koruması altında edinir³⁹⁰. Alan adları birçok amaç için kullanılmaktadır. Özellikle

³⁸⁸ Altındal, H., & Arslan, Y. E. (2021). Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar Ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(1), 313-354.

³⁸⁹ Nurullah Bal, "İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümlemesi", 2013, 17(1-2), Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.345.

³⁹⁰ Bu konuda daha detaylı bilgi için Savaş Bozbel, "Domain Names (İnternet Alan Adları) ve ICANN-Tahkim Usulü", 2002, 1, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, s.215- 254; Memiş Tekin, "İnternette Alan İsimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu", 2001, Prof. Dr.

jenerik alan adları, yatırım amaçlı gelir getirici bir araç olarak kiralanmaktadır.

Ölen kişinin sahip olduğu sanal bir oyun karakteri veya hesabı maddi değeri yüksek olmasa bile manevi duygularla mirasçuları tarafından sahiplenilmesi ve yönetilmesi de istenebilir.

Teknik çerçevesi çizilmiş ve piyasa büyüklükleri belirlenmiş ödeme araçları ve para eşdeğerleri terekeye dahil edilir ve mirasbırakanın satın alması veya herhangi bir şekilde iktisap edilmesi halinde mirasçılara intikal eder. Bu işlemlerin gerçekleştirilebilmesi için ilgili coinlerin hangi platformlarda yer aldığı veya hangi borsada işlem gördüğü belirlenmelidir.

Bazı özel şirketler tüketicilerin dikkatlerini sosyal medya aracılığı ile tüccarları aktif olarak çekmek, marka bilinirliğini artırmak ve ürünlerini tanıtmak için sosyal medyayı kullanıyorlar³⁹¹. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşları³⁹² ve sivil toplum kuruluşları, faaliyetlerini tanıtmak ve hedef kitlelerine ulaşmak için sosyal medyanın yanı sıra diğer iletişim kanallarını da kullanmaktadır.

Tamamen kişisel amaçlarla kullanılan sosyal medya hesapları hakkında iki farklı görüş bulunmaktadır. Bu görüşlerden ilki sosyal medya hesaplarının miras yoluyla intikale elverişli olduğu görüşüdür³⁹³. Bu görüşe göre, murise ait ekonomik değeri olmayan mektup, metin ve mesajların miras kalması mümkündür³⁹⁴. Diğeri ise sosyal medya hesaplarının miras yoluyla intikale elverişsiz olduğu görüşüdür³⁹⁵. Bu görüşe göre ise dijital ortamdaki veriler eşya ve eşya niteliği taşımadığı için üzerinde mülkiyet tesis edilmesi ve mirasçılara intikal etmesi mümkün görülmemektedir³⁹⁶.

Ticari amaçla kullanılan sosyal medya hesaplarının aksine tamamen kişisel amaçlarla kullanılan sosyal medya hesapları sahipleri ile yakın temas halindedir. İlgili hesaplar kullanılarak paylaşılan/gönderilen mesajlar veya görseller doğrudan kişilerin iradesini yansıtır. Taneri, bireylerin sosyal medyadaki paylaşımları ve paylaşımları

Aysel Çelikel'e Armağan, s. 513-527; Hasibe Işık, *İnternet Alan İsimleri Sistemi-Markalar ve Alan İsimleri Arasındaki İlişki*, DPT Yayınları, 2001.

³⁹¹ Emre Şaban Aslan ve Hanife Güz: "Global Markaların Sosyal Medyada Gündem Belirlemesi: Markaların 2.0 Gündemi Üzerine Bir Araştırma", 2016, (42), *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, s. 199-200.

³⁹² Bingöl Seçkiner ve Ezgi Hava Tahtaloğlu, "Türkiye'de Üniversitelerin Sosyal Medya Kullanımı: Gazi Üniversitesi Örneği", 2017, 22, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s. 2408

³⁹³ İnce Akman, Nurten: "Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçiş (Dijital Tereke)", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), 2018, s.544-545.

³⁹⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Necip: *Miras Hukuku*, 3. B., İstanbul 1987, s.715.

³⁹⁵ Yılmaz, S., & Erkan, VÜ (2020). Sosyal Medya Hesaplarının Miras Yoluyla İntikal Edip Edeyeceği Sorusunun Kişisel Verileri Koruma Hukuku Kapsamında İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11 (2), s.580.

³⁹⁶ Yılmaz, S., & Erkan, VÜ (2020). s.581.

nedeniyle hukuki ve cezai sorumluluk altında olduğunu belirtmektedir³⁹⁷. Buna rağmen ağırlıklı olarak kişisel nitelikte olan e-posta ve sosyal medya hesapları gibi dijital varlıkların mektup ve günlüklerle aynı nitelikte olduğunu savunan birçok çalışma ve mahkeme kararı bulunmaktadır. Bunlar; kişisel yazışmalardır, mektuplar ve günlükler mirasçılara geçebilir³⁹⁸.

5.3.2.2. Şifre ve Hesap Bilgilerinin Saklanması ve Mirasçılara Aktarılması

Dijital varlıklara erişmenin en temel yolu, e-posta adresini ve şifreyi bilmektir. Bazı ağ tabanlı sistemler cep telefonu, anında şifre üreticisi, ses ve parmak izi tanıma gibi çoklu kimlik doğrulama prosedürlerini tercih etse de bazı sistemlerin kullanımı bir e-posta adresi ve şifre ile mümkündür. Bu nedenle mirasbırakanın ilgili dijital varlıklarına (e-posta adresleri, sosyal medya hesapları, internet hesapları, oyun hesapları, bulut bilişim hesapları, elektronik ticaret hesapları, kripto para cüzdanları vb.) ait hesap ve şifre bilgileri, büyük önem taşımaktadır. Aksi takdirde bu dijital varlıklara ulaşmak mümkün değildir.

İlgili problem için literatürde iki farklı çözüm önerilmiştir. Çözüm için ilk öneri, kişilerin e-posta ve şifreleri ile diğer hesap bilgilerinin sanal kasa sağlayan firmaların veri tabanlarına kaydedilmesidir. Bu durumda kişinin vefatından sonra şifre ve hesap bilgileri ilgili şirket tarafından mirasçılara teslim edilir³⁹⁹.

Şifre ve hesap bilgilerinin emanetçi bir şirkete bırakmak bazı riskler taşır. İlk olarak, emanetçi iflas edebilir veya yıllar sonra yükümlülüklerini yerine getirecek finansal araçlara sahip olmayabilir. Diğer bir risk ise bu tür şirketlerin veri tabanlarında tuttukları şifrelerin ve hesap bilgilerinin kötü niyetli kişiler tarafından ele geçirilebilmesidir. Bir şirkete ait bilgisayarlarda çok sayıda kişinin hesap bilgilerinin tutulması hackerler için büyük bir avantajdır. Şifre ve hesap emanet hizmetinin gerçek bir çözüm olarak kabul edilebilmesi için ilgili konularda belirli güvencelerin sağlanması gerekmektedir. Diğer bir çözüm önerisi ise hesap bilgilerinin ve şifrelerini kimin

---

³⁹⁷ “Sosyal paylaşım sonucu kişi haklarının ihlâl edilmesi halinde somut olayın özelliklerine göre kişinin işini kaybetmesi, mağdura tazminat ödemesi söz konusu olabileceği gibi ceza yaptırımı ile de karşı karşıya kalması mümkündür.” Gökhan Taneri, “Sosyal Medyada Paylaşım Sorumluluğu”, 2016, (24), Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 453.

³⁹⁸ Özellikle son dönemde ABD ve Almanya’daki davalarda alınan kararlar bu yöndedir. İlgili mahkeme kararlarından bir kısmına çalışmanın üçüncü bölümünde yer verilecektir.

³⁹⁹ Emily Stutts, “Dijital Müzik ve E-Kitap Kütüphaneleriniz Sizinle Zor Ölecek mi: Ölüm Üzerine Dijital Müzik ve E-Kitapların Aktarılması”, 2013, Cilt.16, SMU Science and Technology Law Review, s. 377-378.

vasiyetinde bırakacağını açıkça belirtmektedir⁴⁰⁰. Birçok şirket bu tür vasiyetleri dikkate almakta ve mirasçının şifre ve hesap bilgileri vasiyet doğrultusunda mirasçılara iletilmektedir. Ancak araştırmalara göre vasiyet yazma oranı yüksektir.

ABD ve İngiltere'de bile insanların çoğunun vasiyetlerinin olmadığı görülmektedir⁴⁰¹. Hatta gençler arasında vasiyet yazma oranı daha da düşük. Bu nedenle dijital varlıkların ölüme bağlı tasarruflar yoluyla mirasçılara devredilmesi önerisi ülkemiz için geçerli bir çözüm olarak görülmemektedir.

5.3.2.3. Mevzuat ve Yapısal Boşlukların Giderilmesi Değişiklikler

Dijital varlıkların miras yoluyla mirasçılara devrine ilişkin mevzuatımızda özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak hizmet sağlayıcıların yönetim kararlarına ilişkin değerlendirmelerde kimlik değiştirmenin mirasçılarla paylaşılacağını belirtiyor. Nitekim Antalya Bölge Adliye Mahkemesinin kararında da Apple tarafından bu konuda bir mahkeme kararı olması durumunda mirasbırakanın hesap bilgilerinin paylaşılacağı belirtilmiştir⁴⁰².

Dijital varlıkların malvarlığına dahil edilip edilemeyeceği konusunda şüphe uyandıran bu konu, dijital varlıkların malvarlığına dahil edildiğine dair kanunda açık bir hüküm bulunmamasından kaynaklanmaktadır⁴⁰³. Bu durumda TMK m. 599/2'deki “*diğer mülkiyet hakları*” ifadesi hâkim tarafından doldurulması gereken bir boşluk aklımıza gelmektedir⁴⁰⁴.

Antalya Bölge Adliyesi ilk olarak bu konuda bir boşluğun bulunduğunu ve verilen kararın devamında mirasbırakanın e-posta hesabının ve buna bağlı sosyal medya hesaplarının dijital cüzdan olarak –maddi- TMK m. 599/2'de ekonomik bir değer taşıyan dijital varlıklar olarak yer aldığı kabul edilmiştir⁴⁰⁵. Burada bir mahkeme

---

⁴⁰⁰ Emily Stutts, s. 378.

⁴⁰¹ Emily Stutts, s. 379.

⁴⁰² Antalya Bölge Adliye Mahkemesi T. 13.11.2020, E. 2020/1149, K. 2020/905, Erişim Tarihi: 17.04.2022.

⁴⁰³ Büyüksağış, E., Özyiğit, S., Falay, SM, Buldağ, İ. E., & Okur, MS. (2021). Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali Dijital Varlıkların Mirası, *Yargıtay Dergisi*, 2, s.372.

⁴⁰⁴ Kanun boşluğu, doktrinde “gerekli kanuni düzenlemenin yapılmamış olması” şeklinde olması. bkz. Kırca, Ç. (2001). Örtülü (Gizli) Boşluk Ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleolojische Redüksiyon). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 50 (1).

⁴⁰⁵ İncelemeye konu kararda davacı kişi, mirasbırakan eşinin ölümü üzerine mirasbırakanın iCloud hesabına erişmek için Apple Teknoloji ve Satış Limited Şirketi ile iletişime geçerek mirasbırakanın şifresini talep ettiğini, zira mirasbırakanın cep telefonunda mevcut olan fotoğraf, video, ses kayıtları, medya dosyaları, dokümanlar, mailler, notlar gibi birçok verinin bu sistem üzerinde kayıtlı olduğunu ve erişimin ancak şifre ile sağlanabileceğini belirtmiş; ancak Apple tarafından mahkeme kararına istinaden

görüşünü diğer mahkeme görüşüne dayandırmıştır. Facebook ve/veya Instagram üzerinden satış yapan kişilerin, ilgili hesapları ticari amaçla kullandıkları için malvarlıklarına dahil edildiği belirtilmiştir. Öte yandan Mahkeme, ekonomik değeri olmayan ve mirasbırakanın veya üçüncü bir kişinin kişiliği ile ilgili olan dijital varlıkların, varlıklarına dahil olduğu düşünülenlerden nasıl ayırt edileceğini değerlendirmemiştir⁴⁰⁶.

Antalya Bölge Adliye Mahkemesinin kararı bu anlamda önem arz etmektedir. Buna karşı hukuksal açıdan eksiktir. Mahkeme kanunda yer alan boşluğun türüne ve nasıl doldurulacağını belirtmemiştir. Burada bahsedilen boşluk, dijital varlıkların miras yoluyla intikale uygun olup olmadığının kanunen açık ve net belirtilmemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Miras kavramının geniş tanımından hareketle mirasbırakana ait dijital varlıkların miras alınmasının mümkün olduğu sonucuna varılmıştır. Öte yandan dijital varlıkları yasal, ekonomik ve güvenlik açısından ayrı ayrı incelemek gerekiyor. Dijital varlık sahiplerinin dijital varlıklarında maddi bir değere sahip olması iki açıdan dikkat

---

bu bilgilerin verilebileceğinin belirtilmesi üzerine davacı kişi tarafından mirasbırakanın apple kimliği ile ilişkili hesapların sahibi olduğuna, davacının mirasbırakanın mirasçısı olduğuna, davacının mirasbırakanın temsilcisi olduğuna ve mahkemece verilecek yetkilerinin, Elektronik Haberleşmenin Gizliliği Kanunu'nda kullanıldığı şekliyle "yasal rıza" teşkil ettiğine ve davacının mirasbırakana ait apple hesaplarından kişisel tanımlama bilgi ve verileri içerecek şekilde kişisel verilerin alınabileceği hususunda talepte bulunarak terekenin tespiti davası ikame etmiştir. Denizli 4. Sulh Hukuk Mahkemesi kararında Mahkemece tensiben "*Davacının murise ait apple marka cep telefonunun icloud hesabındaki fotoğraf, video, ses kayıtları, medya dosyaları, maillere ulaşmak için murisin terekesinin tespitine, icloud kimliğinin terekenin aktifinde kabul edilerek icloud hesabına ulaşılması için karar verilmesini talep ettiği, MK'nın 589. maddesine göre tereke tespitinde murisin mal ve haklarının tespit edilmesinin amaçlandığı, murise ait cep telefonunda bulunan icloud hesabına erişilmesi ile murisin özel hayatının gizliliğinin ihlal edileceği, iCloud hesabına erişilmeden cep telefonundan telefonda kayıtlı resimlere murisin mirasçıları tarafından ulaşılacağı, davacının talebinin tereke tespitine konu edilemeyeceği*" kanaatine varıldığı gerekçesi ile davanın reddine karar vermiştir. Kararda görüleceği üzere yerel mahkeme tarafından davaya konu olan dijital veriler MK m. 599 kapsamında "diğer malvarlığı hakları" kapsamında değerlendirilmemiş; ancak bu konuda herhangi bir gerekçeye de yer verilmemiştir. MK m. 28 gereğince kişilik ölüm ile sona ermesine rağmen yerel mahkeme ölümden sonra da davaya konu dijital verilerin paylaşılmasının mirasbırakanın özel hayatın gizliliğini ihlal edeceğine karar vermiştir. Ayrıca kararda sadece telefonda bulunan verilere erişimin özel hayat kapsamında değerlendirilmemesi de çelişki yaratmaktadır. Bu durumda hem telefonda hem de iCloud'da yer alan ortak veriler bakımından özel hayatın gizliliğinin ihlaline sebep olan tek olgu iCloud şifresinin mirasçılarla paylaşılması haline gelmektedir. Ayrıca telefonda yer alan fotoğraf, ses kaydı, medya dosyası ve diğer verilerde bulunan üçüncü kişilerin özel hayatının gizliliğinin ihlal edilebileceği de mahkeme tarafından dikkate alınmamıştır. Yerel mahkeme kararı davacı vekili tarafından ölümler birlikte kişiliğin sona ermesiyle özel hayattan bahsedilemeyeceği gerekçesiyle istinaf yoluna başvurulmuş ve Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi tarafından öncelikle yerel mahkemenin kararında belirtilen terekenin tespiti davasına yer verilmiş ve Y14 HD. T. 11.6.2019, E. 2016/6394, K. 2019/5096 künyeli karar esas alınarak tereke tespiti davalarının delil tespiti niteliğinde olup, istihkak davası niteliğinde olmadığı belirtilmiş ve bu tespitle terekenin tespiti davasını tanımlayarak somut davada yetersiz araştırma yapıldığını belirtmiştir.

⁴⁰⁶ Büyüksağış, E., Özyiğit, S., Falay, SM, Buldağ, İ. E., & Okur, MS. (2021). Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali Dijital Varlıkların Mirası, *Yargıtay Dergisi*, 2, s.373.

çekicidir. Öncelikle vergi hukuku açısından değerlendirildiğinde dijital varlıklardan elde edilen gelir sonucunda gerçek kişiler için gelir vergisi, tüzel kişiler için kurumlar vergisi doğabilir. Ancak gerçek bir kişinin ölümü ve dijital varlıkların mirasçılara devri sırasında veraset ve intikal vergisi ön plana çıkıyor.

Dijital dünyada teslimat yapılan yerlerde gerçekleştirilir. 11 Sayılı ABD eyalet yasası, Dijital Varlıklara Erişim Yasası, 2015'da tanıtıldı ve kabul edildi. İlk olarak 2014 yılında ABD'de Usulsüz Hukuk Komisyonu⁴⁰⁷ tarafından kabul edildi. 5 eyalette yasaladı. Bu yasa, dijitalleşmeye ve kişisel kişinin peşinde koşmaya yönelik bir adım olmuştur. Yasaya göre, herhangi bir araç uygulaması için dijital öğeleri emanetçi/vekil/atayabilecekler. Hizmette yayın yapan herkesin isteği üzerine, üniversite öğrencilerini eğlendirmek arzu edilir.

---

⁴⁰⁷ ABD'de 1892 yılında kurulan ve kâr amacı gütmeyen Hukuk Birliği Komisyonu (Uniform Law Commission), eyaletlerde uygulanabilir ve yeknesak hukuk kurallarının hazırlanabilmesi için çalışmalar yürütmektedir. Şimdiye kadar Komisyonun hazırladığı üçyüzden fazla kanun taslağı yasalasmıştır. Bkz. <<http://www.uniformlaws.org/aboutulc/faq#What%20is%20the%20Uniform%20Law%20Commission?>> Erişim Tarihi 20.03.2022.

SONUÇ

Miras hukuku ölenin malvarlığının hukuken bir an için bile sahipsiz olmaması sistemini kurmuş ve bunun fiilen de gerçekleşmesinin önlemlerini düzenlemiştir. Bu çalışmada MK. m. 589 ve 598 arasında yer alan bu anlamdaki önlemler ele alınmıştır.

Bunlar geniş anlamda terekenin korunmasına yönelik önlemlerken, münferiden ele alındıklarında bazılarının ölüme bağlı tasarruflarının korunmasına, bazılarının mirasçılarının ve diğer hak sahiplerinin tespitine, mevcut hak sahiplerinin haklarına da geçici bir dönem için terekenin yönetilmesine yönelik olduğu görülmüştür.

Bu çerçevede Miras Hukuku sistemimizde, sulh hukuk hakimine öncelikle genel anlamda gerekli bütün önlemleri alma yetkisi verilirken, daha sonra tek tek bazı önlemlere ilişkin yetkiler verilmiştir. Hakim bu anlamda terekenin deftere kaydedilmesi, mühürlenmesi, geçici bir dönem için resmi olarak yönetilmesi, kendisine teslim edilen vasiyetnamelerin açılması ve ilgililere bildirilmesi ve son olarak talep eden hak sahiplerine hak durumlarını gösteren bir belge verilmesi yetki ve görevleri ile donatılmıştır. Bazı noktalarda hakim dışındaki kişilere de bir takım görevler yüklendiğini ve onların ölümden sonra ellerinde bulundurdukları vasiyetnameleri teslim etme zorunluluğu altında olduğu görülmüştür.

Bütün bu önlemler, fiili durumu hukuki duruma uydurmak ve Miras Hukuku nezdinde fiilen hayat bulmasını sağlamak için vazgeçilmez önlemlerdendir. Zira nazari olarak ne kadar doğrudan ve bir bütün olarak hak tesis sistemi öngörülürse öngörülün, bunun fiilen gerçekleşmesinin yolu açılmaz ve imkanlar sağlanmazsa sistemin pratik bir anlamı olmaz.

Miras Hukukumuzun terekenin korunması önlemleri sistemine baktığımızda, bunların hakim eliyle yürütülmesinin tercih edildiği ve hakim tarafından verilen kararların geçici nitelikte olduğu görülür. Hakimin bunlara ilişkin işlemleri, klasik anlamda bir yargılama işlemi olmayıp, çekişmesiz olarak yürüttüğü işlemlerdendir. Klasik anlamında bir yargılama gerektirmediğinden bu işlemlerin çoğunun hakim dışında yetkilendirilebilecek bir görevli tarafından yürütülebileceği kanaatindeyiz. Özellikle ölüme bağlı tasarruflarda ilgili olarak bunların açılması ve ilgililere tebliğ işlemleri ile terekenin deftere kaydedilmesi ve mühürlenmesi önlemlerinin hakim eliyle yürütülmesinde ısrar edilmesinin bir anlamı bulunmamaktadır. Bu görevlere noterlere hatta avukatlara verilebilmelidir. Gerekirse bunlar dışında mahkeme bünyesinde hakim dışında özel yetkiler öngörülüp bu tür işlemleri yürütme yetkisi onlara verilebilir.

Önemli olan hakimlerin zaten yoğun olan yargılama işlemleri dışında iş yüklerini arttırmamak ve yargılama niteliğinde olmayan işlerin prensip olarak hakime verilmemesini tercih edebilmektir. Bu şekilde bu işlerin uzman kişilerce daha hızlı yürütülmesini sağlanabileceğini düşünmekteyiz.

Bu konuya paralel olarak bahsi geçen önlemlerin alınması ve yürütülmesi sürecinin basitleştirilmesi onların alınmasını, onlara bakış açısını ve onlardan sonuç alınmasını kolaylaştıracaktır. Bu noktada örneğin vasiyetnamenin açılması prosedürünün daha basit ve hızlı olması hatta açılma prosedürünün hiçbir anlam ifade etmediği hallerde bundan vazgeçebilmesi uygun olacaktır.

Terekenin resmen yönetilmesi önlemi, koruma önlemleri arasında en önemlilerinden biridir. Bu önlem ile ilgili olarak bu çalışmada belirttiğimize paralel bir şekilde hakimin resmen yönetimi, somut duruma uygun bir şekilde kararlaştırılması ve özellikle sadece terekenin bazı unsurları bakımından ihtiyacın olması halinde onlara yönelik olarak resmen yönetimi kararlaştırmış olması gerekir.

Eski kanundan farklı olarak yeni medeni kanunda tereke resmi yöneticisi, ayrıntılı bir düzenlemeye kavuşturulmuşsa da, yeni düzenlemenin konu ile ilgili bütün sorunları oradan kaldırdığı ifade edilemez. Özellikle tereke resmi yöneticisine verilen yetkiler ve yüklenen görevler, bazı noktalarda kafa karışıklığına yol açabilmektedir.

Genel olarak hakim eliyle yürütülmesine ihtiyaç hissetmediğimiz diğer önlemlere karşın mirasçılık belgesinin ayrıca mütalaa edilmesi ve bunun hakim eliyle düzenlenmesinde ısrar edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz⁴⁰⁸.

Mirasçılık belgesinin düzenlenmesinde bu anlamda gösterilecek hassasiyet belgenin uygulamada önem kazanmasının kaygı gerektirmeyen bir gelişme olmasını sağlar. Bu şekilde çalışmada vurgulandığı gibi mirasçılık belgesine güvenen borçlunun mirasçılara yaptıkları ödemelerde iyi niyetleri gönül rahatlığı ile korunabilecektir.

Dijital miras sürecinde öncelikle gerekli dijital varlıklar belirlenmeli ve ilgili varlıklar varsa mirasçının vasiyeti çerçevesinde işlemler tesis edilmelidir. Mirasçının vasiyetname yoluyla vasiyetnamesinin ortaya çıkarılması, hem dijital varlıkların tespiti hem de dijital varlıkların mirasçılara miras kalması açısından büyük kolaylık sağlayacaktır. Aksi takdirde mirasçıya ait dijital varlıklar doğru bir şekilde tespit edilememekte ve tespit işlemi gerçekleştirilememektedir. Edinilen varlıklara erişimde bazı teknik sorunlarla karşılaşılabilir. Mirasçı ile hizmet sağlayıcı şirket arasında

---

⁴⁰⁸ Mirasçılık belgesinin ayrı bir memur tarafından düzenlenmesinin daha iyi olacağı görüşü hakkında bkz. Erten, *Hasımsız Veraset Senetleri*, s. 14-15.

yapılan sözleşmeler, mirasa konu olabilecek hak veya menfaati içermesi açısından dikkatle incelenmelidir. Bazı dijital haklar ve çıkarlar aramızda akdedilen sözleşmeler nedeniyle hiçbir surette üçüncü şahıslara devredilemez. Bu tür sözleşme hükümlerinin varlığı, ilgili hak veya menfaatin terekeye dahil edilmesini ve mirasçılara geçmesini engeller.

Hukuk kuralları bu sürecin hızına ayak uyduramasa da hızla gelişen bilgi teknolojilerinin yanı sıra mevcut düzenlemelere dayalı olarak yasama ekonomisi ilkesine uygun olarak bu sorunlara çözüm bulmaya çalışmak gerekmektedir. Milli ve şahsi varlıklarımızın bir parçası olan dijital varlıkların tespiti ve kayıt altına alınması ile kişinin vefatından sonra mirasının tespiti, her iki mirasçının da haklarının korunması açısından dikkatle değerlendirilmesi gereken hususlardır. Ayrıca konunun milli güvenlik kısmı, vergi ve kayıt dışı ekonomi ile ceza hukuku (kara para aklama vb.) boyutu da detaylı olarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbıyık, C. (2003). *Miras Sebebiyle İstihkak Davası*, Der Yayınları, İstanbul.
- Akgündüz, A. (2012). *İslâm ve Osmanlı Hukuku Külliyatı Özel Hukuk- II (Miras- Borçlar- Eşya- Ticaret ve Devletler Hususi Hukuku) III*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul,53.
- Akıntürk, T. (2002). *Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku*, 7. Bası, İstanbul.
- Akkanat, H. (2004). *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, Filiz Kitabevi, 2004. Alman Federal Adalet Mahkemesi (Der Bundesgerichtshof), <https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=pm&Datum=2018&Seite=2&nr=85390&pos=83&anz=198> Erişim Tarihi: 12.02.2022.
- Akkanat, H. (2004). *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Aktan, H. (2008). *Mukayeseli İslam Miras Hukuku* (2. Baskı), Akademi Yayınları, İzmir.
- Altındal, H., & Arslan, Y. E. (2021). Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar Ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(1), 313-354.
- Antalya Bölge Adliye Mahkemesi T. 13.11.2020, E. 2020/1149, K. 2020/905, Erişim Tarihi: 17.04.2022.
- Antalya, G. (2003). *Miras Hukuku*, İstanbul.
- Aslan, E. ve Güz, H. (2006). “Global Markaların Sosyal Medyada Gündem Belirlemesi: Markaların 2.0 Gündemi Üzerine Bir Araştırma”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (42), s. 191-212.
- Ayan, M. (2015). *Miras Hukuku*, (8. Baskı), Mimoza Yayınları, Konya.
- Bat, Z. B. A. V. M., VURAL, Z. B. A., & Mikail, B. A. T. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: “Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma”, *Journal of Yasar University*, 20(5), 2010, s.3348-3383.
- Baygın, C. (1999). *Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*. C. III. S. 1.

- Berki, Ş. (1953). “Romada Miras Hukuku”, *AÜHFD*, 10(1-4).
- Berki, Ş. (1980). “Eski ve Yeni Hukukumuzda Miras Sistemleri Arasındaki Farklar”, *AÜHFD*, 37(1-4).
- Bilmen, Ö. N. (1951). *Hukuki İslamiyye ve Istılahatı Fıkhiyye Kamusu IV*, Nazir Akbaşan Matbaası, İstanbul.
- Büyüksağış, E., Özyiğit, S., Falay, SM, Buldağ, İ. E., & Okur, MS. (2021). Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali Dijital Varlıkların Mirası, *Yargıtay Dergisi*, 2, s. 337-408.
- Cin, H. ve Akyılmaz, G. (2015). *Türk Hukuk Tarihi* (7. Baskı), Sayram Yayınları, Konya.
- Çağa, T. (1950). *Türk-İsviçre Hukukuna Göre Mahfuz Hisseli Mirasçılarının Hukuki Vaziyeti*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul.
- Demir, R. Z. (2020). “Sosyal Medya Hesaplarının Miras Yoluyla Geçişi Mümkün Müdür?”, Prof. Dr. Feyzi Necmeddin Feyzioğlu'nun Anısına Armağan, İstanbul, s.161-187.
- Dural, M. ve Öz, T. (2003). *Türk Özel Hukuku*, C. IV, Miras Hukuku, 2. Bası, İstanbul.
- Eraslan, L. (2020). *Sosyal Medya ve Algı Yönetimi*, 2.Bası, Ankara.
- Eren, F. (1973). *Türk Medeni Hukukunda Tenkis Dâvası*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 2.
- Eren, F. (2001). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Bası, İstanbul.
- Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ.(2019). *Türk Miras Hukuku*, 1.Bası, Ankara.
- Gezder, Ü. (2009). “Ölüm Sonrası Hatırayı Koruma Doktrini ve Ölüm Sonrası Kişiliğın Korunması Teorisi”, *İÜHFM*, 65 (1), 208.
- Günel, A. N. (1995). “Roma Miras Hukuku'na Genel Bir Bakı ve Vasiyet Yolu ile Miras” *AÜHFD*, 44 (1-4).
- Gürsoy, K. T. (1955). *Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti*, Ankara (Kısaltılmışı: Mal Vasiyeti).

- Gürsoy, K. T. (1977). *Vekalet Akdinin Ölüm Nedeniyle Sona Ermesi ve Sonuçları*, Temsil ve Vekaletle İlişkin Sorunlar Sempozyumu (İÜMHE Yayını), İstanbul (Kısaltılmışı: Sempozyum).
- Gürsoy, K.T. (1958). *Miras Sebebiyle İstihkak Davası*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Gürsoy, K.T. (1973). “Manevi Zarar ve Tazmini”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 0(1)s. 7-56.
- Hatemi, H. (2014). *Miras Hukuku*, (5. Bası), Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- İmre, Z. (1978). *Türk Miras Hukuku*, 4. Bası, İstanbul.
- İmre, Z. ve Erman, H. (2003). *Miras Hukuku*, 4. Bası, İstanbul.
- İnan, A. N. ve Ertaş, Ş. İ. (2000). *Miras Hukuku*, 4. Bası, İzmir.
- İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2015). *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku*, (9. Baskı), Bilge Yayınevi, Ankara, s.67.
- İnce Akman, N. (2018). “Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke)”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2), s.527-560.
- Keskin, S. ve Baş, M. (2015). “Sosyal Medyanın Tüketici Davranışları Üzerine Etkisinin Belirlenmesi”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1 7(3),s. 51-69.
- Kılıçoğlu A, Ş. (2008). *Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılarından Hukuksal Sorumluluk*, 3.Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Kılıçoğlu, A. (2002). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 2. Bası, Ankara.
- Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987). *Miras Hukuku*, 3. B., İstanbul.
- Köprülü, B. (1985). *Miras Hukuku Dersleri* (2. Bası), Fakülteler Matbaası, İstanbul, 366.
- Maraşlı Dinç, Y. (2019). “Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Hukuki Akıbeti: Dijital Miras”, *TBB Dergisi*, (142), s.273-287.
- Mccarthy, L. (2015). “Digital Assets and Intestacy”, *Boston University Journal of Science and Technology Law*, (21), s. 384-412.
- Oğuzman, K. (1995). *Miras Hukuku*, 6. Bası, İstanbul.

- Oğuzman, K. ve Barlas, N. (2014). *Medeni Hukuk* (20. Bası), Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Oğuzman, K. ve Öz, T. (2000). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 3, Bası, İstanbul.
- Oğuzman, K. ve Seliçi, Ö. (2002). *Eşya Hukuku*, 9. Bası, İstanbul.
- Öztan, B. (2000). *Aile Hukuku*, 3. Bası, Ankara.
- Öztan, B. (2013). *Medenî Hukukun Temel Kavramları* (38. Bası), Turhan Kitabevi, Ankara, s.65.
- Özüğür, A. İ. (2001). *Medeni Yasadan Önce ve Sonra Türk Miras Hukuku*, Seçkin. Ankara, s. 494.
- Özüğür, A. İ. (2009). *Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku*, (3. Baskı), Adalet Yayınevi, Ankara, s.775.
- Saymen, F. H. (1983). *Vasiyeti Tenfiz Memurunun Hukuki Mahiyeti*, İBD, C. XII, S. VIII, İstanbul.
- Seçkiner, B. E. ve Tahtaloğlu, H. (2017). “Türkiye’de Üniversitelerin Sosyal Medya Kullanımı: Gazi Üniversitesi Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22, s. 2405-2424.
- Serozan, R. A. (1979). *Sağlararası İşlem Yoluyla Ölüme Bağlı Kazandırma*, İstanbul.
- Serozan, R.A. ve Engin, B.İ. (2014). *Miras Hukuku*, (4. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Şener, E. (1988). *Eski ve Yeni Miras Hukuku (Şerh)*, Ankara. (Kısaltılmışı: Şerh).
- Şener, E. (1988). *Eski ve Yeni Miras Hukuku (Şerh)*, Seçkin Kitabevi, Ankara.
- Şener, E. (1992). *Vasiyetnamenin Tenfizi ve Tenfiz Memurunun Hukuki Niteliği ile Görevleri*, TNBHD, S. 73, s. 22-29 (Kısaltılmışı: TNBHD).
- Tandoğan, H. (1955). “*Miras Sebebiyle İstihkak Davası*”, AÜHFD., C. XII, S. 1-2. s. 268-284.
- Taneri, G. (2016). “Sosyal Medyada Paylaşım Sorumluluğu”, (24), *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, s. 433-460.
- Tekin, M. (2001). “*İnternette Alan İsimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu*”, Prof. Dr. Aysel Çelikel’e Armağan, s. 513- 527.

- Uysal, E.H. (2017). "Online Hesaplar Terekeye Dâhil Edilebilir mi?", *Hukuk Gündemi Dergisi*, (2), s. 21-33.
- Ünal, M. (1994). *Şekli Eşya Hukuku*, 2. Bası, Ankara.
- Yılmaz, E. (2006). *Öğrenciler İçin Hukuk Sözlüğü*, Yetkin Yayınları, Ankara, 691.
- Yılmaz, S., & Erkan, V. Ü. (2020). Sosyal Medya Hesaplarının Miras Yoluyla İntikal Edip Edemeyeceği Sorusunun Kişisel Verileri Koruma Hukuku Kapsamında İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 567-586.

EKLER

Ek A. Etik Kurul Onay Formu

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Burak Furkan KARAMAN
ÖĞRENCİ NO	20193022
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	-
ANA BİLİM DALI	ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2021 / 2022 - GÜZ DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	TEREKENİN KORUNMASI ÖNLEMLERİ
TEZİN AMACI	Bu çalışmada Medeni Kanunumuzun 589-598. Maddeler arasında düzenlenen koruma tedbirleri bir bütün olarak incelenmiştir. Çalışma, uygulamaya ışık tutacağı düşünülmektedir. Miras hukuku teorisinin göz ardı edilmemesi ve uygun bir uygulamanın kurulması gerektiği fikri hakim olmuştur. Aynı anda çalışmada Miras Hukukunda teorik olarak da önemli olan çeşitli kurumları inceleme iddiasındadır. Ancak bu yapılırken uygulamanın ihtiyaçları göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Ölen kişinin hukuki statüsünün kanunda belirlenen haleflere geçeceği genel kuralı için, terekenin ölüm anından mirasçılarının fiili hâkimiyetine ulaşıncaya kadar korunması büyük önem taşımaktadır. Bu korumanın gerçek anlamda sağlanamaması, miras hukuku teorisinin yanıltıcı olmasını engellemektedir. Mirasçılarının ve mirasçılarının payı ne olursa olsun, kendilerine tanınan imkânlar ve mirasçının tasarruf özgürlüğü kanunla düzenlenirse, tüm bunların yönlendirildiği mirasın korunamayacağı bir ortamda pratik bir anlamı yoktur. Bu nedenle mirasın korunmasına yönelik tedbirler, Miras Hukukunun en önemli konularından birini oluşturmaktadır.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	Herhangi bir anket çalışması yapılmamıştır.

İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	Herhangi bir kurumdan izin alınmasına gerek yoktur.		
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	Herhangi bir kurumdan izin alınmasına gerek yoktur.		
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	Herhangi bir anket çalışması yapılmamıştır.		
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) ..... (.....) Sayfa ..... Ölçeği. 2) ..... (.....) Sayfa ..... Anketi. 3) ..... (.....) Sayfa ..... Formları. 4) ..... (.....) Sayfa		
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Burak Furkan KARAMAN	ÖĞRENCİNİN İMZASI: (Enstitü Müdürlüğünde Aslı İmzalıdır) TARİH: 28/04/2022		
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU			
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.			
2. Anılan konu ..... faaliyet alanı içerisine girmektedir.			
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI
Kemal ATASOY Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Faruk ANDAÇ	Adı - Soyadı: Murat Koç
Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı:	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı: Doç. Dr.
İmza:Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası:	İmza:Evrak onayı e-posta yoluyla alınmıştır.	İmza:Evrak onayı e-posta yoluyla alınmıştır.
... / ..... / 20....	... / ..... / 20....	..... / ..... / 20.....	... / ..... / 20...

ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tefrik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.
..... / ..... / 20.....	..... / ..... / 20.....	... / ..... / 20.....	..... / ..... / 20.....	... / ..... / 20.....	..... / ..... / 20.....	..... / ..... / 20.....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, ... / ..... / 20..... - ..... / ..... / 20..... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli izin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
OY BİRLİĞİ İLE	☐					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

Ek B. Tez Etik Kurul İzin İstek Formu

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2200000558
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hk.

24.01.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazınız.
İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **İdris AYHAN, Ömer TAŞKIRICI, Ahmet Burak YILDIZ, Burak Furkan KARAMAN** isimli öğrencilerimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'te sunulmuş olduğunu arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek : 4 Adet öğrenciye ait tez evrakları listesi.

Ek C. Çağ Üniversitesi Tez Kurulu İzin Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2200000750

01.02.2022

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 24.01.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200000558 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda söz konusu edilen İdris AYHAN, Ömer TAŞKIRICI, Ahmet Burak YILDIZ ve Burak Furkan KARAMAN isimli öğrencilerimizin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör